

แผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้ามังคุด จังหวัดนครศรีธรรมราช (พ.ศ. 2567 - 2570)

กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช
สิงหาคม 2567

คำนำ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้จัดทำแผนพัฒนาสินค้ามังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช (พ.ศ. 2567 - 2570) โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมังคุด ตลอดจนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อสินค้าเกษตร ชุมชน ความต้องการของชุมชนและแนวทางการพัฒนา เพื่อส่งเสริมตั้งแต่ด้านการผลิต เกษตรกร/องค์กรเกษตรกรการตลาด รวมถึงการเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้เป็นสินค้าคุณภาพ และรวบรวมแผนงาน/โครงการ ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้ามังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ การจัดทำแผนดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงาน/ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงแหล่งงบประมาณช่องทางต่าง ๆ บังเกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตให้ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า และผลผลิตได้คุณภาพมาตรฐานต่อไป

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ขอขอบคุณทุกภาคีเครือข่ายที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้ามังคุดไว้ ณ โอกาสนี้

กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช
สิงหาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1. ที่มา	1
2. วัตถุประสงค์	2
3. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้า	2
3.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)	2
3.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)	3
3.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	6
3.4 แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (พ.ศ. 2564 - 2570)	7
3.5 ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)	8
3.6 แผนปฏิบัติการด้านเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 - 2570	8
3.7 แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)	11
3.8 นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	12
3.9 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (พ.ศ. 2566 - 2570) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ 2569	13
3.10 แผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช (พ.ศ. 2566 - 2570) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ 2569	14
ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	16
1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด	16
1.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์	16
1.2 ลักษณะทางภูมิประเทศ	18
1.3 ลักษณะภูมิอากาศ	18
1.4 ลักษณะฤดูกาล	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.5 แหล่งน้ำธรรมชาติ	19
1.6 ประชากร	20
1.7 การปกครอง	21
1.8 ขนาดเศรษฐกิจของจังหวัด (GPP)	22
2. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	23
2.1 ข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร	23
2.2 การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร	24
2.3 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	25
2.4 ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	27
2.5 สินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน/สินค้า GI ของจังหวัด	28
2.6 สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	29
ส่วนที่ 3 ข้อมูลสินค้าเกษตร (มังคุด)	31
1. ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับมังคุด	31
1.1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์	31
1.2 ลักษณะทั่วไปและลักษณะเด่นของมังคุด	32
1.3 การเลือกต้นพันธุ์และการขยายพันธุ์	32
1.4 การปลูกและการดูแลรักษา	33
1.5 การปฏิบัติอื่น ๆ	34
1.6 โรคและแมลงศัตรูมังคุดและการป้องกันกำจัด	35
1.7 การเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว	37
1.8 การแปรรูปมังคุด	38
1.9 คุณค่าทางโภชนาการ	39
2. สถานการณ์ภาพรวมการผลิตมังคุด	40
2.1 ข้อมูลทั่วไปของมังคุด	40
2.2 ข้อมูลเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล ปี 2566	40
2.3 ตลาดส่งออกมังคุดที่สำคัญ	41
2.4 ศักยภาพและการตลาดมังคุด	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 การตลาดมังคุดนอกฤดู	43
2.6 ขั้นตอนการดำเนินงานของโรงคัดบรรจุ	43
ส่วนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการสินค้ามังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช	45
1. ข้อมูลการผลิต	45
2. การรับรองมาตรฐานสินค้า	48
3. ข้อมูลราคามังคุด	50
4. สถาบันเกษตรกรที่เปิดประมูลมังคุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช	52
5. การบริหารจัดการมังคุดในและนอกฤดู ในรูปแบบชะอวดโมเดล	53
6. มาตรการรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ในปี 2567	55
7. มาตรการบริหารจัดการผลไม้จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2567	56
8. การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ผลไม้ (มังคุด) ของสถาบันเกษตรกร	64
ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	67
1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)	67
2. การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์	69
3. แนวทางการพัฒนา	78
ส่วนที่ 6 แผนพัฒนามังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช	80
1. วิสัยทัศน์	80
2. พันธกิจ	80
3. เป้าประสงค์	80
4. ประเด็นยุทธศาสตร์	80
5. แผนที่ยุทธศาสตร์การพัฒนามังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช	82
ส่วนที่ 7 โครงการภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้ามังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช	83
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	88

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราช	20
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนการแบ่งเขตการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช	21
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนครัวเรือนเกษตรกรของจังหวัดนครศรีธรรมราช	23
ตารางที่ 4 แสดงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร	24
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	26
ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลการพยากรณ์สถานการณ์การผลิต ปี 2567	27
ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลการผลิตปศุสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ	27
ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลการผลิตสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญ	28
ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล ปี 2566	41
ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรสำคัญจังหวัดนครศรีธรรมราช (มังคุด) ปี 2566 - 2567	45
ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิตรวม และผลผลิตต่อไร่ ของมังคุด (รายอำเภอ) ปี 2567	45
ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลผลผลิตมังคุด (ในฤดูและนอกฤดู) ปี 2565 - 2567	47
ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลการกระจายผลผลิตมังคุด (รายเดือน) ปี 2565 - 2667	47
ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (รายอำเภอ) มังคุด ปี 2567	48
ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลโรงคัดบรรจุที่ได้การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร GMP และโรงงานผลิตสินค้าพืช (ล้ง) ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร	49
ตารางที่ 16 แสดงข้อมูลราคามังคุดที่เกษตรกรขายได้ (เฉลี่ย) ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2564 - 2566	50
ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลราคามังคุดประมูลตามคุณภาพ (เฉลี่ย) ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	51
ตารางที่ 18 แสดงข้อมูลสถาบันเกษตรกรที่เปิดประมูล ปี 2567	52
ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลการประเมินด้านคุณภาพมังคุดที่จะออกสู่ตลาด	54
ตารางที่ 20 แสดงข้อมูลแผนบูรณาการ GAP เคลื่อนที่ได้รับรองมาตรฐานสินค้าพืช (Fast Track) ปี 2567	57
ตารางที่ 21 แสดงข้อมูลการตรวจมังคุด ณ โรงคัดบรรจุ ณ ด้านตรวจพืชเกาะสมุย (แยกเป็นรายเดือน) ปี 2563 - 2567	58

ส่วนที่ 1

บทนำ

1. ที่มา

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตผลไม้เมืองร้อนหลากหลายชนิดที่มีความโดดเด่นในด้านรสชาติโดยเฉพาะมังคุด เป็นผลไม้ที่มีเอกลักษณ์ทั้งรูปร่างของผลที่สวยงาม และรสชาติดี เป็นที่ชื่นชอบของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จนได้รับฉายาว่า "Queen of Fruits" ปัจจุบันจัดเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพสูงในการส่งออกของประเทศไทย และมีแนวโน้มว่ามังคุดจะมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต

ปี 2566 มังคุด มีเนื้อที่ให้ผล 406,518 ไร่ ลดลงจากปีที่ผ่านมา 11,888 ไร่ หรือร้อยละ 2.84 ผลผลิต 266,129 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 14,122 ตัน หรือร้อยละ 5.60 ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล 655 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 53 กิโลกรัมต่อไร่ หรือร้อยละ 8.80 แหล่งผลิตมังคุด สำคัญอยู่ในภาคตะวันออกและภาคใต้ จังหวัดที่มีผลผลิตมังคุดมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) จันทบุรี (2) ตราด (3) ระยอง (4) นครศรีธรรมราช และ (5) ระนอง ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกมังคุดรายใหญ่ที่สำคัญของโลก ในปี 2565 ส่งออกปริมาณ 205,786 ตัน คิดเป็นมูลค่า 13,535 ล้านบาท ตลาดส่งออกมังคุดผลสดที่สำคัญ ได้แก่ จีน เวียดนาม ฮองกง สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ และไต้หวัน โดยมีประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ อินโดนีเซีย และเวียดนาม นอกจากนี้ในปี 2566 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้บรรลุข้อตกลงการเปิดตลาดมังคุดไทยสู่ตลาดญี่ปุ่นโดยไม่ต้องผ่านการอบไอน้ำ (Vapor Heat Treatment: VHT) จากเดิมที่การส่งออกมังคุดไปญี่ปุ่นต้องผ่านการอบไอน้ำเพื่อกำจัดไข่และหนอนแมลงวันผลไม้ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขการนำเข้าของประเทศคู่ค้า (อาทิ ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และเกาหลีใต้) จากข้อตกลงฯ ดังกล่าว สามารถช่วยลดต้นทุนการส่งออก ช่วยคงความสดใหม่ของผลมังคุดสด ยืดอายุการเก็บรักษาผลมังคุดสดให้ยาวนานขึ้น และสามารถขนส่งทางเรือได้อีกช่องทางหนึ่งนอกเหนือจากทางเครื่องบิน ซึ่งส่งผลดีต่อการส่งออกมังคุดไทยไปตลาด ญี่ปุ่นได้ในราคาที่ถูกลง และทำให้ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคชาวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น การลดข้อจำกัดด้านการอบไอน้ำของมังคุดที่จะส่งออกไปญี่ปุ่น ถือเป็นโอกาสหนึ่งในการขยายการส่งออกมังคุดของไทย

สำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราช ในปี 2567 มีพื้นที่ปลูกมังคุดทั้งหมด 96,585 ไร่ เนื้อที่ให้ผล 93,495 ไร่ ผลผลิตรวม 47,475 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่ให้ผล 454 กิโลกรัม/ไร่ โดยมีอำเภอที่ปลูกมังคุดมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ อำเภอลานสกา อำเภอพรหมคีรี อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอฉวาง และอำเภอท่าศาลา ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรในพื้นที่มีการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่มังคุด จำนวน 36 กลุ่ม และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 41 กลุ่ม มีแหล่งจำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ล้ง จำนวน 55 แห่ง ในพื้นที่ 9 อำเภอ แพง มากกว่า 100 แพง (รวบรวมส่งล้ง) และพ่อค้าทั่วไป มากกว่า 1,000 ราย (รวบรวมส่งล้ง) และมีตลาดรับซื้อต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศจีน เวียดนาม และมาเลเซีย โดยมีปริมาณการส่งออก 30,473 ตัน คิดเป็นร้อยละ 64.19 ของผลผลิตทั้งหมด

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้ามังคุด เพื่อให้หน่วยงาน/ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดให้ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า ผลผลิตได้คุณภาพมาตรฐาน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร การตลาด รวมถึงการเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้เป็นสินค้าคุณภาพ การแปรรูป ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานแบบครบวงจร

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาสินค้า (มังคุด) ของจังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2.2 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำคำของบประมาณของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงสู่แหล่งงบประมาณและเชื่อมโยงโครงการสู่การพัฒนาการเกษตรรายสินค้าระหว่างหน่วยงานและภาคีเครือข่าย

3. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้า

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้า (มังคุด) เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) นโยบายรัฐบาล นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้า โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาค้นในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

- 1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- 2) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- 4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- 5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- 6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

โดยมีความเกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง (2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก) (4) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

3.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

(3) ประเด็นการเกษตร

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นสวนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็น ยุทธศาสตร์ ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ในลักษณะที่มีการบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่าง ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องของให้บรรลุ เป้าหมายการพัฒนาประเทศตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติภายในปี 2580 โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งหมด 23 ฉบับ เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 16 ฉบับ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น หน่วยงานรับผิดชอบหลักในแผนแม่บทการเกษตร

โดยในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเกษตร จะให้ความสำคัญกับการยกระดับ การผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากความโดดเด่นและเอกลักษณ์ของ สินค้าเกษตร รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละพื้นที่ การพัฒนาสินค้าเกษตรและการแปรรูปสินค้า เกษตรเพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในการผลิต และการจัดทำฟาร์ม นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศของภาคเกษตร เพื่อเสริมสร้างให้การพัฒนามีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง และมีแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร ประกอบด้วย 6 แผนย่อย ดังนี้

3.2.1 แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรม และเทคโนโลยีการพัฒนาระบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย

2) ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้า เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

3) สร้างอัตลักษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า รวมทั้งการสร้าง ความแตกต่างและโดดเด่นของสินค้าในแต่ละท้องถิ่น และสร้างตราสินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจน เชื่อมโยง ไปสู่ภาคการผลิตอื่น

3.2.2 แผนย่อยเกษตรปลอดภัย ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1) สนับสนุนการบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

2) พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือในระดับต่าง ๆ พัฒนาคูณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหาร และพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน และส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้า

4) สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัย และการส่งเสริมด้านการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

5) สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน ควบคุมการขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ

3.2.3 แผนย่อยเกษตรชีวภาพ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1) สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ ยกกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้อง กับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในตลาดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง

4) ส่งเสริมการทำตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเกษตรชีวภาพ ตลอดจนประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย

3.2.4 แผนย่อยเกษตรแปรรูป ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1) ส่งเสริมการพัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง

2) ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร

3) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูป

4) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างเครื่องหมายทางการค้าและการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

3.2.5 แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแห่งอนาคต
- 2) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม องค์กรความรู้ด้านการผลิตและการตลาด การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรต่าง ๆ
- 3) สนับสนุนและส่งเสริมการทำระบบฟาร์มอัจฉริยะ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

3.2.6 แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร อนุรักษ์และรักษาฐานทรัพยากรทางการเกษตรที่สำคัญ การคุ้มครองที่ดินการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร และการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม
- 2) สร้างความมั่นคงอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนทางการเกษตรของท้องถิ่น ส่งเสริมการทำเกษตรตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาทดำเนินการให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในมิติต่าง ๆ รวมถึงการดูแลโภชนาการของ ประชาชนในทุกช่วงวัย สร้างเสถียรภาพด้านรายได้ของเกษตรกรและประชาชน การมีมาตรการรองรับสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรและอาหารได้อย่างทั่วถึง และการติดตามการเปลี่ยนแปลงของราคาอาหาร และผลกระทบ
- 3) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการเฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่มีมาตรฐานและครบวงจร ทั้งเรื่องเกษตรกร ข้อมูล อุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตรที่มุ่งเน้นการตลาดนำการผลิต ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ข้อมูลมูลค่าสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบติดตามเฝ้าระวังและวางระบบเตือนภัย กลไกการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์ในมิติต่าง ๆ ทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งให้เกษตรกรและผู้ใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึง ข้อมูลได้ง่าย ตลอดจนเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์แนวโน้มการผลิตสินค้าเกษตร
- 4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเชื่อมโยงไปถึงผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาด้านการผลิตและด้านการตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการขยายเครือข่ายธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ สนับสนุนให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้เงื่อนไขที่ผ่อนปรน มากขึ้น และมีกลไกในการดูแลให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอย่างแท้จริง

5) วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน รวมถึงการวิจัยเชิงประยุกต์ในด้านต่าง ๆ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตและการตลาด เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลสารสนเทศ

6) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ยกกระตือรือร้นการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค จัดให้มีระบบการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างเพียงพอ มีขั้นตอนการตรวจสอบที่รวดเร็ว และมีราคาเหมาะสม รวมถึงการวางระบบตรวจสอบย้อนกลับ

7) ส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือต่าง ๆ ในการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่าง ๆ

8) อำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็วและไม่เป็นภาระค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมทางการค้า และเตรียมความพร้อมของสถานที่เก็บรวบรวม/รักษาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร ที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน

3.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 บัญญัติให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีผลบังคับใช้ถึงวันที่ 30 กันยายน 2565 ส่งผลให้กรอบระยะเวลา 5 ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เริ่มต้น ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2565 ครอบคลุมงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2570 ซึ่งเป็นระยะ 5 ปีที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 อยู่บนความตั้งใจที่จะให้แผนมีจุดเน้นและเป้าหมายของการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม สามารถบอกทิศทางพัฒนาที่ชัดเจนที่ประเทศควรมุ่งไปในระยะ 5 ปี ถัดไป เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อย่างหลักการและแนวคิด 4 ประการ ดังนี้

1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกัน บนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไขระดับประเทศและระดับโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันไกล และศักยภาพของทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทาง สังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสมดุลในมิติต่าง ๆ

2) การสร้างความสามารถในการ “ลมแล้ว ลูกไว” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 ระดับ ประกอบด้วย (1) การพร้อมรับหรือ ระดับ “อูรรอด” ในการแก้ไขข้อจำกัดหรือจุดอ่อนที่มีอยู่ ซึ่งเป็นผลให้ ประชาชน ประสบ ความยากลำบากในการดำรงชีวิต หรือทำให้ประเทศมีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลง จากภายนอกและ

ภายใน รวมถึงการสร้างความพร้อมในทุกๆระดับในการรับมือกับสภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นได้ สามารถฟื้นคืนสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว (2) การปรับตัวหรือระดับ “พอเพียง” ในการปรับเปลี่ยน ปัจจัยที่จำเป็นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน พื้นที่ และประเทศ รวมถึงปรับทิศทางรูปแบบ และแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของ โลกยุคใหม่ และ (3) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน หรือ ระดับ “ยั่งยืน” ในการผลักดันให้เกิด การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในมิติต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและสังคมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเพื่อสนับสนุนให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัย สนับสนุน ใหม่มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาที่จะใช้ศักยภาพของตน ในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีและการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป

4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์ของความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่และความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากร ธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การให้บริการและการ บริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3.4 แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (พ.ศ. 2564 – 2570)

มุ่งเน้นการพัฒนาภายใต้ 5 สาขายุทธศาสตร์ คือ เกษตรและอาหาร สุขภาพและการแพทย์ พลังงานวัสดุ และเคมีชีวภาพ การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งมีศักยภาพจะเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น 1 ล้านล้านบาท จากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ (Nature) วัฒนธรรม (Culture) และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Nurture) ภายใต้กลไก จุดภาคี ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันวิจัย/สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพใหม่คุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรมด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเกี่ยวข้องในทุกยุทธศาสตร์

3.5 ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาการเกษตรของประเทศในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ โดยยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) มุ่งในการเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกร มั่นคง ภาคการเกษตรมั่นคง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมียุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร Smart Farmer, Smart Group, Smart Enterprise เสริมสร้างความภาคภูมิใจ และความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรรม บริหารจัดการแรงงานภาคเกษตรโดยนวัตกรรมการและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพมาตรฐานสินค้า และส่งเสริมการเกษตรตลอดโซ่อุปทานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนเกษตรให้สอดคล้องกับไทยแลนด์ 4.0 บริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเกษตร และพัฒนาผลงานวิจัยด้านการเกษตรนำไปสู่การผลิตนวัตกรรมเชิงพาณิชย์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน และฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้สมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยพัฒนาบุคลากรเป็น Smart Officer และ Smart Researcher เชื่อมโยงระบบการทำงานของทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านการเกษตร

3.6 แผนปฏิบัติการดานการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 - 2570

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจหลักด้านการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของประเทศ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. 2522 ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการดานการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 - 2570 เพื่อให้เป็นแผนพัฒนาประเทศรายสาขา การเกษตร โดยมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาค

การเกษตรซึ่งแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570 จะเป็นกรอบกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเกษตรของประเทศ ใน 5 ขางหนา

วิสัยทัศน์ คือ “เกษตรไทยสู่เกษตรมูลค่าสูง เกษตรกรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพภาคเกษตรเติบโตอย่างยั่งยืน”

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรมืออาชีพสามารถยกระดับผลผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรให้สูงขึ้น ด้วยความร่วมมือเครือข่ายจากทุกภาคส่วน
- 2) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรในระดับนานาชาติด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
- 3) เพื่อส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร ควบคู่ไปกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถประโยชน์/ ต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้อย่างแท้จริง
- 4) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรให้เพียงพอและทั่วถึง
- 5) เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด
- 6) เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระดับฐานรากให้สามารถพึ่งตนเองและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

เป้าหมาย

- 1) ผลิตภัณฑมวลรวมในประเทศสาขาเกษตรและเกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น
- 2) ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้น
- 3) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น
- 4) ทรัพยากรการเกษตรได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า
- 5) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคเกษตรลดลง

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- 1) อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑมวลรวมในประเทศสาขาเกษตรและเกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกวารอยละ 4.5 ต่อปี
 - 2) ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอยู่ที่ระดับ 90 ภายในปี 2570
 - 3) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร ไม่ต่ำกว่า 537,000 บาทต่อครัวเรือน ภายในปี 2570
 - 4) ครัวเรือนเกษตรกรได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำ รวม 2,376,015 ครัวเรือน ภายในปี 2570
 - 5) พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า 10 ล้านไร่ ภายในปี 2570
 - 6) ลดการเผาในพื้นที่เกษตร จำนวน 1,470,000 ไร่ ภายในปี 2570

ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 ยกระดับศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรสมัยใหม่

แนวทางการพัฒนา คือ

- 1) เสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรสมัยใหม่
- 2) สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- 3) ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
- 4) สร้างและพัฒนากำลังคนคุณภาพในภาคเกษตร
- 5) สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง

แนวทางการพัฒนา คือ

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน
- 2) พัฒนาและยกระดับการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตร และบริการมูลค่าสูง
- 3) ยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับ
- 4) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอนาคต
- 5) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย
- 6) ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถี

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร

แนวทางการพัฒนา คือ

- 1) ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรที่รักษาระบบนิเวศและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 2) ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความปลอดภัย
- 3) ส่งเสริมการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรอย่างเต็มประสิทธิภาพ (Zero Waste)
- 4) สร้างความสมดุลในการใช้ทรัพยากรทางการเกษตร
- 5) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตร

แนวทางการพัฒนา คือ

- 1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์เกษตร
- 2) สร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงทางการเกษตร
- 3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์
- 4) ส่งเสริมและพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร

- 5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านการเกษตร
- 6) ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร

3.7 แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

เป็นแผนหลักในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ ตลอดจนผู้บริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแล และติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละผลผลิตให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดินในภาพรวม มีวิสัยทัศน์ คือ **“เกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี”** โดยมีเป้าหมายผลิตภัณฑ่มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรเพิ่มขึ้น สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) มีศักยภาพเพิ่มขึ้น และการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตทางการเกษตรมีความสมดุล ประกอบด้วย 5 ประเด็นการพัฒนา 28 แนวทางการพัฒนา ได้แก่

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเกษตร

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ท่องเที่ยวเกษตรเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์การเกษตร การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ และการพัฒนาการเกษตรในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การเสริมสร้างทุนทางสังคม การรองรับสังคมเกษตรสูงวัยเชิงรุก การยกระดับศักยภาพของเกษตรกร รายย่อย ให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ และการสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมเชิงนิเวศ การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจ สีเขียว การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ การเพิ่มผลผลิตของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล

3.8 นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1) **จัดตั้งศูนย์บริการประชาชนภาคการเกษตร** โดยเป็นศูนย์บริการร่วมที่ครอบคลุมทุกจังหวัด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรและประชาชน เพื่อให้สามารถติดต่อสอบถาม และรับเรื่องร้องเรียนคลายทุกข์ให้แก่เกษตรกร ณ ศูนย์บริการร่วมเพียงแห่งเดียว

2) **ขับเคลื่อนภารกิจ ยกระดับ MR. สินค้าเกษตร** โดยสินค้าเกษตรทุกชนิดต้องมีผู้รับผิดชอบหลักที่สามารถทำงานเชิงรุก แก้ปัญหาได้ถูกจุดตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

3) **ป้องกัน แก้ไข ฟื้นฟู รับมือภัยแล้ง/ภัยพิบัติทางธรรมชาติ** โดยจะต้องวางแผนมาตรการต่าง ๆ อย่างชัดเจน เพื่อรับมือตั้งแต่การป้องกัน การแก้ไข และการฟื้นฟู เมื่อประสบเหตุภัยแล้ง หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติทุกชนิด

4) **ปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมาย** โดยปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมายให้เข้มงวดยิ่งขึ้น เพื่อไม่ให้กระทบต่อราคาผลผลิตในประเทศ รวมถึงการตรวจสอบสต็อกสินค้าเกษตรในประเทศ เพื่อควบคุมการนำเข้า การกักตุน และเก็งกำไร โดยเฉพาะช่วงก่อนที่ผลผลิตออกสู่ตลาด

5) **ผลักดันสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง** ด้วยการสร้าง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง สร้าง Brand หรือ Story ของจังหวัด/อำเภอ โดยเน้นการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร

6) **ส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรเป็นผู้ให้บริการทางการเกษตรแบบครบวงจร** โดยเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร มีเครื่องมือ เครื่องจักรกลของตนเอง พร้อมเป็นผู้ให้บริการด้านธุรกิจเกษตรด้วย เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย ซึ่งตอบโจทย์กลุ่มประชากรภาคเกษตรยุคใหม่

7) **ทำการเกษตรที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Go Green) ด้วย BCG / Carbon Credit** โดยทำการเกษตรที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Go Green) ด้วย BCG / Carbon Credit จะต้องทำการเกษตรที่ลดการปล่อยสิ่งแวดล้อม เกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใส่ปุ๋ยที่เหมาะสม การลดการเผาซังข้าว/ตอซัง การกำจัดแมลงศัตรูพืชที่ถูกต้อง การลดปริมาณปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย

8) **สร้างระบบประกันภัยเกษตรกรไทย** สุขใจถ้วนหน้า ด้วยการพัฒนาระบบการประกันภัยภาคการเกษตรซึ่งเป็นอีกหนึ่งนโยบายสำคัญของการพัฒนาภาคการเกษตรอย่างยั่งยืน เป็นการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ที่แน่นอน โดยจะเดินหน้าต่อยอด พัฒนาสร้างระบบประกันภัยให้แก่เกษตรกรไทย

9) **บริการทางการเกษตรที่ใช่ เลือกใช้ให้เหมาะสม** สนับสนุนให้บริการเครื่องมือทางการเกษตรที่ให้แก่เกษตรกรสามารถเช่า/ยืม เครื่องมือเครื่องจักรกลด้านการเกษตรที่เหมาะสม ต่อการการผลิต

3.9 แผนพัฒนาภูมิภาคจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ 2569

1) เป้าหมายการพัฒนา

“พัฒนาการท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมชีวภาพ สู่อุตสาหกรรมและบริการมูลค่าสูงอย่างยั่งยืน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และนำไปสู่สังคมเป็นสุข”

2) พันธกิจ (Mission)

2.1) กลุ่มจังหวัดเป็นศูนย์กลาง การผลิตและแปรรูป ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ประมง ปศุสัตว์ สมุนไพร และไม้เศรษฐกิจ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ และการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่มีความโดดเด่นในพื้นที่

2.2) กลุ่มจังหวัดมีมูลค่าการค้า การลงทุนที่เพิ่มขึ้น

2.3) กลุ่มจังหวัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวนานาชาติ ที่มีคุณภาพ และมีความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว

2.4) มีระบบโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ที่มีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัด

2.5) กลุ่มจังหวัดมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีสิ่งแวดล้อม ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและสภาพสังคมที่ดี

3) ประเด็นการพัฒนา

3.1) การพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรทันสมัยและเกษตรมูลค่าสูง (ด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ สมุนไพร และไม้เศรษฐกิจ)

3.2) การพัฒนาการท่องเที่ยวและท่องเที่ยวชุมชนสู่การท่องเที่ยวมูลค่าสูง อย่างยั่งยืน

3.3) การพัฒนาอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ BCG การค้า การลงทุน และการค้าชายแดน เพื่อยกระดับเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด

3.4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง โลจิสติกส์ เครือข่ายการสื่อสาร และพลังงาน เพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของกลุ่มจังหวัด

3.5) การพัฒนาสังคมสู่สังคมเป็นสุข และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

4) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามประเด็นการพัฒนา

4.1) ประเด็นการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรทันสมัยและเกษตรมูลค่าสูง (ด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ สมุนไพร และไม้เศรษฐกิจ)

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- มีนวัตกรรมจากภาคการเกษตร เพิ่มขึ้น 10 รายการ

- รายได้ของเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาภายใต้โครงการของกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ต่อปี

4.2) ประเด็นการพัฒนา การพัฒนาการท่องเที่ยวและท่องเที่ยวชุมชนสู่การท่องเที่ยวมูลค่าสูง
อย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ภาคธุรกิจและภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกักิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

4.3) ประเด็นการพัฒนา การพัฒนาอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ BCG การค้า การลงทุน และการค้าชายแดนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ภาคธุรกิจและภาคส่วนอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง โดยอ้อมจากโครงการกลุ่มจังหวัดมีรายได้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

4.4) ประเด็นการพัฒนา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง โลจิสติกส์ เครือข่ายการสื่อสาร และพลังงานเพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- มีการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงจังหวัดในกลุ่มจังหวัดไม่น้อยกว่า 1 โครงข่ายต่อปี

- จำนวนอุบัติเหตุ และอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ลดลง ร้อยละ 5

4.5) ประเด็นการพัฒนา การพัฒนาสังคมผู้สูงอายุ และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- กลุ่มเป้าหมายตามโครงการด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ร้อยละ 60

- กลุ่มเป้าหมายตามโครงการด้านสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ร้อยละ 60

3.10 แผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ 2569

1) เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

“นครแห่งอารยธรรม น่ายู่น่าเที่ยว การเกษตรและอุตสาหกรรมยั่งยืน”

2) พันธกิจ (Mission)

2.1) เพิ่มขีดความสามารถการบริหารจัดการภาคเกษตร เชื่อมโยงความหลากหลายทางธุรกิจ และอุตสาหกรรมของจังหวัด บนพื้นฐานการสนับสนุนจากระบบโลจิสติกส์และบริหารจัดการด้านการตลาด

2.2) พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ เติบโตอย่างเข้มแข็งมั่นคงบนพื้นฐานการจัดการความหลากหลายของทรัพยากร

2.3) เพิ่มขีดความสามารถการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและพลังงาน

2.4) ยกระดับความสามารถการเรียนรู้ กระจายการเรียนรู้ลงเครือข่ายชุมชนและส่งเสริมการสร้างชุมชนต้นแบบความพอเพียง

2.5) พัฒนาคณะองค์กร ระบบสวัสดิการสังคม และความมั่นคงบนพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2.6) พัฒนาส่งเสริมสนับสนุนศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรม

3) จุดยืนการพัฒนาของจังหวัด (Positioning)

จากข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัด และกำหนดทิศทางการพัฒนายุทธศาสตร์ในภาพรวมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดจุดยืนการพัฒนาของจังหวัด 3 ประเด็น ดังนี้

3.1) สืบสานศิลปวัฒนธรรม สงบสุข น่าเที่ยว

3.3) เมืองเกษตรนวัตกรรม และอุตสาหกรรมสีเขียว

3.4) ศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง และกระจายสินค้าของภาคใต้

4) วัตถุประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนา (Goals)

4.1) เพิ่มรายได้จากการเกษตรสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิต

4.2) เพิ่มรายได้จากอุตสาหกรรมโดยการยกระดับมาตรฐานคุณภาพ

4.3) เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว

4.4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4.5) ชุมชนเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.6) ศาสนา ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม มีการสืบสานอย่างต่อเนื่อง

5) ประเด็นการพัฒนาจังหวัด (Development Issue)

5.1) การบริหารจัดการเกษตรและอุตสาหกรรมสู่มาตรฐานครบวงจร และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.2) การพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานธรรมะ ธรรมชาติ ศิลปะ และวัฒนธรรม

5.3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

5.4) การพัฒนาคณะชุมชน สังคมให้น่าอยู่ และเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.5) การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

5.6) การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

ส่วนที่ 2

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

1.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

1) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคใต้ ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ โดยมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 780 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 9,942.502 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,214,064 ไร่ มีพื้นที่มากเป็นอันดับที่ 16 ของประเทศหรือประมาณร้อยละ 1.98 ของพื้นที่ประเทศ ตัวจังหวัดตั้งอยู่ประมาณละติจูด 9 องศาเหนือ และลองจิจูด 100 องศาตะวันออก และจังหวัดนครศรีธรรมราช มีเขาสูงที่สุดในภาคใต้ คือ เขาหลวง มีความสูงประมาณ 1,835 เมตร

2) อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและอำเภอบ้านดอน
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับติดต่อกับอ่าวไทย เป็นชายฝั่งทะเลยาวตั้งแต่ตอนเหนือของอำเภอขนอมลงไปทางใต้ของอำเภอหัวไทรประมาณ 225 กิโลเมตร
 ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดกระบี่

3) ลักษณะดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดนครศรีธรรมราชแบ่งตามภูมิศาสตร์ ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุประสงค์กำเนิดดิน (สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช, 2564) ได้ดังนี้

(1) หาดและเนินทราย (Beach and sand dune) พื้นที่หาดทรายเป็นพื้นที่ระหว่างแนวน้ำทะเลขึ้น และน้ำทะเลลง มีลักษณะเป็นแนวยาวขนานกับชายฝั่งทะเลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของคลื่นและกระแสน้ำทะเล ส่วนพื้นที่เนินทรายหรือสันทรายเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะนูนเป็นโคกเดี่ยว ๆ และเป็นแนวยาวขนานกับชายฝั่งทะเล มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำค่อนข้างมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายและมักมีเปลือกหอยปะปนอยู่ในดิน สีน้ำตาล สีน้ำตาลปนเหลือง หรือเหลืองปนแดง เช่น ชุดดินบาเจาะ (Bc) ชุดดินหัวหิน (Hh) เป็นต้น

(2) ที่ราบชายฝั่งทะเล (Coastal plain) เกิดจากคลื่นพัดพาและกระแสน้ำพัดพาเอาเศษวัตถุจากทะเล ทั้งโคลน กรวด ทราย และตะกอนต่าง ๆ เข้ามาทับถมบริเวณชายฝั่ง และลึกเข้าไปในแผ่นดินมากกว่าหาดทราย แบ่งเป็น

(2.1) พื้นที่น้ำทะเลขึ้นถึงในปัจจุบัน (Active tidal flats) เป็นพื้นที่ที่มีน้ำทะเลขึ้นถึงดินมีสีคล้ำ อินทรีย์วัตถุสูง และเป็นดินเค็ม (saline soil) ดินส่วนใหญ่มีศักยภาพที่ก่อให้เกิดเป็นดินกรด

กัมมะถันหรือเป็นดินเปรี้ยวจัด มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำเลวมาก เนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียดหรือเนื้อดินละเอียด อาทิชุดดินท่าจีน (Tc)

(2.2) พื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึง (Former tidal flats) เป็นพื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงในอดีต เป็นช่วงต่อระหว่างตะกอนทะเลกับตะกอนน้ำจืด มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ หรือเป็นแอ่งต่ำ มีน้ำขังตลอดปี การระบายน้ำเลวมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียดหรือดินเหนียว ที่มีการพัฒนาชั้นดินไม่มากนัก สีเทาอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนเขียวมะกอก เช่น ชุดดินมูโน๊ะ (Mu) ชุดดินปากพอง (Ppn) เป็นต้น บริเวณที่เป็นแอ่งต่ำมีน้ำขังตลอดปี อยู่ระหว่างเนินทรายหรือสันทรายชายฝั่งทะเล เรียกว่า “พรุ” ดินมีสีดำหรือเทาเข้ม มีการระบายน้ำเลวมาก อาทิ ชุดดินเชียรใหญ่ (Cyi)

(2.3) ที่ราบลุ่มระหว่างสันทราย (Swale) เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำหลังแนวสันทรายซึ่งเคยเป็นชายฝั่งทะเลที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงมาก่อน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ เป็นดินลึกลับมาก เนื้อดินเป็นทรายถึง ทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลปนเทาและเทา พบจุดประสีเหลืองปนแดงและน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำเลวถึงเลวมาก มักอึดตัว ด้วยน้ำตลอดเวลา มีเศษเปลือกหอยปะปนในเนื้อดิน เช่น ชุดดินวัลเปรียง (Wp) ชุดดินบางละมุง (Blm) เป็นต้น

(3) ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain) ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้น หลังน้ำท่วม พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชพบส่วนของสันดินริมน้ำ (Levee) เป็นที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ การระบายน้ำ ค่อนข้างดีถึงดี เนื้อดินค่อนข้างหยาบ อาทิชุดดินตาขุน (Tkn)

(4) ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain) เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(4.1) ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกลับมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประ สีต่าง ๆ การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เช่น ชุดดินพัทลุง (Ptl) ชุดดินโคกเคียน (Ko) ชุดดินท่าศาลา (Tsl) เป็นต้น

(4.2) ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and high terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินตื้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึกลับมาก เนื้อดินเป็น ดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดงไปจนถึงแดง การระบายน้ำดี ปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินลำภูรา (Ll) ชุดดินท่าแซะ (Te) เป็นต้น

(5) ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางใกล้ ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหิน ปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหิน ดังนี้

(5.1) พัฒนาจากหินทราย ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นทราย ปนดินร่วนถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีถึง มากเกินไป พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินพะโต๊ะ (Pto)

(5.2) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็น หินดินดานและหินฟิลโลสต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียว ละเอียดถึง ดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง และน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำดี พบเศษหิน ปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินนาทอน (Ntn)

(5.3) พัฒนาจากหินอัคนีชนิดหินแกรนิต ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง ถึงแดง การระบาย น้ำดี เช่น ชุดดินคลองนกระทุง (Knk) ชุดดินทุ่งหว้า (Tg) เป็นต้น

(6) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ทรัพยากรดิน มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

1) บริเวณเทือกเขาตอนกลาง

ได้แก่ บริเวณเทือกเขานครศรีธรรมราช มีอาณาเขตตั้งแต่ตอนเหนือของจังหวัดลงไปถึงใต้สุด ได้แก่ อำเภอสิชล อำเภอนอม อำเภอท่าศาลา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอลานสกา อำเภอพรหมคีรี อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอพระพรหม ในเขตเทือกเขานี้มีภูเขาสูงสุดใน จังหวัด คือ เขาหลวง ซึ่งสูงประมาณ 1,835 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล

2) บริเวณที่ราบชายฝั่งด้านตะวันออก

ได้แก่ บริเวณเทือกเขาตอนกลางไปทางตะวันออกถึงฝั่งทะเลอ่าวไทย จำแนกได้เป็น 2 ตอน คือ ตั้งแต่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ลงไปทางใต้ ที่มีความกว้างจากบริเวณเทือกเขาตอนกลางไปถึงชายฝั่งทะเล ระยะทางประมาณ 95 กิโลเมตร ได้แก่ อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร และอำเภอชะอวด และอีกบริเวณหนึ่ง คือ ตั้งแต่อำเภอท่าศาลาขึ้นไปทางทิศเหนือ อำเภอที่อยู่ในเขตพื้นที่ราบด้านนี้ คือ อำเภอนอม อำเภอสิชล อำเภอท่าศาลา

3) บริเวณที่ราบด้านตะวันตก

ได้แก่ บริเวณที่ราบระหว่างเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาบรรทัด ซึ่งมีลักษณะเป็น เนินเขาอยู่เป็นแห่งๆ อำเภอที่อยู่ที่นี่ คือ อำเภอพิปูน อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอฉวาง อำเภอนาบอน อำเภอบางขันอำเภอถ้าพรรณรา และอำเภอทุ่งสง สายน้ำสำคัญ ได้แก่ แหล่งต้นน้ำของแม่น้ำตาปี

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งใกล้เส้นศูนย์สูตรมีภูเขาและเป็นคาบสมุทรทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านตะวันออก เป็นทะเลจีนใต้ มหาสมุทรแปซิฟิก ด้านตะวันตกเป็นทะเลอันดามันมหาสมุทรอินเดีย ทำให้นครศรีธรรมราช ได้รับอิทธิพลลมมรสุมจากมหาสมุทรอินเดีย และพายุหมุนเขตร้อนจากทะเลจีนใต้สลับกัน

1.4 ลักษณะฤดูกาล

จังหวัดนครศรีธรรมราชมี 2 ฤดูกาล คือ

- 1) ฤดูร้อน ช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน มีอากาศร้อนตลอดฤดูกาล
- 2) ฤดูฝน แบ่งเป็น 2 ช่วงได้แก่

- (1) เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้
- (2) เดือนพฤศจิกายน - มกราคม เป็นช่วงรับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงนี้ฝนตกหนาแน่น

1.5 แหล่งน้ำธรรมชาติ

1) แม่น้ำ

(1) แม่น้ำปากพนัง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาบรรทัด ในเขตตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวดไหลผ่าน อำเภอชะอวด อำเภอเชียรใหญ่ และมีสาขาจากอำเภอหัวไทร ไหลมารวมกันที่บ้านปากแพรก ปลาย เป็น แม่น้ำปากพนังไหลลงสู่อ่าวนครศรีธรรมราชนับเป็นแม่น้ำที่สำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดมาก โดยเฉพาะทางการเกษตรกรรมบริเวณลุ่มน้ำปากพนัง และสาขาบริเวณที่ราบมีพื้นที่มากกว่า 500,000 ไร่ มีโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการโดยกรมชลประทานและแม่น้ำปากพนัง เป็นที่ตั้งของท่าเทียบเรือประมง จังหวัดนครศรีธรรมราช และเป็นเส้นทางขนส่งทางน้ำที่สำคัญอีกด้วย

(2) แม่น้ำหลวง เป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำตาปี ต้นน้ำเกิดจากบริเวณทิศตะวันตกของเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาภูเก็ตส่วนที่เกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช มีต้นน้ำอยู่ที่อำเภอพิปูน และอำเภอฉวาง ไหลผ่านอำเภอฉวาง และอำเภอทุ่งใหญ่เข้าเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในเขตอำเภอพระแสง อำเภอนาสารไปรวมกับแม่น้ำคีรีรัฐนิคม (แม่น้ำพุมดวง) ที่อำเภอพุนพิน เรียกว่า แม่น้ำตาปี แล้วไหลลงสู่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แม่น้ำสายนี้เป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดของภาคใต้

2) คลอง

(1) คลองปากพูน ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช บริเวณทางด้านตะวันออกของเทือกเขา ต้นน้ำอยู่ที่น้ำตกพรหมโลก ในเขตอำเภอพรหมคีรี ไหลไปทางทิศตะวันออกผ่านตำบลบ้านเกาะ อำเภอพรหมคีรีและบ้านท่าแพ ตำบลปากพูน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

(2) คลองปากพญา - คลองปากนคร ต้นน้ำเกิดจากแหล่งน้ำหลายสาขาในเขตเทือกเขานครศรีธรรมราช ที่เขาคีรีวงเขตตำบลกำโลน อำเภอลานสกาไหลผ่านอำเภอเมือง ต้นน้ำเรียกว่า คลองท่าดี ผ่านสะพานราเมศวร์ ตำบลท่าวัง ผ่านตำบลท่าซัก ออกทะเลที่ปากพญา เรียกว่าคลองปากพญา

(3) เขาเสารัง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช ในเขตอำเภอลานสกา คลองนี้มีชื่อเรียกกันหลายชื่อตามท้องที่ ที่คลองไหลผ่าน คือ เมื่อไหลจากน้ำตกกะโรม เรียกว่าคลองเขาแก้ว เมื่อไหลเข้าสู่อำเภอร่อนพิบูลย์ เรียกว่าคลองเสารัง เมื่อไหลผ่านบ้านโคกคราม อำเภอร่อนพิบูลย์ เรียกว่า คลองโคกคราม เมื่อไหลผ่านเข้าสู่ตำบลชะเมา เรียกว่า คลองชะเมา เมื่อถึงหนองน้ำมนต์มีคลองแยก ไปลงคลองปากนคร แต่ส่วนใหญ่่ออกทะเลที่ปากนครบางจาก ตอนปลายคลองนี้จึงเรียกว่าคลองบางจาก

(4) คลองกลาย ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช ในเขตพื้นที่อำเภอบพิตำ ไหลไปออกทะเลที่อำเภอท่าศาลา

(5) คลองท่าหน ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราชตอนบนไหลสู่อ่าวไทยที่อำเภอสิชล

(6) คลองน้ำตกโยง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราชด้านตะวันตก บริเวณน้ำตกโยง ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง เข้าสู่อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรังกลายเป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำตรัง

(7) คลองมีน ต้นน้ำเกิดจากภูเขาสามจอม อำเภอทุ่งใหญ่ เป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำหลวง หรือ แม่น้ำตาปี และไหลออกอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(8) คลองท่าเสา ต้นน้ำเกิดจากภูเขาวังหีบ อำเภอทุ่งสง เป็นภูเขาลูกหนึ่งในเทือกเขานครศรีธรรมราช ไหลลงทางใต้เข้าอำเภอห้วยยอด และออกทะเลอันดามันที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

(9) คลองท่าโลน ต้นน้ำเกิดจากภูเขาปลายเบิกอำเภอทุ่งสง ไหลลงทางใต้ผ่านที่ว่าการอำเภอ ทุ่งสง ด้านตะวันออก แล้วรวมเข้ากับคลองท่าเสา ออกทะเลอันดามันในเขต อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

1.6 ประชากร

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากร จำนวน 1,542,964 คน แยกเป็นชาย 761,801 คน หญิง 781,163 คน มีครัวเรือน จำนวน 605,188 ครัวเรือน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จำนวน 270,185 คน 117,017 ครัวเรือน อำเภอที่มีประชากรและครัวเรือนน้อยที่สุด คือ อำเภอถ้ำพรรณรา จำนวน 19,146 คน 7,581 ครัวเรือน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับ	อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมจำนวน ประชากร (คน)	ครัวเรือน
1	เมืองนครศรีธรรมราช	131,064	139,121	270,185	117,017
2	พรหมคีรี	18,453	19,107	37,560	13,320
3	ลานสกา	19,978	20,981	40,959	16,095
4	ฉวาง	31,496	32,242	64,738	26,164
5	พิปูน	14,184	14,546	28,730	11,998
6	เชียรใหญ่	20,888	20,901	41,789	15,751
7	ชะอวด	42,216	43,118	85,334	32,263
8	ท่าศาลา	57,233	59,565	116,798	39,660
9	ทุ่งสง	78,883	80,741	160,624	68,028
10	นาบอน	12,940	13,227	26,167	9,925
11	ทุ่งใหญ่	37,075	37,377	74,452	27,916
12	ปากพนัง	48,270	47,990	96,260	35,045

ลำดับ	อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมจำนวน ประชากร (คน)	ครัวเรือน
13	ร่อนพิบูลย์	40,543	41,211	81,764	28,567
14	ลิซล	43,857	44,789	88,646	34,303
15	ขนอม	15,121	15,484	30,605	15,913
16	หัวไทร	31,096	31,434	62,530	25,321
17	บางขัน	24,004	23,422	47,426	17,162
18	ถ้าพรธรรมา	9,592	9,554	19,146	7,581
19	จุฬาภรณ์	15,483	15,974	31,457	11,094
20	พระพรหม	22,055	22,695	44,750	17,127
21	นบพิตำ	16,969	16,887	33,856	12,491
22	ช้างกลาง	13,795	14,282	28,077	11,214
23	เฉลิมพระเกียรติ	15,606	15,505	31,111	11,093
	รวม	791,801	781,163	1,542,964	605,048

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช, กรกฎาคม 2566

1.7 การปกครอง

จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเขตการปกครองตามลักษณะพื้นที่ออกเป็น 23 อำเภอ 165 ตำบล 1,552 หมู่บ้าน มีส่วนราชการส่วนภูมิภาค จำนวน 34 ส่วนราชการ และอำเภอ 23 อำเภอ ส่วนราชการส่วนกลาง 97 หน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 185 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 54 แห่ง (แยกเป็นเทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 3 แห่ง และเทศบาลตำบล 50 แห่ง) และองค์การบริหารส่วนตำบล 130 แห่ง ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนการแบ่งเขตการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่	อำเภอ	เขตการปกครอง				พื้นที่ (ตร.กม.)
		ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.	
1	เมืองนครศรีธรรมราช	13	115	7	10	617.400
2	เชียรใหญ่	10	97	2	8	227.116
3	ปากพนัง	17	141	4	13	459.910
4	ชะอวด	11	87	2	10	833.002
5	ทุ่งสง	12	124	5	8	802.977
6	ท่าศาลา	10	110	1	10	363.891
7	ร่อนพิบูลย์	6	57	3	5	335.500

ที่	อำเภอ	เขตการปกครอง				พื้นที่ (ตร.กม.)
		ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.	
8	สีชล	9	110	2	8	703.105
9	ลานสกา	5	44	2	4	342.900
10	พิปูน	5	42	4	2	363.000
11	หัวไทร	11	99	3	9	470.690
12	ทุ่งใหญ่	7	63	2	6	603.287
13	ฉวาง	10	86	4	8	563.180
14	ขนอม	3	34	3	1	433.926
15	นาบอน	3	34	1	3	192.570
16	พรหมคีรี	5	39	3	4	321.500
17	บางขัน	4	60	-	4	512.170
18	จุฬาภรณ์	6	30	-	5	226.800
19	ถ้าพรธรรมา	3	29	-	3	189.000
20	พระพรหม	4	40	1	3	187.026
21	เฉลิมพระเกียรติ	4	37	2	2	189.090
22	นบพิตำ	4	38	1	3	720.156
23	ช้างกลาง	3	36	2	1	236.330
รวม		165	1,552	54	130	9,894.526

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช, กรกฎาคม 2566

1.8 ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566

1) ขนาดเศรษฐกิจจังหวัดนครศรีธรรมราช (GPP ณ ราคาประจำปี) ปี 2566 มีมูลค่าประมาณ 202,548 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.1 ของ GDP ประเทศไทย ประชากรมีรายได้ต่อหัวประมาณปีละ 132,547 บาท/ปี

2) โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัด (ณ ราคาประจำปี) ปี 2565 แบ่งออกเป็นภาคบริการ 47.8% ภาคเกษตรกรรม 29.0% และภาคอุตสาหกรรม 23.2%

3) การเจริญเติบโตและเสถียรภาพของเศรษฐกิจ

Growth Rate เฉลี่ย 5 ปี (ปี 2562 - 2566)

3.1) เศรษฐกิจจังหวัดนครศรีธรรมราช ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 2.4

3.2) สูงกว่าอัตราการขยายตัวของประเทศไทยเฉลี่ย ร้อยละ 1.9

3.3) อัตราเงินเฟ้อของจังหวัด เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 2.0

- 4) ปัจจัยเคลื่อนเศรษฐกิจจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - 4.1) รายได้จากภาคเกษตร เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และทุเรียน
 - 4.2) รายได้จากภาคอุตสาหกรรม เช่น การแปรรูปไม้ยางพารา
 - 4.3) รายได้จากภาคบริการ จำนวนนักท่องเที่ยว
 - 4.4) รายได้จากการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน
 - 4.5) การใช้จ่ายภาครัฐรวมถึงมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ
- 5) การสะสมทุนของจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - 5.1) สนามบินนานาชาติจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - 5.2) แหล่งท่องเที่ยวตามอารยธรรม เช่น วัดพระธาตุ วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) และวัดยางใหญ่ (ตาพรานบุญ)
 - 5.3) แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดขนอม ชายหาดสิชล หมู่บ้านคีรีวง และน้ำตกกรุงชิง
 - 5.4) โรงไฟฟ้าขนอม และโรงแยกก๊าซธรรมชาติขนอม
 - 5.5) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคล

- 6) โครงสร้างแรงงาน การจ้างงาน และประชากร
 - 6.1) จำนวนประชากร ปี 2566 จำนวน 1,523,710 คน
 - 6.2) จำนวนการจ้างงาน 845,203 คน
 - (1) ภาคเกษตรกรรม 45.4%
 - (2) ภาคอุตสาหกรรม 8.6%
 - (3) ภาคบริการ 46.0%

2. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

2.1 ข้อมูลครุว์เรือนเกษตรกร

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวนครุว์เรือนเกษตรกร 189,869 ครุว์เรือน

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนครุว์เรือนเกษตรกรของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนครุว์เรือนเกษตรกร (ราย)
1	เมืองนครศรีธรรมราช	13,987
2	พรหมคีรี	5,807
3	ลานสกา	7,415
4	ฉวาง	9,659
5	พิปูน	5,841
6	เชียรใหญ่	6,257
7	ชะอวด	13,412
8	ท่าศาลา	12,888

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร (ราย)
9	ทุ่งสง	16,958
10	นาบอน	3,925
11	ทุ่งใหญ่	10,412
12	ปากพนัง	9,253
13	ร่อนพิบูลย์	11,272
14	สิชล	13,560
15	ขนอม	4,136
16	หัวไทร	7,273
17	บางขัน	7,035
18	ถ้าพรอนรา	3,593
19	จุฬาภรณ์	6,361
20	พระพรหม	5,479
21	นบพิตำ	6,609
22	ชางกลาง	5,134
23	เฉลิมพระเกียรติ	3,603
รวม		189,869

ที่มา : ครัวเรือนเกษตรกร, ระบบทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2567

2.2 การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ทั้งหมด 6,214,064 ไร่ แบ่งการใช้ที่ดิน เป็นที่ดินเพื่อการเกษตร จำนวน 3,414,306 ไร่ ประกอบด้วย พื้นที่นา จำนวน 265,139 ไร่ พืชไร่ 176 ไร่ ไม้ยืนต้น 2,669,381 ไร่ ไม้ผล 212,135 ไร่ พืชผัก/ไม้ดอก/ไม้ประดับ 12,220 ไร่ และเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรอื่น ๆ 225,255 ไร่

ตารางที่ 4 แสดงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

จังหวัด	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่เกษตร
นครศรีธรรมราช	6,214,064	พื้นที่นา	265,139	7.77
		พืชไร่	176	0.01
		ไม้ยืนต้น	2,669,381	78.18
		ไม้ผล	212,135	6.21
		พืชผัก/ไม้ดอก/ไม้ประดับ	12,220	0.36
		เนื้อที่ใช้ประโยชน์การเกษตรอื่น ๆ	255,255	7.48

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช, 2565

2.3 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

2.3.1 พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน และแหล่งน้ำอื่น ๆ

การพัฒนาแหล่งน้ำในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ชลประทาน 936,845 ไร่ ดังนี้

1) แหล่งน้ำขนาดใหญ่ จำนวน 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่โครงการ 521,500 ไร่ พื้นที่ชลประทาน 480,000 ไร่ ลักษณะโครงการเก็บกักน้ำ ป้องกันน้ำเค็มและกักเก็บน้ำ 66.13 ล้านลูกบาศก์เมตร

2) แหล่งน้ำขนาดกลาง จำนวน 13 โครงการ พื้นที่ชลประทาน 187,250 ไร่ เก็บกักน้ำได้ 213.25 ล้านลูกบาศก์เมตร ได้แก่

- 2.1) ฝ่ายคลองท่าเรือรี ตำบลสี่ขีด อำเภอสิชล
- 2.2) ฝ่ายคลองอ้ายเขียว ตำบลอินคีรี อำเภอพรหมคีรี
- 2.3) ปตร.คลองท่าจันทร์ ตำบลทองเนียน อำเภอสิชล
- 2.4) ฝ่ายคลองคูถนน ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา
- 2.5) ฝ่ายคลองสังข์ ตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่
- 2.6) ปตร.ทุ่งนาเมืองชัย ตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่
- 2.7) อ่างเก็บน้ำคลองกะทูน ตำบลกะทูน อำเภอพิปูน
- 2.8) อ่างเก็บน้ำคลองดินแดง ตำบลเขาพระ อำเภอพิปูน
- 2.9) ฝ่ายคลองท่าดี ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง
- 2.10) ฝ่ายคลองเสารัง ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา
- 2.11) ฝ่ายคลองไม้เสียบ ตำบลเกาะขันธุ์ อำเภอชะอวด
- 2.12) อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด
- 2.13) ฝ่ายคลองท่าหน ตำบลเทพราช อำเภอสิชล

3) แหล่งน้ำขนาดเล็ก มีจำนวน 474 โครงการ พื้นที่รับประโยชน์ 314,737 ไร่ เก็บกักน้ำได้ 17.77 ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็น

3.1) โครงการชลประทานขนาดเล็ก 221 โครงการ	พื้นที่ 314,737 ไร่
3.2) โครงการขุดลอกหนองน้ำธรรมชาติ 140 โครงการ	พื้นที่ 70,220 ไร่
3.3) งานศูนย์เกษตรกรรมเคลื่อนที่ 116 โครงการ	พื้นที่ 60,180 ไร่
3.4) โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 16 โครงการ	พื้นที่ 22,340 ไร่

2.3.2 แหล่งน้ำอื่น ๆ

1) แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน มีทั้งสิ้น 996 บ่อ กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน (บ่อ)
1	เมืองนครศรีธรรมราช	53
2	ปากพ่อง	95
3	พรหมคีรี	50
4	นบพิตำ	19
5	ทาศาลา	50
6	สิชล	69
7	ฉวาง	27
8	ทุ่งใหญ่	109
9	นาบอน	21
10	บางขัน	69
11	ทุ่งสง	103
12	เฉลิมพระเกียรติ	33
13	ร่อนพิบูลย์	34
14	ชะอวด	33
15	หัวไทร	37
16	เชียรใหญ่	30
17	พระพรหม	48
18	ถ้าพรรณรา	17
19	ขนอม	47
20	จุฬาภรณ์	25
21	พิปูน	7
22	ชางกลาง	17
23	ลานสกา	-
	รวม	996

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช, เมษายน 2567

- 2) อ่างเก็บน้ำในจังหวัดนครศรีธรรมราช 4 อ่างเก็บน้ำ มีความจุรวม 212.20 ล้าน ลบ.ม. ดังนี้
- (1) อ่างเก็บน้ำคลองกะทูน ตั้งอยู่ที่อำเภอพิปูน ความจุ 70.5 ล้าน ลบ.ม.
 - (2) อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส ตั้งอยู่ที่อำเภอชะอวด ความจุ 80.0 ล้าน ลบ.ม.
 - (3) อ่างเก็บน้ำคลองดินแดง ตั้งอยู่ที่อำเภอพิปูน ความจุ 60.0 ล้าน ลบ.ม.
 - (3) อ่างเก็บน้ำบ้านเสม็ดจวน ตั้งอยู่ที่อำเภอทุ่งใหญ่ ความจุ 1.70 ล้าน ลบ.ม.

ที่มา : โครงการชลประทานนครศรีธรรมราช, 2565

2.4 ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

2.4.1 ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ จำแนกตามพื้นที่เก็บเกี่ยว อันดับแรก คือ ยางพารา รองลงมาคือ ปาล์มน้ำมัน มังคุด ทูเรียน ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง เงาะ และลองกอง

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลการพยากรณ์สถานการณ์การผลิต ปี 2567

สินค้า	จำนวนเกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล (กิโลกรัม/ไร่)
ยางพารา	145,145	1,843,006	1,749,249	388,333	222
ปาล์มน้ำมัน	65,821	722,174	675,479	2,137,891	3,165
ข้าวนาปี	17,544	166,962	163,712	78,091	477
ข้าวนาปรัง	-	3,895	3,895	1,749	449
มังคุด	31,099	96,459	93,332	38,680	414
ทูเรียน	19,321	108,765	73,512	82,058	1,116
เงาะ	6,779	12,421	12,259	5,118	417
ลองกอง	9,308	10,485	10,463	937	90

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8, มีนาคม 2567

2.4.2 ด้านการปลูกสัตว์จังหวัด

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการผลิตปศุสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ไก่พื้นเมือง โคเนื้อ แพะ เนื้อ สุกร ไก่เนื้อ เป็ดเนื้อ กระบือ โคเนื้อ (ขุน) และโคนม

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลการผลิตปศุสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร (ราย)	ปริมาณผลผลิต (ตัว)
ไก่พื้นเมือง	66,898	2,513,316
โคเนื้อ	39,782	214,194
ไก่ไข่	4,723	864,861
สุกร	4,253	343,809
แพะ	2,515	48,336

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร (ราย)	ปริมาณผลผลิต (ตัว)
ไก่เนื้อ	676	2,844,897
กระป๋อง	197	2,169
โคนม	4	111

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช, เมษายน 2567

2.4.3 ด้านการประมงของจังหวัด

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการผลิตสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ กุ้งขาว/แวนนาไม ปลานิล ปูทะเล/ปูดำ ปลาดุก ปลากระพง กบ และปลาหมอไทย

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลการผลิตสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญ

ชนิดสัตว์น้ำ	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	ปริมาณผลผลิต (ตัน)
กุ้งขาว/แวนนาไม	3,362	24,328	17,338
ปลานิล	5,690	10,593	7,115.59
ปูทะเล/ปูดำ	3,172	14,164	800
ปลาดุก	1,939	11,259	1,320
ปลากระพง	438	1,305	550
กบ	266	25	624
ปลาหมอไทย	245	233	155

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช, เมษายน 2567

2.5 สินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน/สินค้า GI ของจังหวัด

1) เกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand)

- (1) พืช จำนวน 43 ราย พื้นที่ 44 แปลง/256.69 ไร่
- (2) ข้าว จำนวน 11 กลุ่ม 193 ราย พื้นที่ 1,578.25 ไร่
- (3) ประมง -
- (4) ปศุสัตว์ จำนวน 1 ราย พื้นที่ 1 ฟาร์ม/0.5 ไร่

2) มาตรฐาน GAP

- (1) พืช จำนวน 16,824 ราย พื้นที่ 23,701 แปลง/119,205.20 ไร่
- (2) ข้าว จำนวน 4 กลุ่ม 74 ราย พื้นที่ 1,197.25 ไร่
- (3) ประมง จำนวน 371 ราย พื้นที่ 371 ฟาร์ม/2,551 ไร่
- (4) ปศุสัตว์ จำนวน 387 ราย พื้นที่ 387 ฟาร์ม/3,231 ไร่ จำนวน 3,347,750 ตัว

ที่มา : 1) ด้านพืช : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช 2) ข้าว : ศูนย์วิจัยข้าวนครศรีธรรมราช

3) ด้านประมง : สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช 4) ด้านปศุสัตว์ : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) สินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสินค้า GI ประกอบด้วย

(1) ส้มโอทับทิมสยาม คือ ส้มโอพันธุ์ทับทิมสยามที่มีรสชาติหวานนุ่ม สีของเนื้อสีชมพูเข้ม คล้ายสีทับทิมจนถึงสีแดง ผิวผลนิ่มดั่งกำมะหยี่ ซึ่งปลูกในพื้นที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ปลูกจำนวน 4,356 ไร่ พื้นที่ให้ผลผลิตแล้ว 3,702 ไร่ มีเกษตรกรผู้ผลิต ผู้จำหน่ายที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI จำนวน 59 คำขอ/113 ราย พื้นที่ปลูก 1,279 ไร่ 1 งาน

(2) มังคุดเขาคีรีวง คือ มังคุด พันธุ์พื้นเมือง ลักษณะผลกลมใหญ่ ก้านรีเปลือกหนา ผิวมันวาวสีชมพูถึงสีแดง หรือสีม่วงอมชมพูมีนวลแป้ง เคลือบผิว ขั้วและกลีบขั้วสีเขียวสด เนื้อสีขาว นานุ่ม ฉ่ำน้ำ มีรสชาติเปรี้ยวอมหวาน ปลูกในเขตเทือกเขาหลวง ที่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล 100 – 900 เมตร ในเขตพื้นที่ที่กำหนดของตำบลกำโลน ตำบลท่าดี และตำบลเขาแก้ว อำเภอลานสกา มีเกษตรกรที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI จำนวน 49 ราย พื้นที่ปลูก 1,042 ไร่

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช, พฤษภาคม 2567

2.6 สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

2.6.1 สหกรณ์ (ทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร)

1) จำนวนสหกรณ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช 141 สหกรณ์ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2567)

สหกรณ์ภาคการเกษตร	จำนวน	98	สหกรณ์
- สหกรณ์การเกษตร	จำนวน	92	สหกรณ์
- สหกรณ์ประมง	จำนวน	4	สหกรณ์
- สหกรณ์นิคม	จำนวน	2	สหกรณ์
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	จำนวน	43	สหกรณ์
- สหกรณ์ออมทรัพย์	จำนวน	19	สหกรณ์
- สหกรณ์ร้านค้า	จำนวน	3	สหกรณ์
- สหกรณ์บริการ	จำนวน	15	สหกรณ์
- สหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวน	6	สหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด 205,655 ราย

(ข้อมูลจากระบบ Smart Coop Profile ประจำปี 2566 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566)

จำนวนสมาชิกภาคการเกษตร	จำนวน	146,156	ราย
- สมาชิกสามัญ	จำนวน	140,613	ราย
- สมาชิกสมทบ	จำนวน	5,543	ราย

จำนวนสมาชิกสมาชิกนอกภาคการเกษตร จำนวน 59,396 ราย

- สมาชิกสามัญ	จำนวน	56,712	ราย
- สมาชิกสมทบ	จำนวน	1,590	ราย

- 2) มูลค่าธุรกิจสหกรณ์รวมทั้งสิ้น 32,384,695,919.98 บาท
(ข้อมูลตั้งแต่ 1 ตุลาคม - 30 เมษายน 2567)
- 3) ผลการประเมินความเข้มแข็งของสหกรณ์ (ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2566)
3.1) ระดับชั้น 1	จำนวน	47	แห่ง
3.2) ระดับชั้น 2	จำนวน	37	แห่ง
3.3) ระดับชั้น 3	จำนวน	58	แห่ง
3.4) ระดับชั้น 4	จำนวน	-	แห่ง

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช, มิถุนายน 2567

2.6.2 กลุ่มเกษตรกร

- 1) จำนวนกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดนครศรีธรรมราช 83 กลุ่ม (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566)
- กลุ่มเกษตรกรทำนา	จำนวน	28	กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรทำสวน	จำนวน	32	กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์	จำนวน	11	กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรทำไร่	จำนวน	4	กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรทำประมง	จำนวน	6	กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ	จำนวน	2	กลุ่มเกษตรกร
- สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ทั้งหมด 7,718 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566)
- สมาชิกสามัญ	จำนวน	7,247	ราย
- กลุ่มเกษตรกรทำนา	จำนวน	1,875	กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรทำสวน	จำนวน	3,696	กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์	จำนวน	729	กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรทำไร่	จำนวน	300	กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรทำประมง	จำนวน	504	กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ	จำนวน	143	กลุ่มเกษตรกร
- 2) มูลค่าธุรกิจกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งสิ้น 94,452,226.76 บาท
(ข้อมูลตั้งแต่ 1 ตุลาคม - 31 ธันวาคม 2566)
- 3) ผลการประเมินความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร (ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2566)
3.1) ระดับชั้น 1	จำนวน	1	แห่ง
3.2) ระดับชั้น 2	จำนวน	24	แห่ง
3.3) ระดับชั้น 3	จำนวน	57	แห่ง
3.4) ระดับชั้น 4	จำนวน	-	แห่ง

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2566

ส่วนที่ 3

ข้อมูลสินค้าเกษตร (มังคุด)

1. ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับมังคุด

1.1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

วงศ์ (Family): Guttiferae

ชื่อสามัญ (Common name): Mangosteen

ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name): Garcinia mangostana L.

1) ใบ

ใบมีรูปยาวรี มีความยาวประมาณ 9-25 ซม. กว้าง ประมาณ 4.5-10 ซม. ใบด้านบนมีลักษณะเป็นมัน สีเขียวเข้ม ส่วนด้านล่างสีเขียวปนเหลือง แผ่นใบโค้งเล็กน้อย มีตาข้างอยู่บริเวณซอกใบ และมีตายอดอยู่บริเวณซอกใบคู่สุดท้าย

2) ดอก

ดอกตัวผู้จะเป็นสีเหลืองอมแดงหรือม่วง ส่วนดอกตัวเมียจะเป็นสีชมพูเป็นแบบเดี่ยวและบาง สภาพอาจเป็นดอกกลุ่ม ซึ่งดอกจะปรากฏที่บริเวณปลายยอดของกิ่งแขนง ดอกที่มีช่อดอกตัวผู้และดอกตัวเมีย อยู่ในดอกเดียวกันจัดเป็นดอกสมบูรณ์เพศแต่เกสรตัวผู้จะเป็นหมัน ดอกมังคุดประกอบด้วยกลีบเลี้ยง 4 กลีบ เป็นชนิดกลีบเลี้ยงที่ติดคอง (epicalyx) ด้านนอกของกลีบเลี้ยงจะมีสีเขียว ด้านในสีแดง มีกลีบดอกค่อนข้างหนา 4 กลีบดอก เกสรเพศเมียอยู่ที่ฐานรอบ ๆ ของรังไข่ ดอกของมังคุดเมื่อแรกออก เราจะเห็นเพียงกลีบเลี้ยง และเมื่อดอกบานจะพบกลีบดอกสีเขียวเหลืองขอบสีชมพู อยู่เหนือกลีบเลี้ยงสีแดง ในระยะนี้เราจะเห็นยอด เกสรเพศเมียเป็นกระจุกอยู่ตรงกลางและมีขนาดใหญ่กว่ารังไข่ ต่อมากลีบดอกจะร่วงและรังไข่จะเจริญใหญ่ขึ้นจนเป็นผล และยอดเกสรเพศเมียก็งอติดอยู่ ผลกลมสีเขียว เมื่อดิบและสีม่วงเมื่อสุกผลจะมีกลีบเลี้ยงสีเขียวติดอยู่ 4 กลีบ และมียอดเกสรเพศเมีย (stigma) ติดอยู่ส่วนก้นลูก เกสรเพศผู้ที่เป็นหมัน เรียกว่า สตามิโนด (staminode) ซึ่งจำนวนยอดเกสรตัวเมียจะบอกถึงจำนวน เมล็ดภายในรังไข่

3) ผล

ชนิดผลเป็นผลสดแบบเบอร์รี่ มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 3.4-7.5 ซม. ผลอ่อนเปลือกนอกจะมีสีเขียวปนเหลือง มียางสีเหลืองอยู่ภายใน เมื่อแก่เปลือกผลสีแดงอมชมพูเข้ม (exocarp) หนา 6-10 ซม. เนื้อผลมังคุด (endocarp) นั้นเปลี่ยนมาจากผนังด้านในของรังไข่ มีสีขาวขุ่น รสชาติหวานอมเปรี้ยว ฉ่ำน้ำ มีกลิ่นหอม เหมือนผลสดในพืชตระกูลส้ม ผลหนึ่งๆ จะมีเมล็ดอยู่ประมาณ 1-6 เมล็ด เมล็ดมีความยาวประมาณ 2.5 ซม. และกว้างประมาณ 1.6 ซม. มีรูปร่างและขนาดเท่ากับเมล็ดอัลมอนต์

1.2 ลักษณะทั่วไปและลักษณะเด่นของมังคุด

1) ลักษณะทั่วไป

มังคุดเป็นไม้ผลยืนต้นขนาดใหญ่ ชอบสภาพอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิที่เหมาะสมอยู่ในช่วง 25-30 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ สูงประมาณ 75-85 เปอร์เซ็นต์ ดินควรมีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ประมาณ 5.5-6.5 และที่สำคัญควรเลือกพื้นที่ปลูกที่มีน้ำเพียงพอตลอดในช่วงฤดูแล้ง มังคุดจะให้ผลผลิต ประมาณปีที่ 7 หลังจากมีการปลูก แต่ผลผลิตต่อต้นในระยะแรกจะต่ำ ช่วงที่ให้ผลผลิตดีจะอยู่ประมาณ 13 ปี ขึ้นไป โดยเฉลี่ย 60 กิโลกรัมต่อต้น (น้ำหนักผลเฉลี่ย 80 กรัมต่อผล) มังคุดเป็นผลไม้ที่มีระบบรากที่หาอาหาร ค่อนข้างลึก ประมาณ 90-120 เซนติเมตรจากผิวดิน ดังนั้น จึงต้องการสภาพแล้งก่อนออกดอกค่อนข้างนาน โดยต้นมังคุดที่สมบูรณ์ ใบยอดมีอายุระหว่าง 9-12 สัปดาห์ เมื่อผ่านช่วงแล้งติดต่อกัน 21-30 วัน และมีการกระตุ้นน้ำถูกวิธีมังคุดจะออกดอก ช่วงพัฒนาการของดอก (ผลิตาดอกถึงดอกบาน) ประมาณ 30 วัน ช่วงพัฒนาของผล (ดอกบานถึงเก็บเกี่ยว) ประมาณ 11-12 สัปดาห์ ระยะเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมคือ เริ่มมีสายเลือดได้ 1-2 วัน ผลมังคุดที่มีสีม่วงแดง จะเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 10-13 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 90-95 เปอร์เซ็นต์ สามารถเก็บรักษาได้นานประมาณ 2-4 สัปดาห์ ซึ่งฤดูกาลผลผลิตของภาคใต้จะอยู่ในช่วง เดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน

2) ลักษณะเด่นของมังคุด

- 2.1) มีน้ำยางสีเหลือง
- 2.2) ใบหนามีลักษณะเงาเป็นมัน
- 2.3) ลักษณะการเรียงตัวของใบเป็นแบบแตกตรงข้ามสลับกัน (Opposite decussate) เป็นลักษณะที่เด่นมาก
- 2.4) มังคุดมีสารแซนโทน (Xanthone) สารสีเหลืองที่มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระทางเภสัชวิทยาจำนวนมาก
- 2.5) ดอกมังคุดมีกลีบดอกร่วงหลุดง่าย แต่มีกลีบเลี้ยงสีเขียวขนาดใหญ่ และติดคงทน (epicalyx) จนเป็นผล
- 2.6) ยอดเกสรเพศเมียเป็นแฉก และจะติดคงทนไปจนกระทั่งรังไข่เจริญเป็นผลที่มีขนาดใหญ่
- 2.7) จำนวนกลีบภายในผลจะเท่ากับจำนวนแฉกของยอดเกสรเพศเมียที่กั้นผล

1.3 การเลือกตั้งพันธุ์และการขยายพันธุ์

1) การเลือกต้นพันธุ์

เลือกต้นพันธุ์ที่ได้จากการเพาะเมล็ดที่มีความสมบูรณ์แข็งแรง อายุไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือมีความสูงมากกว่า 30 เซนติเมตร มีระบบรากสมบูรณ์ ไม่ชืดหรืองอ

2) การขยายพันธุ์

มังคุดสามารถขยายพันธุ์ได้หลายวิธี เช่น การเพาะเมล็ด การเสียบยอด การทาบกิ่ง แต่วิธีที่นิยมปฏิบัติกันอยู่คือการเพาะเมล็ดโดยตรง เพราะสามารถทำได้สะดวกและรวดเร็ว ต้นมังคุดที่ได้ไม่กลายเป็นพันธุ์ แต่มีข้อเสียคือ ต้องใช้เวลาประมาณ 7-8 ปี กว่าจะให้ผลผลิต และหากมีการบำรุงรักษาเป็นอย่างดีก็อาจให้ผลได้เร็วกว่านี้ เล็กน้อย

ส่วนการขยายพันธุ์ด้วยวิธีเสียบยอดนั้น เมล็ดมังคุดที่นำมาเพาะควรจะนำมาจากผลมังคุดที่แก่จัดและเป็นผลที่ยังสดอยู่ เพราะจะงอกได้ดีกว่า โดยเลือกเมล็ดที่มีขนาดใหญ่ นำมาล้างเนื้อและเส้นใยออกให้สะอาดแล้ว

รับนำไปเพาะ แต่หากไม่สามารถเพาะได้ทันทีก็ให้ฝังเมล็ดที่ทำความสะอาดแล้วให้แห้ง (ฝังลม) เก็บเมล็ดไว้ในถุงพลาสติก และนำไปแช่ตู้เย็นไว้จะเก็บไว้ได้นานขึ้น

การเพาะเมล็ดสามารถเพาะลงในถุงพลาสติกได้โดยตรง แต่หากทำในปริมาณมาก ๆ ก็ควรทำในแปลงเพาะชำหรือกระบะเพาะชำ สำหรับวัสดุเพาะชำจะใช้ซีอิ๊วแกลบล้วน ๆ โดยใช้ซีอิ๊วแกลบผสมทรายหรือดินร่วนหรือผสมทรายก็ได้ แปลงเพาะชำต้องมีวัสดุกลางแสง และรดน้ำให้วัสดุมีความชื้นอยู่เสมอ หลังจากเพาะจะใช้เวลาประมาณ 15-20 วัน เมล็ดจึงเริ่มงอก จากนั้นก็คัดเลือกต้นกล้าที่มีความสมบูรณ์ และย้ายจากแปลงเพาะไปปลูกในถุงบรรจุดินผสมปุ๋ยคอก ใช้ถุงขนาด 4-5 นิ้ว การย้ายควรทำในช่วงที่ต้นกล้ามีอายุไม่เกิน 1 เดือน เพราะระบบรากยังไม่แผ่กระจาย จะทำให้ต้นกล้าไม่กระทบกระเทือนมาก แต่ต้องระวังลำต้นอาจจะหักได้เพราะต้นยังอ่อนอยู่ ต้องมีการพรางแสงและให้น้ำกับต้นกล้าเช่นเคย เมื่อต้นโตขึ้นก็เปลี่ยนเป็นถุงที่มีขนาดใหญ่ขึ้นในการเปลี่ยนถุงก็ต้องระมัดระวังอย่าให้กระทบกระเทือนระบบรากเดิม และควรจะเปลี่ยนถุงบ่อย ๆ สัปดาห์ 5-6 เดือนต่อครั้ง เพราะจะทำให้มิ่งคุดมีการเจริญเติบโตดีขึ้น และไม่มีปัญหาเรื่องรากของอกันถุง เมื่อมิ่งคุดมีอายุ ประมาณ 2 ปี มีความสูงราว 30-35 เซนติเมตร มียอด 1-2 ฉัตร ก็พร้อมที่จะปลูกในแปลงได้

1.4 การปลูกและการดูแลรักษา

1) การเตรียมพื้นที่

พื้นที่ดอน ให้ทำการไถพรวน เพื่อปรับพื้นที่ให้เรียบและขุดร่องระบายน้ำ ไม่ให้มีน้ำท่วมขัง หากเป็นพื้นที่ดอนที่เคยปลูกไม้ยืนต้นมาก่อน ไม่ต้องทำการไถพรวนก็ได้

พื้นที่ลุ่ม เป็นพื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังไม่มาก ให้นำดินมาเทกองตามผังปลูก ความสูงประมาณ 1.0-1.5 เมตร แล้วปลูกมิ่งคุดบนสันกลางของกองดิน หากพื้นที่มีน้ำท่วมขังมาก ทำการยกร่องสวนให้มีขนาดสันร่องกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร ร่องน้ำกว้าง 1.5 เมตร ลึก 1 เมตร มีระบบระบายน้ำเข้าและออกเป็นอย่างดี

2) วิธีการปลูก

สามารถทำได้ทั้งการขุดหลุมปลูก ซึ่งเหมาะกับพื้นที่ที่ค่อนข้างแห้งแล้งและยังไม่มีกรวางระบบน้ำไว้ก่อนปลูก วิธีนี้ดินที่อยู่ในหลุมจะช่วยเก็บความชื้นได้ดีขึ้น แต่หากมีฝนตกชุก ซึ่งน้ำจะขังส่งผลให้รากเน่าและต้นตายได้ง่าย ส่วนการปลูกโดยไม่ต้องขุดหลุม (ปลูกแบบนั่งแท่นหรือยกโคก) เหมาะกับพื้นที่ฝนตกชุก วิธีนี้ช่วยในการระบายน้ำได้ดี น้ำไม่ขังโคนต้น แต่ต้องมีการวางระบบน้ำไว้ก่อนจะทำการปลูก ซึ่งต้นมิ่งคุดจะเจริญเติบโตเร็วกว่าการขุดหลุม ทั้งนี้จุดเน้นสำคัญในการปลูกมิ่งคุด คือ ควรใช้ต้นกล้าที่มีระบบรากดีไม่ของอในถุง แต่หากจะใช้ต้นกล้าขนาดใหญ่ก็ให้ตัดดินและรากที่ขดงหรือพันตรงกันถุงออก

3) ระยะปลูก

เนื่องจากมิ่งคุดเป็นไม้ผลที่มีทรงพุ่มขนาดใหญ่ เจริญเติบโตช้า ระยะปลูกที่แนะนำ คือ 8-9x8 ถึง 9 เมตร สำหรับสวนที่จะใช้เครื่องจักรกลแทนแรงงานควรเว้นระยะระหว่างแถวให้ห่างพอที่เครื่องจักรกลจะเข้าไปทำงานแต่ให้ระยะระหว่างต้นชิดขึ้น โดยมีจำนวนต้นต่อไร่ประมาณ 20-25 ต้นต่อไร่

4) การให้น้ำ

ต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอช่วงการเจริญเติบโตทางใบ และงดให้น้ำช่วงปลายฝน ต้นมังคุดที่มีอายุ ตายอด 9-12 สัปดาห์ และผ่านสภาพแล้ง 20-30 วัน เมื่อแสดงอาการใบตก ปลายใบบิด ก้านใบและกิ่งที่ปลาย ยอดเริ่มเป็นร่อง ให้กระตุ้นการออกดอกโดยการให้น้ำอย่างเต็มที่ให้มากถึง 1,100-1,600 ลิตรต่อต้น จากนั้นให้ หยุดดูอาการ 7-10 วัน เมื่อพบว่าก้านใบและกิ่งที่ปลายยอดเริ่มเต่งขึ้นก็ให้น้ำเป็นครั้งที่ 2 ในปริมาณครึ่งหนึ่งของ ครั้งแรก หลังจากนั้น 10-14 วัน ตาดอกจะผลิออกมาให้เห็น และควรมีการจัดการน้ำเพื่อควบคุมให้มี ปริมาณดอก เพียงร้อยละ 35-50 ของยอดทั้งหมด เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยหลังจากมังคุดออกดอกแล้ว 10-15 เปอร์เซ็นต์ของตายอดทั้งหมด ควรให้น้ำปริมาณมากถึง 220 -280 ลิตรต่อต้นทุกวัน จนกระทั่งพบว่า ยอดที่ยังไม่ ออกดอกเริ่มมียอดดอกแทนตาดอก จึงค่อยให้น้ำตามปกติ คือ 80 -110 ลิตรต่อต้น และจะต้องให้น้ำในปริมาณนี้ อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องทุกวัน เพื่อให้ผลมังคุดมีพัฒนาการที่ดี

5) การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยแก้มังคุดจะแบ่งใส่ตามระยะพัฒนาของต้นและการเก็บเกี่ยวเป็น 3 ระยะ ดังนี้

(1) เพื่อบำรุงต้นหลังการเก็บเกี่ยว

- ปุ๋ยอินทรีย์ 20-50 กิโลกรัม/ต้น

- ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ในปริมาณ 1-3 กิโลกรัมต่อต้น

(2) เพื่อส่งเสริมการออกดอก (ช่วงปลายฝน)

- ปุ๋ยเคมีสูตร 8-24-24 หรือ 9-24-24 ในปริมาณ 2-3 กิโลกรัมต่อต้น

(3) เพื่อบำรุงผล (หลังติดผล 3-4 สัปดาห์)

- ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 ในปริมาณ 2-3 กิโลกรัมต่อต้น

1.5 การปฏิบัติอื่น ๆ

(1) การเตรียมสภาพต้นมังคุดให้พร้อม คือ การจัดการให้ต้นมังคุดแตกใบอ่อนในเวลาที่เหมาะสม และ พัฒนาไปเป็นใบแก่ได้พอดีกับช่วงที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมปกติ ต้นมังคุดที่ตัดแต่งกิ่งและใส่ปุ๋ย ตามคำแนะนำจะแตกใบอ่อนตามเวลาที่เหมาะสม แต่ต้นที่ไว้ผลมากและขาดการบำรุงที่ดีในฤดูที่ผ่านมา แม้จะ จัดการต่าง ๆ แล้ว แต่ก็มักจะไม่ค่อยแตกใบอ่อนหรือแตกใบอ่อนช้า จึงควรกระตุ้นการแตกใบอ่อนโดยฉีดพ่น ปุ๋ยยูเรีย อัตรา 100-200 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร แต่หากพ่นปุ๋ยยูเรียไปแล้ว มังคุดยังไม่ยอมแตกใบอ่อนก็ให้ใช้ ไทโอยูเรีย จำนวน 20-40 กรัม ผสมน้ำตาลเต๋กั๋วโดรส จำนวน 600 กรัม ในน้ำ 20 ลิตร ไทโอยูเรียมีความเป็น พิษต่อพืชสูงจะทำให้ใบแก่ร่วงได้ จึงต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง เมื่อมังคุดแตกใบอ่อนแล้วให้ดูแลรักษาใบอ่อน ที่แตกออกมาให้สมบูรณ์ โดยการหมั่นตรวจสอบและป้องกันการระบาดของหนอนกัดกินใบและโรคใบจุดอย่างใกล้ชิด

(2) การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตที่มีคุณภาพ (มังคุดคุณภาพ หมายถึง ผลมังคุดที่มีผิวลาย ไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ของผิวผลและมีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 80 กรัมปราศจากอาการเนื้อแก้วอย่างไหลภายในผล และจะต้อง

เป็นผลที่เก็บเกี่ยวถูกวิธี) ส่วนการควบคุมปริมาณดอก มังคุดทุกดอกจะเจริญเติบโตเป็นผลได้ โดยไม่ต้องผสมเกสร หากปล่อยให้ดอกออกมากเกินไปผลที่ได้จะมีขนาดเล็กกรากไม่ดี และยังมีผลต่อความสมบูรณ์ของต้นในปีถัดไป นอกจากนี้จะจัดการน้ำตามที่กล่าวแล้ว ในกรณีที่พบว่ามังคุดออกมากเกินไป ให้หว่านปุ๋ยทางดิน สูตร 16-16-16 หรือ 15-15-15 ในปริมาณ 2 เท่า ของปกติควบคู่กับการให้น้ำจะทำให้ผลที่มีอายุ 2-3 สัปดาห์ร่วงได้บางส่วน และจะต้องทำการตรวจสอบและป้องกันกำจัดศัตรูพืชไฟโรแดง โรขาว อย่างใกล้ชิดในช่วงดอกใกล้บาน และติดผลขนาดเล็ก

(3) การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวผลมังคุดที่แก่พอเหมาะ เมื่อผลเริ่มเป็นระยะสายเลือด คือ ผลที่มีสีเหลืองอ่อนปนสีเขียว มีจุดประสีชมพูกระจายอยู่ทั่วผล แนะนำให้เก็บเกี่ยวด้วยตะกร้อผ้า เพื่อป้องกันผลตกลงมากระทบกับพื้นและรอยขีดข่วนที่ผิว

1.6 โรคและแมลงศัตรูมังคุดและการป้องกันกำจัด

อาการผิดปกติที่เกิดขึ้นกับส่วนต่าง ๆ ของมังคุด อาจจะมีสาเหตุมาจากการทำลายของโรค แมลงหรืออาจเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตมังคุด โรคแมลงและอาการผิดปกติที่สำคัญ ได้แก่

1) **หนอนซอนใบ** เป็นหนอนของผีเสื้อชนิดหนึ่ง ตัวหนอนมีขนาดเล็ก ยาวประมาณ 3 มิลลิเมตร ตัวสีขาวนวลปากแดง จะกินอยู่ใต้ผิวใบทั้งสองด้านและเห็นเป็นทางสีขาวคดเคี้ยวไปมา ใบที่ถูกทำลายจะมีรูปร่างบิดเบี้ยวใบไม่เจริญเติบโตและมีขนาดเล็ก หนอนชนิดนี้จะทำลายเฉพาะใบอ่อนเท่านั้น รวมทั้งต้นกล้ามังคุด ที่อยู่ในเรือนเพาะชำ ก็มักจะพบการทำลายของหนอนซอนใบด้วย

การป้องกันกำจัด ในระยะที่มังคุดเริ่มแตกใบอ่อน หากพบการทำลายให้พ่นด้วยสารป้องกันกำจัด แมลงในกลุ่มคาร์บาริล ทุก 7 วัน เมื่อใบแก่แล้วก็ให้หยุดพ่น

2) **หนอนกินใบ** เป็นหนอนของผีเสื้อชนิดหนึ่ง ขนาดของตัวหนอนยาวประมาณ 2-2.5 เซนติเมตร สีของตัวหนอนเหมือนกับสีของใบอ่อนมังคุด (สีเขียวแกมเหลือง) ถ้าหากไม่สังเกตเห็นอย่างละเอียดรอบคอบจะมองไม่เห็น ตัวหนอนจะกัดกินแต่ใบอ่อนเท่านั้น ลักษณะการทำลายทำให้ใบเว้าๆ แหว่งๆ เหลือแต่ก้านใบทำให้มังคุดขาดความสมบูรณ์

การป้องกันกำจัด หมั่นตรวจดูแลบริเวณใบมังคุด หากพบว่ามีการทำลายให้หาเศษหญ้าแห้ง นำมากองรอบโคนต้นมังคุด ประมาณช่วงเวลาสายๆ ให้รื้อกองหญ้าทำลายหนอนหรือให้พ่นสารประเภทดูดซึม เช่น คาร์บาริล ในอัตรา 60 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ทุก ๆ 5 – 7 วัน

3) **เพลี้ยไฟ** เป็นแมลงขนาดเล็ก เคลื่อนไหวตัวได้รวดเร็วจะระบาดในช่วงที่อากาศแห้งแล้งติดต่อกันนาน ๆ โดยทั้งตัวอ่อนและตัวแก่ของศัตรูชนิดนี้จะดูดน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อนดอกอ่อน และผลอ่อนของมังคุด หากเป็นยอดอ่อนจะทำให้ยอดแห้ง แต่หากเป็นดอกอ่อนและผลอ่อนจะทำให้ดอกร่วง และผลมีรอยสีน้ำตาลกร้าน มียางไหลและจะทำให้ผลร่วงได้ ศัตรูชนิดนี้นับเป็นศัตรูสำคัญที่มีผลกระทบในการส่งออกมังคุดเป็นอย่างมาก

การป้องกันกำจัด เมื่อมังคุดเริ่มติดดอกให้หมั่นตรวจดูดอกมังคุด หากพบว่ามีเพลี้ยไฟอยู่ตามโคนก้านดอกหรือตามกลีบดอกให้ฉีดพ่นสารเคมีประเภทดูดซึม เช่น สารโมโนโครโทพอส เมทธิโอคาร์บ หรือคาร์โบซัลแฟน หลังพ่นสารเคมีแล้ว 5-7 วัน ให้ตรวจดูอีก หากพบอยู่ให้พ่นซ้ำ การป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟให้ได้ผลดีควรทำพร้อมกันกับสวนข้างเคียง เพื่อป้องกันการเคลื่อนย้ายของแมลง

4) **ไรแดง** เป็นแมลงที่มีขนาดเล็กมากมองด้วยตาเปล่าแทบไม่เห็น ตัวโตเต็มวัยมีรูปร่างกลมหรือรูปไข่ มีสีแดง เคลื่อนไหวได้อย่างรวดเร็ว มักอยู่รวมเป็นกลุ่มและระบาดควบคุมไปกับเพลี้ยไฟ โดยไรแดงจะดูดกินน้ำเลี้ยงที่ดอกและผลอ่อน ทำให้ดอกและผลอ่อนร่วงหล่นไปหรือทำให้ผลไม่เจริญ เปลือกมีผิวแตกกระเป็นขุย เป็นอุปสรรคต่อการส่งออก เช่นเดียวกับกับเพลี้ยไฟ การป้องกันกำจัด ให้หมั่นตรวจดูในระยะที่มังคุดกำลังออกดอกและติดผล หากพบให้พ่นด้วยกำมะถันผงหรือสารไดโคโลฟทุก 7-10 วัน

การป้องกันกำจัด ให้หมั่นตรวจดูในระยะที่มังคุดกำลังออกดอกและติดผล หากพบให้พ่นด้วยกำมะถันผงหรือสารไดโคโลฟทุก 7-10 วัน

5) **โรคใบจุด** เกิดจากการทำลายของเชื้อรา เชื้อราเข้าทำลายใบเกิดเป็นรอยไหมสีน้ำตาล มีขอบแผลสีเหลือง รูปร่างของแผลไม่แน่นอน ทำให้ใบเสียหายที่ในการสังเคราะห์แสง ความสมบูรณ์ของต้นลดลง และถ้าระบาดรุนแรงใบจะแห้งทั้งใบและร่วงหล่น ทำให้ผลมังคุดไม่มีใบปกคลุม ผิวของมังคุดจะกร้านแต่ไม่สวย

การป้องกันกำจัด ฉีดพ่นด้วยสารเคมี เช่น คอปเปอร์ออกไซด์ไฮดรอกไซด์ แทนโคเซบ คาร์เบนดาซิม หรือเบนโนมิล

6) **โรคใบแห้งและขอบใบแห้ง** เกิดจากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม คือ แสงแดดจัด ความชื้นต่ำ ทำให้น้ำระเหยออกจากใบมาก จนกระทั่งขอบใบแห้ง ทำให้มังคุดเจริญเติบโตช้า ต้นขาดความสมบูรณ์ให้ผลผลิตน้อย จึงควรหลีกเลี่ยงการปลูกมังคุดในสภาพที่ภูมิอากาศไม่เหมาะสม และโดยทั่วไปก็มักจะพบอาการใบไหม้ขอบใบไหม้ในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งตรงกับช่วงที่ผลมังคุดกำลังออกดอก ติดผลพอดี เมื่อใบมังคุด ขาดความสมบูรณ์จะทำให้ผลมังคุดขาดความสมบูรณ์ตามไปด้วย

การป้องกันกำจัด ควรจะดูแลให้ต้นมังคุดได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอและพอเพียง

7) อาการยางไหลที่ผิว จะพบได้ทั้งระยะผลอ่อนและผลแก่ อาการยางไหลในระยะผลอ่อน เกิดจากเพลี้ยไฟดูดกินน้ำเลี้ยงระยะผลอ่อน จะทำให้เกิดยางไหลออกมาจากผิวเปลือกเป็นสีเหลือง ทำให้ผลมีการเจริญเติบโตช้า

การป้องกันกำจัด อาการยางไหลของผลอ่อน โดยการป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟ ตั้งแต่ระยะที่มังคุดเริ่มออกดอก ส่วนอาการยางไหลระยะผลขนาดใหญ่ จะพบยางไหลในขณะที่ผลใกล้แก่แต่ยังมีสีเขียวอยู่ ยังไม่พบสาเหตุที่แน่นอน สันนิษฐานว่าเกิดจากมังคุดได้รับน้ำมากเกินไป ทำให้ปริมาณน้ำภายในผลมีมาก และปะทุออกมาเอง หรืออาจจะมีแมลงไปทำให้เกิดบาดแผลทำให้ยางไหลออกมาได้ ซึ่งภายหลังจากการเก็บเกี่ยว ก็สามารถชูดยางเหล่านี้ออกได้ โดยผลมังคุดจะไม่เสียหายแต่จะสิ้นเปลืองเวลาและแรงงาน

8) อาการเนื้อแก้ว เป็นอาการของเนื้อมังคุดที่มีสีขาวใสในบางกลีบ โดยมากจะเป็นกับกลีบที่มีขนาดใหญ่ ในบางครั้งก็เป็นเนื้อแก้วทั้งผล อาการเนื้อแก้วนี้จะสังเกตได้จากลักษณะภายนอก โดยพบว่าผลที่มีรอยร้าวอยู่ที่ผิว มักจะมีอาการเนื้อแก้วอยู่ แต่ในบางครั้งลักษณะภายนอกเป็นปกติ เมื่อผ่าดูก็อาจพบอาการเนื้อแก้วได้เช่นกัน อาการยางไหลภายในผล จะพบยางสีเหลืองอยู่ตรงกลางระหว่างกลีบผล มักจะพบคู่กับอาการเนื้อแก้วหรืออาจพบแต่อาการยางไหลเพียงอย่างเดียวก็ได้ อาการเนื้อแก้วและยางไหลภายในผลยังไม่พบสาเหตุที่แน่ชัด แต่จะพบมากในมังคุดที่ขาดการดูแลรักษา เช่น การได้น้ำไม่สม่ำเสมอ หรือขาดน้ำเป็นเวลานาน ๆ เมื่อได้รับน้ำจากฝนที่ตกชุกในช่วงผลใกล้แก่ ผลมังคุดได้รับน้ำอย่างกะทันหัน ทำให้เปลือกขยายตัวไม่ทันเกิดรอยร้าว ท่อน้ำภายในผลก็ได้รับน้ำมากเช่นกัน เกิดแรงดันมาก จึงปะทุแตกมีน้ำยางไหลออกมา นอกจากนั้น การบำรุงรักษาที่ไม่ถูกต้องทำให้มังคุดได้รับธาตุอาหารไม่เพียงพอ อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการเจริญเติบโตผิดปกติเกิดเป็นเนื้อแก้วได้

1.7 การเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

โดยทั่วไปมังคุดเริ่มออกดอกเมื่อปลูกไปได้ประมาณ 7-8 ปี และได้ผลผลิตเต็มที่เมื่อมีอายุประมาณ 12 ปี ขึ้นไป การออกดอกของมังคุดจะไม่ออกพร้อมกันในปีเดียว แต่จะทยอยออกอยู่นานราว 40 วัน เป็นผลให้การเก็บเกี่ยวมังคุดต้องทยอยเก็บเกี่ยวไปด้วยเช่นกัน หลังจากมังคุดเริ่มติดผลประมาณ 11-12 สัปดาห์ ก็จะทยอยเก็บเกี่ยวได้

1) วิธีเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวอย่างถูกวิธี ยึดหลักให้มังคุดข้าน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งจะช่วยรักษาคุณภาพไว้ได้มากเพราะผลมังคุดหากได้ความกระทบกระเทือน เช่น ตกลงพื้นด้วยระยะเพียง 20 เซนติเมตร ในเวลาต่อมาผลจะแข็งและทำให้เนื้อเสียหายบริโภคไม่ได้ หรือใช้ดัชนีการเก็บเกี่ยวจากระดับสีของมังคุด และในปัจจุบันเครื่องมือที่เกษตรกรใช้เก็บมังคุด มีอยู่หลายรูปแบบ ดังนี้

1.1) ใช้จ่าปาซอย เป็นเครื่องมือที่ทำจากไม้ไผ่ โดยผ่าเป็น 5 แฉก และควรถบเหลี่ยมที่ปลายจ่าปาด้วย เพื่อป้องกันผลเกิดรอยแผล สอยมังคุดได้ครั้งละ 1-3 ผล แต่จะต้องระวังอย่าให้ปลายมีตะแคง เพราะจะทำให้ผลมังคุดร่วงหล่นเสียหาย และวิธีนี้เก็บได้ช้าและค่อนข้างยุ่งยาก

1.2) เครื่องเกี่ยวแบบถูกกาแพที่กรมวิชาการทำขึ้น สามารถเกี่ยวได้ครั้งละ 5-7 ผล และค่อนข้างจะมีความปลอดภัยต่อการบอบช้ำของผลมังคุด แต่ปัญหาที่ยุ่งยากคือ เครื่องมือชนิดนี้จะหนัก เป็นปัญหา มากสำหรับการขึ้นต้นเก็บผลมังคุด

1.3) ใช้ถูกกาแพเก็บเกี่ยว ซึ่งมีอยู่ 2 ชนิด

- ชนิดขอบกลม ชนิดนี้ก็สามารถเกี่ยวได้ครั้งละ 5-7 ผล แต่มีข้อเสียคือไม่สามารถขนเข้าไปสอยบริเวณชอกกิ่งแคบ ๆ ได้ และยังทำให้กิ่งมังคุดหักอีกด้วย

- ชนิดขอบรูปไข่ ชนิดนี้เกษตรกรนิยมใช้กันมาก โดยเฉพาะในแถบตำบลตรอกนอง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ข้อดีของเครื่องมือชนิดนี้ คือมีน้ำหนักเบา และสามารถเก็บผลในบริเวณกิ่งแคบ ๆ ได้ และไม่ทำให้หักติดมากับผลมังคุด

1.4) เครื่องเกี่ยวชนิดใหม่ของเกษตรกรที่ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สามารถเกี่ยวมังคุดได้ครั้งละ 45 ผล มีความสะดวกในการขนเข้าไปเก็บตามกิ่งต่าง ๆ และไม่ทำให้กิ่งหักติดมากับผลมังคุด

1.5) ใช้ถุงผ้า (ย่าม) หรือตะกร้าขึ้นเก็บ วิธีนี้จะใช้ให้เด็กตัวเล็ก ๆ หิ้วตะกร้า หรือสะพายถุงย่าม ปีนขึ้นไปเก็บ การเกี่ยวเกี่ยวโดยวิธีนี้ผลมังคุดจะเสียหายน้อย

2) วิทยาการหลังการเกี่ยว

หลังจากเกี่ยวแล้ว ควรทำความสะอาดโดยการล้างน้ำให้สะอาด เพื่อฆ่า ระบุ่นละอองและคราบต่าง ๆ ที่ติดมากับผล แล้วนำไปผึ่งให้แห้งหรือเช็ดผิวเพื่อให้ผลสะอาด สำหรับมังคุดที่จะส่งจำหน่ายให้กับต่างประเทศ ควรจะแช่ผลมังคุดในสารละลายของเบนโนมีล (เบนเลท) ในอัตรา 1 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร หรือไฮอาเบนดาโซล (พรอนโต 40) อัตรา 1.25 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร นานประมาณ 1-2 นาที แล้วผึ่งให้แห้งจะช่วยลดการเน่าเสียของผลมังคุดที่อาจจะเกิดจากเชื้อราเข้าทำลาย แล้วทำการคัดเลือกขนาดและบรรจุลงในภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย

1.8 การแปรรูปมังคุด

พืชผลทางการเกษตร มีการพึ่งพาปัจจัยทางสภาพภูมิอากาศ หากสภาพอากาศเอื้ออำนวย เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้น ประกอบการกับดูแลที่ใส่ใจผลผลิตของเกษตรกร ทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก ราคาผลผลิตทางการเกษตรลดลงอย่างมาก วิธีถนอมอาหารจึงเป็นการแปรรูปอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาเพื่อยืดอายุของผลผลิต พร้อมทั้งเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตทางการเกษตร ปัจจุบันมังคุดมีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้น โดยการขนส่งทางเครื่องบินไปขายยังต่างประเทศ แต่การขนส่งดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายสูง ผู้ส่งออกจึงนิยมใช้การขนส่งทางเรือที่มีต้นทุนค่าขนส่งถูกกว่า แต่ข้อเสีย คือ ระยะเวลาในการขนส่งมากกว่าซึ่งจะส่งผลเสียต่อการส่งมอบมังคุด เนื่องจากมังคุดมีระยะเวลา ในการเปลี่ยนสีผิวและการแปรสภาพเร็วเมื่อเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องไม่เกิน 1 สัปดาห์หลังจากเกี่ยว จึงเป็นปัญหาหลักของผู้ส่งออกอย่างมาก ดังนั้น จึงต้องมีการแปรรูป ยืดอายุการเก็บรักษา เพื่อให้สามารถเก็บได้นานขึ้น บริโภคนอกฤดูกาลได้และสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศการแปรรูปมังคุด สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1) มังคุดแช่แข็ง เป็นการนำมังคุดแช่แข็ง โดยใช้มังคุดผ่าครึ่งลูกแช่แข็ง หรือเนื้อมังคุดแช่แข็งที่อุณหภูมิ - 18 องศาเซลเซียส สามารถเก็บไว้ในตู้แช่แข็งได้นานกว่า 6 เดือน เก็บไว้บริโภคหรือนำไปเป็นวัตถุดิบตั้งต้น ในการแปรรูปมังคุดอื่น ๆ

2) แยมมังคุด เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทแยมทำจากเนื้อมังคุดสด และเนื้อมังคุดแช่หีบแห้ง ไม่แต่งสีและกลิ่น รสเปรี้ยวหวาน รับประทานกับขนมปังโยเกิร์ต หรือตัดแปลงใช้กับผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ

3) น้ำมังคุด เป็นผลิตภัณฑ์พร้อมดื่มที่มีเนื้อมังคุดผสมปริมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ 20 เปอร์เซ็นต์ 25 เปอร์เซ็นต์ 50 เปอร์เซ็นต์ และเนื้อมังคุด 100 เปอร์เซ็นต์ ตามความต้องการของผู้บริโภค

4) มังคุดกวน เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อและเมล็ดมังคุด มีรสชาติหวานอมเปรี้ยว พร้อมความมันที่ได้จากเมล็ด เหนียว นุ่ม เคี้ยว กรอบ เป็นวิธีถนอมอาหารที่ท่าง่าย เก็บไว้รับประทานได้นาน

5) น้ำส้มสายชูมังคุด เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากการหมักเนื้อมังคุดด้วยเชื้อ *Gluconobacter Oxydans* ภายในเวลา 7 วัน จะได้ปริมาณกรดน้ำส้มอยู่ระหว่าง 4-5 เปอร์เซ็นต์

6) มังคุดไซเดอร์ มีลักษณะคล้ายแอปเปิ้ลไซเดอร์ เป็นเครื่องดื่มผลไม้ที่มีแอลกอฮอล์ต่ำ เพื่อทดแทนเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สูง เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ อีกทั้งน้ำมังคุดไซเดอร์ ยังมีคุณค่าทางโภชนาการสูง เช่น โพแทสเซียมสูงถึง 871 มิลลิกรัมต่อลิตร

ทั้งนี้ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช แหล่งผลิตมังคุดที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย ได้รวมกลุ่มกันนำผลผลิตที่ได้จากสวนมาแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น มังคุดกวน น้ำมังคุด เป็นต้น ซึ่งช่วยให้มีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมังคุดออกมาขายได้ทั้งปี แม้ว่าจะไม่ใช่ช่วงฤดูที่ผลผลิตออกมามาก และสร้างความสะดวกสบายแก่ผู้บริโภค และที่สำคัญคือการช่วยเหลือ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดให้มีช่องทางในการระบายสินค้า ในช่วงที่สินค้าล้นตลาด เพราะปกติมังคุดสุกอมเหล่านี้ ถ้าไม่ได้นำมาแปรรูปเหลือทิ้งไม่มีค่า แต่เมื่อนำมาแปรรูปช่วยสร้างมูลค่าให้กับมังคุดได้หลายเท่าตัว นอกจากนี้ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังเป็นโมเดลมังคุดต้นแบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่แล้ว ได้วางแผนการผลิต บริหารจัดการ โดยชุมชนได้วิเคราะห์ปัญหา และจัดหาทางจัดการร่วมกัน โดยเน้นถึงปัจจัยทางการเกษตร ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง และการขอรับรองสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI มังคุดลานสกา) รวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (สวนมังคุด 100 ปี) มีการอบรมภาคีที่ท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

1.9 คุณค่าทางโภชนาการ

สำหรับการบริโภคมังคุดเป็นอาหารนิยมรับประทานเนื้อของผลมังคุด ซึ่งนักโภชนาการได้ศึกษาคุณค่าทางโภชนาการของมังคุดขนาด 100 กรัม พบว่าให้พลังงาน 76 แคลอรี และมีสารอาหารสำคัญประกอบด้วย โปรตีน 0.5 กรัม คาร์โบไฮเดรต 18.4 กรัม โยอาหาร 1.7 กรัม แคลเซียม 11 มิลลิกรัม ฟอสฟอรัส 17 มิลลิกรัม เหล็ก 0.9 มิลลิกรัม วิตามินบี 1 0.09 มิลลิกรัม วิตามินบี 2 0.06 มิลลิกรัม ไนอะซิน 0.01 มิลลิกรัม

สรรพคุณของมังคุด

สำหรับการใช้ประโยชน์จากมังคุดด้านการบำรุงร่างกายและการรักษาโรค ใช้ประโยชน์จากเปลือกมังคุด ซึ่งสรรพคุณของเปลือกมังคุดมี ดังนี้

- รักษาโรคท้องเสียเรื้อรัง และโรคลำไส้ โดยใช้เปลือกมังคุดครึ่งผลต้มกับน้ำรับประทานครั้งละ 1 แก้ว
- รักษาอาการท้องเดิน ท้องร่วง โดยเปลือกมังคุดต้มกับน้ำปูนใส ในเด็กให้รับประทานครั้งละ 1-2 ช้อนชาทุก 4 ชั่วโมง ในผู้ใหญ่รับประทานครั้งละ 1 ช้อนโต๊ะทุก 4 ชั่วโมง
- รักษาแผลน้ำกัดเท้า แผลพุพอง ใช้เปลือกผลสดหรือแห้ง ผนกับน้ำปูนใส ทาแผลน้ำกัดเท้า แผลพุพอง วันละ 2-3 ครั้ง
- บำรุงผิวพรรณ รักษาสิว รักษากลากเกลื้อน ต้านการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรีย
- ช่วยลดไขมัน
- ช่วยเสริมสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรง
- ช่วยเพิ่มพลังงานแก่ร่างกาย เพิ่มความกระปรี้กระเปร่า
- ช่วยลดความเครียด ป้องกันสมองเสื่อม บำรุงระบบประสาท บำรุงสมอง
- ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งชนิดต่าง ๆ เช่น มะเร็งเม็ดเลือดขาว มะเร็งตับ มะเร็งเต้านม มะเร็งปอด มะเร็งกระเพาะอาหาร
- บำรุงหัวใจ ช่วยขยายหลอดเลือด ลดความเสี่ยงโรคหลอดเลือดหัวใจ ลดความดันโลหิต ลดคอเลสเตอรอลในเส้นเลือด
- ช่วยบำรุงและรักษาสายตา
- ช่วยบำรุงสุขภาพช่องปาก รักษาแผลในช่องปาก
- แก้อักเสบ ช่วยรักษาข้อเข่าอักเสบ
- มีสารแทนนิน ช่วยสมานแผล ทำให้แผลหายเร็ว

2. สถานการณ์ภาพรวมการผลิตมังคุด

2.1 ข้อมูลทั่วไปของมังคุด

มังคุด ได้รับความายเป็นราชินีแห่งผลไม้ เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย ปลูกในภาคใต้และภาคตะวันออก ปัจจุบันมังคุดจัดเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพสูงในการส่งออก โดยประเทศไทยส่งออกมังคุดเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก มังคุดที่ปลูกในปัจจุบันมีเพียงพันธุ์เดียว คือ พันธุ์พีชเมือง มังคุดเป็นไม้ยืนต้น สูง 10 – 12 เมตรทุกส่วนมียางสีเหลือง ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่ หรือรูปวงรี เนื้อใบหนา และค่อนข้างเหนียวคล้ายยาง กลีบเลี้ยง สีเขียวอมเหลืองติดอยู่จนเป็นผล กลีบดอกสีแดง ผลค่อนข้างกลม เปลือกนอกค่อนข้างแข็ง แก่เต็มที่ มีสีม่วงแดง เนื้อในมีสีขาวฉ่ำน้ำ อาจมีเมล็ดอยู่ในเนื้อผลได้ขึ้นอยู่กับขนาด และอายุของผล (กรมวิชาการเกษตร)

2.2 ข้อมูลเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล ปี 2566

(ข้อมูลผ่านคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านพืช ณ เดือนธันวาคม 2566)

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ยืนต้น 96,474 ไร่ เนื้อที่ให้ผล 92,387 ผลผลิต 43,533 ตัน
ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล 471 กิโลกรัม/ไร่

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล ปี 2566

จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล (กิโลกรัม/ไร่)
รวมทั้งประเทศ	420,608	406,480	271,004	667
ภาคเหนือ	495	394	103	261
ภาคกลาง	183,705	178,608	122,542	686
ภาคใต้	236,408	227,478	148,359	652
นครศรีธรรมราช	96,474	92,387	43,533	471

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8, ธันวาคม 2566

2.3 ตลาดส่งออกมังคุดที่สำคัญ

ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกผลไม้อันดับที่ 6 ของโลก รองจากสเปน เนเธอร์แลนด์ เม็กซิโก สหรัฐอเมริกา และชิลี โดยผลไม้ที่ได้รับความนิยมเป็นกลุ่มผลไม้เมืองร้อน เช่น ทุเรียน ลำไย และมังคุด ไทย เป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกมังคุดรายใหญ่ของโลก โดยผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกของไทย แบ่งออกเป็นมังคุดสดและมังคุดแช่แข็ง ตลาดหลักที่สำคัญของไทย ได้แก่ จีน เวียดนาม และเกาหลีใต้ มังคุดเป็นผลไม้ที่มีความต้องการของต่างประเทศ เพราะเป็นผลไม้ที่มีรสชาติอร่อย ปลูกได้เฉพาะประเทศเขตร้อน ประเทศแถบที่มีอากาศหนาว เช่น จีน สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เป็นต้น จึงต้องนำเข้า ทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากการส่งออกปีละหลายร้อยล้านบาท โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นประเทศที่นำเข้ามังคุดมากที่สุด เนื่องจากมีประชากรมาก เส้นทางขนส่งสะดวก ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ใช้ระยะเวลาในการขนส่งไม่นาน รองลงมา คือ เวียดนาม ลาว มาเลเซีย และเกาหลี นอกจากนี้ยังมีประเทศทางสหภาพยุโรปบ้างแต่มีปริมาณไม่มากนัก บริษัทที่ส่งออกต้องจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกมังคุดไปต่างประเทศกับกรมวิชาการเกษตร มาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการส่งออกผลไม้ของไทย ยังเผชิญความท้าทายที่สำคัญจากมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Nontariff Measures: NTMs) จากประเทศผู้นำเข้า โดยเฉพาะมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องปรับตัวเชิงรุก เพื่อรักษาระดับความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้เพื่อลดการพึ่งพิง การส่งออกผลไม้สด เพื่อกระจายความเสี่ยง ควรส่งเสริมให้เกษตรกรและผู้ประกอบการ ส่งออกผลไม้แปรรูปหรือวัตถุดิบจากผลไม้มากขึ้น ตลอดจนหาตลาดใหม่ๆ เพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งพิงประเทศ ผู้นำเข้ารายใหญ่ มาตรการส่งออก ผู้ส่งออกต้องดำเนินการร่วมกับกรมวิชาการเกษตร ดังนี้

1) การส่งออกไปยังคิโปร ญีปุ่นและสหภาพยุโรป (EU) ต้องมีหนังสือรับรองสารพิษตกค้าง หรือ การปลอดเชื้อจุลินทรีย์ หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์

2) การส่งออกไปสหภาพยุโรป (EU) และนอร์เวย์ ต้องจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออก ผ่านการรับรองแหล่งผลิต Good Agricultural Practices (GAP) และโรงคัดบรรจุต้องได้รับรอง Good Manufacturing Practice (GMP)

3) ต้องมีหนังสือรับรองสุขอนามัยพืชจากกรมวิชาการเกษตร

4) การส่งออกไปประเทศอื่น ๆ มีเฉพาะหนังสือรับรองสุขอนามัยพืชประกอบการส่งออก
มาตรการภาษีด้านการส่งออก ไม่เสียภาษี ส่วนการนำเข้า ลดอัตราภาษี FTA อาเซียน จีน อินเดีย เกาหลี ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-นิวซีแลนด์ ไทย-ชิลี ไทย-ญี่ปุ่น อัตราภาษีร้อยละ 0

มาตรการนำเข้าที่ไม่ใช่ภาษี

สหรัฐอเมริกา อนุญาตให้นำเข้ามังคุดจากไทยได้ โดยต้องผ่านการฉายรังสี

ไต้หวัน ห้ามนำเข้ามังคุดสดตาม Quarantine Requirements for Importation of Plants Production into Republic of China แต่อนุญาตให้นำเข้ามังคุดแช่แข็งได้

จีน อนุญาตให้นำเข้ามังคุดที่มีการปฏิบัติตาม Good Agricultural Practices (GAP) และการจัดการศัตรูพืช โดยวิธีผสมผสาน Integrated Pest Management (IPM)

เกาหลีใต้ อนุญาตให้นำเข้ามังคุดสดได้โดยจะต้องส่งออกจากสวนที่ได้การรับรอง และต้อง รมยา กำจัดแมลงศัตรูพืช

มาเลเซีย ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด เรื่อง Import Permit (IP) และ Phytosanitary Certificate (PC) ต้องมีใบอนุญาตนำเข้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศมาเลเซีย

2.4 ศักยภาพและการตลาดมังคุด

ห่วงโซ่สินค้า (Supply Chain) หมายถึง การกำหนดกระบวนการบูรณาการ วางแผน การจัดการ การผลิต การจัดส่ง และการคืนสินค้า ตั้งแต่ผู้ขายสินค้าทุกระดับจนถึงลูกค้าทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ขจัดความล่าช้าในการดำเนินการทางธุรกรรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดปัญหาในการส่งหรือรับมอบสินค้าและบริการที่ล่าช้า เป็นการบริหารจัดการตั้งแต่ต้นน้ำหรือแหล่งวัตถุดิบในการผลิตตั้งแต่แหล่งเพาะปลูก ตลาดป้อนสินค้าเข้าโรงงาน จนถึงมือผู้บริโภค โครงสร้างสินค้ามังคุด ประกอบไปด้วย

ต้นน้ำ คือ เกษตรกรชาวสวนมังคุด พื้นที่ปลูกมังคุดที่สำคัญในภาคใต้ ได้แก่ นครศรีธรรมราช ชุมพร และ นราธิวาส เดือนที่มังคุดออกผลผลิตในฤดูกาล ช่วงเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคมของทุกปี และให้ผลผลิตนอกฤดูในช่วงปลายเดือนธันวาคมและมกราคม

กลางน้ำ ประกอบไปด้วย พ่อค้าแม่ค้า ผู้ค้าส่งผู้ค้าปลีก สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวม (ล้าง) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนย้ายผลผลิตของเกษตรกรสู่ตลาด โดยมีกิจกรรม ได้แก่ การจัดการ การรวบรวม การเก็บรักษา การคัดแยก การตรวจสอบคุณภาพสินค้า การบรรจุหีบห่อ การขนส่ง และการเก็บรักษาเพื่อลดหรือป้องกันความ

เสียหายของผลผลิตหลังเก็บเกี่ยว ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ผลผลิตของเกษตรกรจะถูกรวบรวมและนำไปดำเนินการ 2 รูปแบบ คือ

- 1) รวบรวมเพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในรูปแบบมังคุดสด ซึ่งจะส่งต่อไปยังตลาดที่อยู่ในระดับปลายทาง
- 2) รวบรวมเพื่อส่งเข้าโรงงานแปรรูปสินค้า เช่น มังคุดแช่เย็น แช่แข็ง น้ำมังคุด เป็นต้น

ปลายทาง เป็นกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรทั้งที่อยู่ในรูปของผลสดและสินค้าเกษตร แปรรูป ออกสู่ตลาด โดยสินค้าจะถูกจำหน่ายให้กับพ่อค้าแม่ค้า ผู้ค้าส่งผู้ค้าปลีก สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวม (ล้ง) ซึ่งทำหน้าที่กระจายสินค้าไปสู่ผู้บริโภค สำหรับมังคุดนอกฤดู มีการบริโภคภายในประเทศร้อยละ 10 และส่งออก ไปยังต่างประเทศในรูปแบบมังคุดสดและมังคุดแช่เย็นแช่แข็ง ร้อยละ 90

2.5 การตลาดมังคุดนอกฤดู

ผลผลิตมังคุดนอกฤดูจะมีปริมาณน้อยกว่าปกติทำให้มีราคาสูง ในแต่ละปีมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ โดยปกติมังคุดนอกฤดูจะเริ่มแทงช่อดอกในช่วงเดือนสิงหาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงปลายเดือนธันวาคมหรือต้นเดือนมกราคม โดยผลผลิตมังคุดนอกฤดูส่วนใหญ่ 90 เปอร์เซ็นต์ จะส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ เช่น ประเทศจีน ไต้หวัน เวียดนาม เกาหลี และยุโรป แต่ไม่มากนัก ส่วนผลผลิตที่ตกเกรดจะจำหน่ายในประเทศและแปรรูป ส่วนการขายผลผลิตมังคุดพบว่าการขายใน 3 ลักษณะ คือ

- 1) ขายพ่อค้าคนกลาง มีจำนวนมาก และกระจายอยู่ในพื้นที่ปลูกมังคุดในอำเภอต่าง ๆ โดยพ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้รวบรวม รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร ตามราคาที่โรงคัดบรรจุกำหนดในแต่ละวัน ราคาขาย แบบเหมารวม ไม่มีการคัดเกรด ซึ่งเป็นการซื้อแบบกตราคา เกษตรกรมักเสียเปรียบ จากนั้นทำการคัดเกรด ส่งโรงคัดบรรจุ ตามขนาดที่โรงคัดบรรจุกำหนด โดยจะส่งผลผลิตให้โรงคัดบรรจุในวันถัดไป

- 2) กลุ่มเกษตรกรเป็นผู้รวบรวม โดยเกษตรกรสมาชิกจะนำผลผลิตที่เก็บได้ในแต่ละวันมาขายที่กลุ่ม มีการคัดเกรด จากนั้นจะทำการประมูลราคาในแต่ละวัน วิธีนี้เกษตรกรจะได้ราคาค่อนข้างสูง การดำเนินงานแบบกลุ่มมีน้อย เนื่องจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรในพื้นที่ทำได้ยาก ต้องมีผู้นำที่เข้มแข็งเสียสละ และเกษตรกรต้องมีความสามัคคี จังหวัดนครศรีธรรมราช มีกลุ่มเกษตรกร จำนวน 6 กลุ่ม ในพื้นที่อำเภอชะอวด อำเภอลานสกา อำเภอพรหมคีรี และอำเภอท่าศาลา

- 3) ขายให้โรงคัดบรรจุ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีโรงคัดบรรจุมังคุดแหล่งใหญ่ที่สุดในภาคใต้ จำนวน 88 โรงคัดบรรจุ ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร และได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practice)

2.6 ขั้นตอนการดำเนินงานของโรงคัดบรรจุ

- 1) จุดรับวัตถุดิบโดยรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร และจากพ่อค้าคนกลาง (บางโรงคัดบรรจุอาจรับซื้อผลผลิตจากพ่อค้าคนกลางอย่างเดียว เนื่องจากลดขั้นตอนการคัดเกรด)

- 2) จุดคัดแยกมังคุด จะคัดแยกมังคุดตกไซด์ โดยแยกมังคุดดำ มังคุดดิบ และมังคุดผลแตกเสียหายออก

- 3) จุดคัดผลมังคุดคุณภาพพร้อมบรรจุ เป็นจุดที่แยกลักษณะผิวของมังคุด มี 3 ลักษณะ คือ

- 3.1) มังคุดผิวมัน คือ มังคุดที่มีสีผิวมันเกลี้ยงสม่ำเสมอ หูมีสีเขียว และมีผิวมันทั้งลูก เป็นมังคุด

คุณภาพดี เป็นที่ต้องการของตลาด มีราคาสูง

3.2) มังคุดผิวลาย คือ มังคุดที่มีลักษณะผิวลาย หูสีเขียว คุณภาพ และราคาแพงจากมังคุดผิวมัน

3.3) มังคุดผิวกาก คือ มังคุดที่มีผิวตกระ หรือผิวกากรุนแรง แต่จะต้องมีหูสีเขียว

4) จุดคั้ขนาดของผลมังคุดลงตะกร้า เป็นจุดที่นำผลมังคุดที่แยกผิวไว้แล้วมาแยกขนาด แล้วบรรจุตะกร้า ขั้นตอนนี้พนักงานบรรจุมังคุดลงตะกร้า จะตรวจความเรียบร้อยอีกครั้งหนึ่ง ถ้าผิวมังคุดยังไม่สม่ำเสมอ จะต้องมีการใส่ตะกร้ารองกระดาษบ่มไว้ รอให้สีสม่ำเสมอ จึงบรรจุลงตะกร้าในวันต่อไป

5) จุดชั่งตะกร้า นำมังคุดที่บรรจุลงตะกร้ามาต่งหน้าให้สวย และชั่งน้ำหนักตะกร้าๆ ละ 7.5 กิโลกรัม

6) จุดพ่นน้ำ ทำการพ่นน้ำลงไปบนมังคุด ปิดทับด้วยฟองน้ำ บางโรงคั้บรรจุ อาจมีการผสม Wax หรือสารป้องกันกำจัดเชื้อราด้วย เพื่อให้ผิวมังคุดในตะกร้าคงความสดและชุ่มชื้นในระหว่างการขนส่ง

7) จุดติดสติ๊กเกอร์ นำสติ๊กเกอร์ติดที่ตะกร้ามังคุด เพื่อบอกขนาดมังคุดในตะกร้า เช่น 2A 3A 4A 5A และสติ๊กเกอร์ยังบอกลักษณะผิวของมังคุดในตะกร้าด้วย ดังนี้

- มังคุดผิวมัน ใช้สติ๊กเกอร์สีน้ำเงิน
- มังคุดลาย ใช้สติ๊กเกอร์สีเขียว
- มังคุดผิวกาก ใช้สติ๊กเกอร์สีแดง

8) จุดบรรจุตะกร้า นำตะกร้าบรรจุรวมก่อนขึ้นตู้คอนเทนเนอร์

9) จุดเช็คจำนวนสินค้า รอการขนส่ง โดยทำการตรวจสอบจำนวนสินค้าก่อนการส่งออกต่างประเทศ

ส่วนที่ 4

แนวทางการบริหารจัดการสินค้ามั่งคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. ข้อมูลการผลิต

1.1 สถานการณ์การผลิตมั่งคุด

ปี 2566 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวนเกษตรกรปลูกมั่งคุด จำนวน 23,087 ราย เนื้อที่ยืนต้น จำนวน 96,474 ไร่ เนื้อที่ให้ผล จำนวน 92,387 ไร่ ผลผลิตรวม จำนวน 43,533 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่ให้ผล 472 กิโลกรัม/ไร่

ปี 2567 จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื้อที่ยืนต้น จำนวน 96,585 ไร่ เนื้อที่ให้ผล จำนวน 93,495 ไร่ ผลผลิตรวม จำนวน 42,475 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่ให้ผล 454 กิโลกรัม/ไร่

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรสำคัญจังหวัดนครศรีธรรมราช (มั่งคุด) ปี 2566 - 2567

ข้อมูลการผลิต	ปี 2566	ปี 2567	เพิ่มขึ้น/ลดลง	ร้อยละ
1. เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	96,474	96,585	111	0.12
2. เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	92,387	93,495	1,108	1.20
3. ผลผลิตรวม (ตัน)	43,533	42,475	-1,058	-2.43
4. ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	472	454	-18	-3.81

ที่มา : ผลการประชุมคณะทำงานย่อยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและโลจิสติกส์ภาคใต้ ครั้งที่ 2/2567 เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2567

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 / สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 ข้อมูลรายอำเภอ เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2567

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีอำเภอที่ปลูกมั่งคุดมากที่สุด 5 อำเภอแรก ได้แก่ อำเภอลานสกา อำเภอพรหมคีรี อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอฉวาง และอำเภอท่าศาลา

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิตรวม และผลผลิตต่อไร่ ของมั่งคุด (รายอำเภอ) ปี 2567

อำเภอ	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)
1. ลานสกา	21,671.00	21,359.00	10,893.00	510.00
2. พรหมคีรี	14,854.00	14,749.00	8,481.00	575.00
3. เมืองนครศรีธรรมราช	11,315.00	10,580.00	3,883.00	367.00
4. ฉวาง	7,081.00	7,069.00	3,535.00	500.00
5. ท่าศาลา	7,006.00	6,801.00	2,986.00	439.00
6. สีชล	6,286.00	6,141.00	1,658.00	270.00
7. ร่อนพิบูลย์	5,679.00	5,579.00	2,460.00	441.00
8. พุ่งสง	4,782.00	4,750.00	1,178.00	248.00

อำเภอ	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)
9. ชะอวด	3,975.00	3,177.00	2,961.00	932.00
10. นบพิตำ	3,482.00	3,370.00	869.00	258.00
11. จุฬาภรณ์	2,306.00	2,145.00	888.00	414.00
12. ชางกลาง	2,794.00	2,794.00	1,313.00	470.00
13. พระพรหม	1,760.00	1,534.00	402.00	262.00
14. พิปูน	1,413.00	1,413.00	417.00	295.00
15. ถ้ำพรหมรา	710.00	704.00	244.00	347.00
16. นาบอน	539.00	469.00	56.00	119.00
17. บางขัน	404.00	387.00	101.00	261.00
18. ทุ้งใหญ่	254.00	254.00	102.00	402.00
19. ชนอม	222.00	176.00	38.00	216.00
20. เขียวใหญ่	34.00	26.00	6.00	231.00
21. หัวไทร	18.00	18.00	4.00	222.00
22. เฉลิมพระเกียรติ	-	-	-	-
23. ปากพั่ง	-	-	-	-
รวม	96,585.00	93,495.00	42,475.00	454.00

ที่มา : ผลการทบทวนข้อมูลของคณะกรรมการย่อยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและโลจิสติกส์ภาคใต้ ครั้งที่ 2/2567
เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2567

1.3 ผลผลิตและการกระจายของผลผลิต

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลผลิตมังคุดทั้งในฤดูและนอกฤดู ซึ่งผลผลิตในฤดูจะเริ่มในช่วงเดือนมิถุนายน - ตุลาคม และผลผลิตนอกฤดูจะเริ่มในช่วงเดือนพฤศจิกายน - พฤษภาคม ในปี 2566 มีผลผลิตรวม จำนวน 43,533 ตัน แบ่งเป็นผลผลิตในฤดู จำนวน 40,561 ตัน คิดเป็นร้อยละ 93.17 และผลผลิตนอกฤดู จำนวน 2,972 ตัน คิดเป็นร้อยละ 6.83

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลผลผลิตมังคุด (ในฤดูและนอกฤดู) ปี 2565 - 2567

หน่วย : ตัน

ปี	ผลผลิตในฤดู		ผลผลิตนอกฤดู		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
2565	3,695	36.07	6,548	63.93	10,243
2566	40,561	93.17	2,972	6.83	43,533
2567	36,614	86.20	5,861	13.80	42,475

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลการกระจายผลผลิตมังคุด (รายเดือน) ปี 2565 - 2567

หน่วย : ตัน

ชนิดไม้ผล	ปี	รายการ	ผลผลิตนอกฤดู					ผลผลิตในฤดู					ผลผลิตนอกฤดู		รวม
			ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
มังคุด	2565	ปริมาณ (ตัน)	539	-	-	-	-	1,367	1,651	634	23	20	2,712	3,297	10,243
		ร้อยละ	5.26	-	-	-	-	13.35	16.11	6.19	0.22	0.20	26.48	32.19	100
	2566	ปริมาณ (ตัน)	1,307	430	143	-	213	14,078	3,266	11,954	11,263	-	484	395	43,533
		ร้อยละ	3.00	0.99	0.33	-	0.49	32.34	7.50	27.46	25.87	-	1.11	0.91	100
	2567	ปริมาณ (ตัน)	1,090	830	341	-	-	637	8,801	16,843	10,034	299	1,948	1,652	42,475
		ร้อยละ	2.57	1.95	0.80	-	-	1.50	20.72	39.65	23.63	0.70	4.59	3.89	100

ที่มา : ข้อมูลปี 2567 ผลการทบทวนข้อมูลของคณะทำงานย่อยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและโลจิสติกส์ภาคใต้ ครั้งที่ 2/2567 เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2567

2. การรับรองมาตรฐานสินค้า

2.1 การรับรองแหล่งผลิต GAP พืช

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการผลิตสินค้ามังคุดปลอดภัยและได้รับการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (มังคุด) จำนวน 10,068 แปลง 8,819 ราย พื้นที่ 37,694.47 ไร่ โดยแยกเป็นรายอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (รายอำเภอ) มังคุด ปี 2567

อำเภอ	แปลง	ราย	ไร่
1. ลานสกา	1,721	1,320	6,631.35
2. ทาเสา	1,379	1,288	6,002.59
3. พรหมคีรี	1,339	1,086	4,701.35
4. ร่อนพิบูลย์	927	854	3,743.55
5. ชะอวด	845	747	3,615.53
6. เมืองนครศรีธรรมราช	813	745	2,916.75
7. สีชล	570	528	2,163.97
8. พระพรหม	564	474	1,676.3
9. ช้างกลาง	309	283	832.3
10. ทุ้งสง	130	125	589.25
11. ฉวาง	355	331	857.25
12. นบพิตำ	712	657	2,802.85
13. จุฬาภรณ์	109	99	396.5
14. นาบอน	36	35	89.25
15. บางขัน	85	84	236.75
16. ถ้าพรรณรา	37	36	95
17. ทุ้งใหญ่	12	12	62.75
18. เขียวใหญ่	4	4	11.5
19. หัวไทร	1	1	9
20. พิปูน	118	108	256.68
21. ขนอม	2	2	4
รวม	10,068	8,819	37,694.47

ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช, พฤษภาคม 2567

2.2 ข้อมูลโรงคั่วบรรจุที่ได้รับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร GMP และโรงงานผลิตสินค้าพืช (ล้ง) ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร

ปี 2567 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีโรงคั่วบรรจุที่ได้รับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร GMP และโรงงานผลิตสินค้าพืช (ล้ง) ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร จำนวน 13 อำเภอ 88 แห่ง

ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลโรงคั่วบรรจุที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร GMP และโรงงานผลิตสินค้าพืช (ล้ง) ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน (แห่ง)	
		โรงคั่วบรรจุผลไม้ GMP	โรงงานผลิตสินค้าพืชที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร
1	พรหมคีรี	36	36
2	เมืองนครศรีธรรมราช	13	13
3	นบพิตำ	10	10
4	ท่าศาลา	9	9
5	ลานสกา	8	8
6	พระพรหม	3	3
7	ฉวาง	2	2
8	ร่อนพิบูลย์	2	2
9	พิปูน	1	1
10	ชะอวด	1	1
11	สิชล	1	1
12	ทุ่งสง	1	1
13	ช้างกลาง	1	1
	รวม	88	88

ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช, มีนาคม 2567

3. ข้อมูลราคามังคุด

3.1 ราคามังคุดที่เกษตรกรขายได้ (เฉลี่ย) ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ปี 2566 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีปริมาณผลผลิตมังคุด 43,533 ตัน ราคาเฉลี่ยมังคุดในฤดู เกรต A ราคา 71.91 บาท เกรต B ราคา 44.76 บาท เกรต C ราคา 27.55 บาท และ เกรต D ราคา 20.94 บาท ราคามังคุดนอกฤดู เกรต 1 ราคา 130-200 บาท เกรต 2 ราคา 101-130 บาท เกรต 3 ราคา 70-100 บาท และเกรต 4 ราคา 30-60 บาท

ตารางที่ 16 แสดงข้อมูลราคามังคุดที่เกษตรกรขายได้ (เฉลี่ย) ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2564 - 2566

ราคามังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช													
ปี 2564 - 2566													
ปี	ปริมาณผลผลิต (ตัน)	ราคาในฤดู (บาท)				ราคาช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดมาก (Peak) (บาท)				ราคานอกฤดู (บาท)			
		A	B	C	D	A	B	C	D	1	2	3	4
2566	43,533	71.91	44.76	27.55	20.94	57.14-65.86	30.43-44.76	22.14-37.86	18.57-25.71	130-200	100-130	70-100	30-60
2565	3,695	35.56	27.9	22.07	18.95	31.43-36.86	25.14-26.43	20.00-20.43	17.57-18.00	ไม่มีผลผลิตนอกฤดู			
2564	62,087	55.09	44.86	34.48	23.22	32.14-33.71	22.14-23.29	14.43-18.43	6.00-6.29	110-120	60-90	50-60	30-40

นิยามในฤดู

เกรต A หมายถึงผลมังคุดขนาด 80 กรัมขึ้นไป ผิวมัน หูเขียวสมบูรณ์
 เกรต B หมายถึงผลมังคุดขนาด 80 กรัมขึ้นไป หูสมบูรณ์ ผิวลาย
 เกรต C หมายถึงผลมังคุดขนาด น้อยกว่า 80 กรัม ผิวมัน หูเขียว
 เกรต D หมายถึงมังคุดผลดำและตกไซส์

ช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก (Peak) ช่วงเดือนมิถุนายนและสิงหาคม

นิยามนอกฤดู

เกรต 1 หมายถึง มังคุดขนาด 80 กรัม /ผล หูเขียว ผิวมัน
 เกรต 2 หมายถึง มังคุดขนาด 80 กรัม / ผล ผิวลาย
 เกรต 3 หมายถึง มังคุดขนาด 60 - 79 กรัม / ผล ผิวมัน
 เกรต 4 หมายถึง มังคุดขนาดต่ำกว่า 60 กรัม และผิวผลดำทุกขนาด

หมายเหตุ : การแบ่งเกรดของกลุ่มประมุลอาจมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตที่ออกในขณะนั้น เช่น ช่วงที่ผลผลิตเพิ่งเริ่มออกหรือใกล้จะหมดฤดู จะมีการยุบรวมเป็นเกรดเดียวกัน

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2 ราคาบังคับประมูลตามคุณภาพ (เฉลี่ย) ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ปี 2566 จังหวัดนครศรีธรรมราช ราคาบังคับประมูลตามคุณภาพเฉลี่ย น้ำมันใหญ่ ราคา 63.98 บาท น้ำมันเล็ก ราคา 30.65 บาท ลายใหญ่ ราคา 36.43 บาท ดอก ราคา 22.75 บาท และดำ ราคา 14.39 บาท

ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลราคาบังคับประมูลตามคุณภาพ (เฉลี่ย) ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566

ปี 2566	ราคาประมูลตามคุณภาพ (บาท : กก.)										คณะ	
	1 (น้ำมันใหญ่)		2 (น้ำมันเล็ก)		3 (ลายใหญ่)		4 (ดอก)		5 (ดำ)		(บาท : กก.)	
	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด
เฉลี่ย (บาท)	70.90	57.05	33.74	27.56	40.78	32.08	25.45	20.06	14.96	13.81	43.70	19.27
เฉลี่ยตามคุณภาพ (บาท)	63.98		30.65		36.43		22.75		14.39		31.49	

- หมายเหตุ
1. ผลผลิตที่ยังไม่เก็บเกี่ยวประมาณ 50 ตัน (มังคุดภูเขา)
 2. กลุ่มประมูลราคาผลผลิตดำเนินการประมูลราคาถึงวันที่ 29 กันยายน 2566 เนื่องจากผลผลิตเหลือน้อย
 3. สรุปข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 เวลา 21.00 น.

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช

4. สถาบันเกษตรกรที่เปิดประมุขมั่งคุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ในปี พ.ศ. 2567 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสถาบันเกษตรกรที่ทำการเปิดประมุขมั่งคุด จำนวน 6 อำเภอ 17 แห่ง ดังนี้

ตารางที่ 18 แสดงข้อมูลสถาบันเกษตรกรที่เปิดประมุข ปี 2567

ลำดับ	สถาบันเกษตรกรที่เปิดประมุขมั่งคุด	อำเภอ	หมายเลขโทรศัพท์	เวลาประมุข
1	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมั่งคุดชะอวดพุนผล	ชะอวด	084-9991302	17.00 น.
2	กลุ่มมั่งคุดชะอวดโปรตักซ์	ชะอวด	094-4599453	17.00 น.
3	กลุ่มมั่งคุดคุณภาพไสเหยียง	ชะอวด	064-3309022	17.00 น.
4	กลุ่มมั่งคุดชะอวดพัฒนา	ชะอวด	081-0884566	17.00 น.
5	กลุ่มมั่งคุดตำบลท่าประจะ	ชะอวด	081-0885566	17.00 น.
6	กลุ่มบูมมั่งคุดคุณภาพชะอวด	ชะอวด	089-8799939	17.00 น.
7	กลุ่มมั่งคุดบ้านน้ำดำ	ชะอวด	090-9252644	17.00 น.
8	กลุ่มมั่งคุดแปลงใหญ่เขาพระทอง	ชะอวด	081-0923930	17.00 น.
9	กลุ่มมั่งคุดเกาะขันธุ์รุ่งเรือง	ชะอวด	082-1006445	17.00 น.
10	แปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาคุณภาพมั่งคุดรอนพิบูลย์	รอนพิบูลย์	084-1889285	18.00 น.
11	แปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปรับปรุงคุณภาพบ้านต้นกอ	รอนพิบูลย์	090-1611678	ยังไม่เปิดประมุข
12	กลุ่มมั่งคุดแปลงใหญ่บ้านสวนพล	เมืองนครศรีธรรมราช	087-0226424 099-0686939	18.00 น.
13	วิสาหกิจชุมชนมั่งคุดบ้านทอนหงส์	พรหมคีรี	086-9515461	18.00 น.
14	แปลงใหญ่พรหมโลก (บ้านในหมง)	พรหมคีรี	098-7994491	18.00 น.
15	สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังลุง	พรหมคีรี	091-6026741	18.00 น.
16	วิสาหกิจชุมชนศูนย์รวบรวมและพัฒนาผลผลิตมั่งคุดเพื่อการส่งออกบ้านอายุเลา	จุฬาภรณ์	082-0292285	18.00 น.
17	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่มั่งคุดลานสกา	ลานสกา	061-2168387	18.00 น.

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2567

5. การบริหารจัดการมังคุดในและนอกฤดู ในรูปแบบชะอวดโมเดล

จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำรูปแบบของชะอวดโมเดล มาใช้เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการมังคุด ทั้งในและนอกฤดู ข้อมูลผลการประชุมคณะทำงานย่อยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและโลจิสติกส์ภาคใต้ ครั้งที่ 1/2567 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2567 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ปลูกมังคุดเป็นอันดับ 1 ของภาคใต้ จำนวน 96,585 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.31 ของเนื้อที่ปลูกทั้งภาคใต้ ผลผลิตในฤดู มีประมาณ 36,614 ตัน คิดเป็นร้อยละ 93.17 และเป็นผลผลิตนอกฤดู 5,861 ตัน คิดเป็นร้อยละ 13.80 โดยเน้นการรวมกลุ่มของเกษตรกร ปลูกมังคุดเน้นการผลิตมังคุดคุณภาพ โดยวางระบบการผลิต และการบริหารจัดการแปลงในแนวทางเดียวกัน เน้นการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด สินค้าต้องได้มาตรฐาน การรับรอง GAP นำไปสู่การสร้างเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตร ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งในพื้นที่อำเภอชะอวดมีแปลงใหญ่มังคุด จำนวน 6 แปลง และวิสาหกิจชุมชนมังคุด จำนวน 11 กลุ่ม

สำหรับปี 2566 แปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน มีต้นทุนการผลิตมังคุดในฤดูและนอกฤดูเฉลี่ย 15,388 บาท/ไร่/ปี เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวมังคุดในฤดูช่วงเดือนมิถุนายน – ตุลาคม มังคุดนอกฤดูช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคม และช่วงเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม ผลผลิตมังคุดในฤดูและนอกฤดูเฉลี่ย 1,175 กิโลกรัม/ไร่/ปี ซึ่งแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการโดยการรวมกลุ่มขายมังคุดด้วยวิธีการประมูล ซึ่งราคาประมูลต้องมากกว่าราคาตลาดทั่วไปอย่างน้อย 10 บาท ได้ผลตอบแทนเฉลี่ย 70,483 บาท/ไร่/ปี และผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย (กำไร) 55,095 บาท/ไร่/ปี ราคาที่เกษตรกรขายได้ ปี 2566 มังคุดในฤดู ราคาเฉลี่ย 35 - 40 บาท/กิโลกรัม และมังคุด นอกฤดู ราคาเฉลี่ย 92 - 95 บาท/กิโลกรัม

ด้านสถานการณ์ตลาด มังคุดในฤดูส่งจำหน่ายภายในประเทศ และส่งออกตลาดต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะส่งไปยังประเทศจีนที่เป็นตลาดรับซื้อหลักโดยผ่านล้งเป็นผู้รวบรวมและคัดเกรดผลผลิต และมังคุดนอกฤดู ส่วนใหญ่จะส่งออกประเทศจีนเป็นหลัก ซึ่งตลาดประเทศจีนจะกำหนดขนาดมังคุดในฤดูและนอกฤดูต่อลูก ได้แก่ เบอร์ 1 ผิวมันหุเขียว ลูกขนาด 75 กรัมขึ้นไป เบอร์ 2 ลูกลาย ผิวสวยหุเขียว ลูกขนาด 75 กรัมขึ้นไป และเบอร์ 3 ตกไซต์ ผิวมันหุเขียวลูกขนาดต่ำกว่า 75 กรัม

สำหรับแนวทางการพัฒนาชะอวดโมเดลให้มีความเข้มแข็งและพัฒนาได้อย่างยั่งยืนนั้น สามารถทำได้ โดยการบริหารจัดการที่ดี รักษาคุณภาพและพัฒนาการส่งออก เพิ่มประสิทธิภาพทั้งด้านการผลิต และด้านตลาด สร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างอำนาจการต่อรอง นอกจากนี้ แปลงใหญ่และวิสาหกิจได้มีแนวทางบริหารจัดการมังคุดในช่วงที่ผลผลิตออกตลาดมาก คือการนำผลผลิตมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่า อาทิ ไวน์มังคุด สบู่ มังคุด มังคุดคัต มังคุด ฟรีซดราย อีกทั้ง ยังตั้งเป้าจะพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแวะ ชิม ชมสวนมังคุด เพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชนอีกทางหนึ่ง

อำเภอชะอวด ได้จัดทำเอกสารวิชาการ “ชะอวดโมเดล” ซึ่งเป็นการรวบรวมและเรียบเรียงองค์ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการผลิตมังคุดคุณภาพ การบริหารจัดการระบบกลุ่มเพื่อจำหน่ายมังคุด ในรูปแบบการประมูลราคา แก้ไขปัญหาราคาคาผลผลิตตกต่ำ ภายใต้ชื่อ “ชะอวดโมเดล”

เอกสารวิชาการ “ชะอวดโมเดล”

6. มาตรการรองรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น ในปี 2567

1) เนื่องจากผู้ปลูกมังคุดส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย และการจัดการสวนให้ผลผลิตมีคุณภาพยังมีน้อย ผลผลิตส่วนใหญ่จึงมีคุณภาพต่ำ จึงได้เร่งรัดประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ปลูกมังคุดรายย่อย เข้าใจถึงสภาพปัญหาเพื่อจะได้ร่วมกันพัฒนาระดับคุณภาพให้มากขึ้น

2) ส่งเสริมถ่ายทอดเทคโนโลยีและจัดทำแปลงต้นแบบ การผลิตมังคุดคุณภาพ รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิต คัดเกรดและประมูลราคา ให้กับเกษตรกรรายย่อย ในพื้นที่ 18 อำเภอ 30 กลุ่ม รวม 600 ราย (งบพัฒนาจังหวัดปี 2567)

3) ส่งเสริมสนับสนุนการจำหน่าย ผ่านสื่อออนไลน์ ขายตรงส่งทางไปรษณีย์ หรือช่องทางอื่น ๆ โดยสนับสนุนกล่องบรรจุขนาด 5 และ 10 กิโลกรัม จำนวน 15,000 ใบ ให้กับกลุ่มที่ผ่านการฝึกอบรม (งบพัฒนาจังหวัด ปี 2567)

4) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม เพื่อรวบรวมผลผลิต คัดเกรด และประมูลราคาโดยสนับสนุนตะกร้าพลาสติก จำนวน 8,000 ใบ ให้กับกลุ่มที่ผ่านการฝึกอบรม (งบพัฒนาจังหวัด ปี 2567)

5) ร่วมกับหน่วยที่เกี่ยวข้อง ภายใต้คณะทำงานแก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัด วางแผนเตรียมการและดำเนินการรองรับปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำที่อาจจะเกิดขึ้น โดยร่วมดำเนินการ ดังนี้

5.1) ประชาสัมพันธ์ การผลิตให้มีคุณภาพ

5.2) ส่งเสริมการจำหน่ายผลิตสื่อออนไลน์

5.3) ส่งเสริมการจำหน่ายโดยการประมูลราคา

5.4) วางแผน เตรียมการ และขอสนับสนุนงบประมาณในการกระจายผลผลิตออกนอกแหล่งผลิต ในช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดมาก (เดือนสิงหาคม)

5.5) การผลักดันช่องทาง การส่งออกต่างประเทศให้เพิ่มมากขึ้น

5.6) การส่งเสริมการแปรรูปให้เพิ่มมากขึ้น

5.7) การแก้ไขปัญหาภัยแล้งโดยการทำฝนหลวง กรมทรัพยากรน้ำบาดาลดำเนินการเจาะบาดาล และบริหารจัดการน้ำชลประทานเข้าสู่พื้นที่ปลูก

5.8) การเตือนภัยโรคระบาดและแมลงศัตรูพืช

7. มาตรการบริหารจัดการผลไม้จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2567

7.1) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการ ดังนี้

- การเตรียมความพร้อม GAP ในปี 2567 ดังนี้

(1) ความพร้อมใบ GAP มังคุดเพียงพอกับปริมาณผลผลิตส่งออกภายในจังหวัด โดยรับรองแล้ว 10,031 แปลง 8,770 ราย 38,026 ไร่ สามารถส่งออกมังคุดได้ประมาณ 190,130 ตัน ประเมินผลผลิตมังคุด นครศรีธรรมราช ปี 2567 ประมาณ 40,595 ตัน

(2) การขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการส่งออก ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์กับด่านปลายทางส่งออกเพื่อความสะดวกรวดเร็ว

(3) การติดตามความพร้อม มาตรฐาน ของโรงรวบรวมผักและผลไม้เพื่อการส่งออก (ล้าง) ที่ขอรับรอง GMP จำนวน 88 โรง

(4) เพิ่มเจ้าหน้าที่ด่านตรวจพืชจากภาคตะวันออก ประมาณ 5 - 10 ราย เพื่อตรวจสอบศัตรูพืช และปิดตู้ล้งมังคุดในแต่ละวัน

(5) การบูรณาการ GAP เคลื่อนที่เพื่อรับรองมาตรฐานสินค้าพืช (Fast Track)

จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้จัดโครงการ GAP เคลื่อนที่เกษตรกรนครศรีธรรมราช ได้การรับรองมาตรฐานสินค้าพืช (ผลไม้ส่งออก) ปี 2567 เร่งด่วน (Fast track)

รายละเอียดการสมัคร

(1) แบบฟอร์มใบสมัคร GAP พืชส่งออก รายใหม่ (F-1) ต่ออายุ (F-3) ดาวน์โหลดได้ทางเว็บไซต์ ศวพ.นครศรีธรรมราช หรือรับจากสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่

(2) สำเนาบัตรประชาชน

(3) สำเนาทะเบียนบ้าน

(4) สำเนาเอกสารที่ดิน

หน่วยงานร่วมบูรณาการ

(1) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

(2) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช และสำนักงานเกษตรอำเภอ 23 อำเภอ

(3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดนครศรีธรรมราช

(5) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช

ทั้งนี้ แจกความประสงค์ และยื่นเอกสารคำขอด่วน ภายในเดือนมิถุนายน 2567 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอใกล้บ้าน

ตารางที่ 20 แสดงข้อมูลแผนบูรณาการ GAP เคลื่อนที่ได้รับรองมาตรฐานสินค้าพืช (Fast Track) ปี 2567

ลำดับ	อำเภอ	วัน เดือน ปี	สถานที่
1	ชนอม	13 มิถุนายน 2567	ศาลาประชุมหมู่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลควนทอง
2	สิชล	27 มิถุนายน 2567	สำนักงานเกษตรอำเภอสิชล
3	ท่าศาลา	19 มิถุนายน 2567	ศาลาประชาคม หมู่ที่ 6 ตำบลโมคลาน
		25 มิถุนายน 2567	อบต.ตลิ่งชัน
		27 มิถุนายน 2567	อบต.ท่าซัน
4	นบพิตำ	19 มิถุนายน 2567	อบต.กรุงชิง
		20 มิถุนายน 2567	อบต.กรุงชิง
5	พรหมคีรี	24 มิถุนายน 2567	ศาลาประชาคม อำเภอพรหมคีรี
6	เมือง	20 มิถุนายน 2567	อบต.กำแพงเขา
7	ลานสกา	26 มิถุนายน 2567	ศาลาประชาคมอำเภอลานสกา
8	ช้างกลาง	28 มิถุนายน 2567	ศาลาประชาคมอำเภอช้างกลาง
9	ฉวาง	26 มิถุนายน 2567	ศาลาประชาคมอำเภอฉวาง
10	พิปูน	13 มิถุนายน 2567	ห้องประชุมข้าราชการบำนาญ อำเภอพิปูน
		14 มิถุนายน 2567	ห้องประชุมข้าราชการบำนาญ อำเภอพิปูน
11	ถ้าพรธรรมา	19 มิถุนายน 2567	สำนักงานเกษตรอำเภอพรธรรมา
12	ทุ่งสง	13 มิถุนายน 2567	ที่ทำการกำนันตำบลถ้าใหญ่
		20 มิถุนายน 2567	หอประชุมหมู่ที่ 10 ตำบลทิวัง
13	บางขัน	20 มิถุนายน 2567	สำนักงานเกษตรอำเภอบางขัน
14	จุฬาภรณ์	25 มิถุนายน 2567	ที่ทำการวิสาหกิจชุมชน ศูนย์รวบรวมและพัฒนาผลผลิตมังคุด เพื่อการส่งออกบ้านอัยเลา หมู่ที่ 5 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอจุฬาภรณ์
15	ชะอวด	20 มิถุนายน 2567	ศาลาประชาคมที่ว่าการอำเภอชะอวด
16	ร่อนพิบูลย์	24 มิถุนายน 2567	สำนักงานเกษตรอำเภอร่อนพิบูลย์
		26 มิถุนายน 2567	ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12
17	พระพรหม	17 มิถุนายน 2567	สำนักงานเกษตรอำเภอพระพรหม
		18 มิถุนายน 2567	ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2567

- สถานการณ์ส่งออกผลไม้จากไทยไปจีน (ผลผลิตมังคุด)

(1) ข้อมูลรายงานสถานการณ์ส่งออกผลไม้จากไทยไปจีน (ผลผลิตมังคุด) ในปี 2566 ข้อมูลการตรวจมังคุด ณ โรงคัดบรรจุ (ด้านตรวจพืชเกาะสมุย) จำนวน 74,522 ตัน 3,370 ตู/ชิปเมนต์

ตารางที่ 21 แสดงข้อมูลการตรวจมังคุด ณ โรงคัดบรรจุ ณ ด้านตรวจพืชเกาะสมุย (แยกเป็นรายเดือน) ปี 2563 - 2567

เดือน	ปี 2563		ปี 2564		ปี 2565		ปี 2566		ปี 2567	
	จำนวน (ตัน)	จำนวน (ตู/ชิปเมนต์)	จำนวน (ตัน)	จำนวน (ตู/ชิปเมนต์)	จำนวน (ตัน)	จำนวน (ตู/ชิปเมนต์)	จำนวน (ตัน)	จำนวน (ตู/ชิปเมนต์)	จำนวน (ตัน)	จำนวน (ตู/ชิปเมนต์)
มกราคม	-	-	11	1	21	1	1,117	57	6,219	361
กุมภาพันธ์	-	-	45	3	-	-	1,306	66	2,709	162
มีนาคม	-	-	-	-	-	-	459	23	162	13
เมษายน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
พฤษภาคม	-	-	-	-	-	-	3,438	165	-	-
มิถุนายน	2,483	82	274	6	546	25	9,984	474	2,795	131
กรกฎาคม	4,529	208	36,461	1,442	296	12	2,101	105	-	-
สิงหาคม	33,897	1,391	28,531	1,564	-	-	27,926	1,394	-	-
กันยายน	13,887	757	1,684	122	-	-	23,669	1,162	-	-
ตุลาคม	317	20	66	6	-	-	2,476	127	-	-
พฤศจิกายน	25	1	-	-	454	23	1,275	104	-	-
ธันวาคม	-	-	60	3	360	20	771	53	-	-
รวม	55,138	2,459	67,132	3,147	1,677	81	74,522	3,370	11,885	667

ที่มา : ด้านตรวจพืชเกาะสมุย

ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2567

(2) ข้อมูลรายงานสถานการณ์ผู้ส่งออกผลไม้จากไทยไปจีน (ผลผลิตมั่งคุด) ตามฤดูกาล ปี 2566
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ด้านตรวจพืชที่ออกใบรับรอง Phytosanitary Certificate (pc)	จำนวน (ตู้/ชิปเมนต์) สะสม 25 พฤษภาคม 2566 ถึงปัจจุบัน
CK เชียงของ	2,335
NP นครพนม	572
MH มุกดาหาร	29
BK บึงกาฬ	-
NK หนองคาย	172
LB แหลมฉบัง	113
LK ลาดกระบัง	185
BA สุวรรณภูมิ	196
DM ดอนเมือง	-
PU ท่าอากาศยานภูเก็ต	2
รวมทุกด่าน	3,604

ที่มา : ด้านตรวจพืชเกาะสมุย ข้อมูล ณ วันที่ 23 เมษายน 2567

(3) ข้อมูลรายงานสถานการณ์ผู้ส่งออกผลไม้จากไทยไปจีน (ผลผลิตมั่งคุด) ตามฤดูกาล ปี 2567
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ด้านตรวจพืชที่ออกใบรับรอง Phytosanitary Certificate (pc)	จำนวน (ตู้/ชิปเมนต์) สะสม 1 พฤษภาคม 2567 ถึงปัจจุบัน
CK เชียงของ	1,374
NP นครพนม	90
MH มุกดาหาร	-
BK บึงกาฬ	-
NK หนองคาย	121
LB แหลมฉบัง	87
LK ลาดกระบัง	53
BA สุวรรณภูมิ	57
DM ดอนเมือง	-
PU ท่าอากาศยานภูเก็ต	-
รวมทุกด่าน	1,782

ที่มา : ด้านตรวจพืชเกาะสมุย ข้อมูล ณ วันที่ 27 สิงหาคม 2567

7.2) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการดังนี้

- (1) ขอสนับสนุนกล่องผลไม้ให้กับเกษตรกรที่ขายผลไม้ออนไลน์ ขนส่งผ่านไปรษณีย์ไทย จำนวน 50,000 กล่อง
- (2) ร่วมกิจกรรมการค้าภายในดำเนินโครงการรณรงค์บริโภคผลไม้ (พาณิชย์ Fruit Festival 2024)
- (2) เชื่อมโยงการตลาดผ่านเครือข่ายสหกรณ์ เช่น สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. นครศรีธรรมราช จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังลุง จำกัด
- (4) กระจายผลผลิตออกนอกแหล่งผลิตสำนักงานพาณิชย์จังหวัดทุกจังหวัด
- (5) เชื่อมโยงผ่านห้างโมเดิร์นเทรด เช่น Big C, Makro, Top
- (6) โหลดผลไม้ขึ้นเครื่องฟรี น้ำหนัก 20 กิโลกรัม ผ่าน 4 สายการบิน ได้แก่ Air Asia, Thai smile, Nok Air และ Thai Lion Air
- (7) จัดทำเกษตรพันธสัญญา เช่น ตลาดซื้อขายล่วงหน้า
- (8) การประชาสัมพันธ์การซื้อ - ขาย ของสถาบันเกษตรกรที่ทำการเปิดประมูลมังคุด
- (9) ร่วมกับอำเภอพื้นที่แหล่งผลิตสำคัญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทหารหรือแนวทางการจัดตั้ง “ลานมังคุดคุณภาพ จังหวัดนครศรีธรรมราช” เพื่อเพิ่มช่องทางในการกระจายผลผลิตมังคุดในแหล่งผลิตสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช ออกนอกแหล่งผลิต และเป็นการรณรงค์ ส่งเสริม ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการผลิตมังคุดคุณภาพและการคัดแยกคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน โดยกำหนดดำเนินการนำร่องในพื้นที่แหล่งผลิตสำคัญในเบื้องต้น จำนวน 2 จุด คือ อำเภอลานสกา และอำเภอพรมหาศรี

7.3) สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการดังนี้

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการเชื่อมโยงโครงการ “สร้างพันธมิตรทางการค้ายกระดับสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น (ผลไม้) สู่อุตสาหกรรม” เพื่อสร้างพันธมิตรทางการค้า ระหว่างสหกรณ์ต้นทางพบสหกรณ์ปลายทางเพื่อทำข้อตกลง ในการซื้อ - ขาย/กระจายผลผลิตออกนอกแหล่งผลิต โดยมีสหกรณ์ต้นทางในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 2 สหกรณ์ คือ

- (1) สหกรณ์การเกษตรพรมหาศรี จำกัด
 - (2) สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. นครศรีธรรมราช จำกัด
- และสหกรณ์ปลายทาง จำนวน 9 สหกรณ์ คือ

- (2.1) สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด จังหวัดพิษณุโลก
- (2.2) สหกรณ์การเกษตรเมืองลับแล จำกัด จังหวัดอุตรดิตถ์
- (2.3) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด กรุงเทพมหานคร
- (2.4) ชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด กรุงเทพมหานคร
- (2.5) สหกรณ์การเกษตรพิมาย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา
- (2.6) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรบุรีรัมย์ จำกัด จังหวัดบุรีรัมย์
- (2.7) สหกรณ์การเกษตรนางรอง จำกัด จังหวัดบุรีรัมย์

(2.8) สหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด จังหวัดมหาสารคาม

(2.9) สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด จังหวัดร้อยเอ็ด

7.4) การสนับสนุนค่าบริการขนส่งอัตราพิเศษให้กับเกษตรกร องค์กรเกษตรกร โดย บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด - อัตราค่าบริการ (เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร)

บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด (ปณท) ได้อนุมัติการสนับสนุนค่าบริการขนส่งอัตราพิเศษให้กับเกษตรกร องค์กรเกษตรกร ในกิจกรรม “Fruity Party Summer ฤดูกาลผลไม้ 4 ภาค” ของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยให้ส่วนลดอัตราค่าบริการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรประเภทผลไม้สดสำหรับรูปแบบกระจายตามพิกัดน้ำหนักในอัตรา 10% จากอัตราค่าบริการที่ ปณท กำหนด และการให้บริการขนส่งและกระจายสินค้าเกษตรแปรรูปด้วยอัตรา eCo-Post ในประเทศ ในอัตราเฉพาะที่ ปณท กำหนดไว้

1) หลักเกณฑ์และเงื่อนไข

1.1) ผู้ใช้บริการต้องแสดงตนว่าเป็นเกษตรกร องค์กรเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร โดยให้แสดงเอกสารสัญลักษณ์ระบุสิทธิของเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร จึงจะสามารถใช้บริการในอัตราพิเศษได้ ซึ่งสามารถแสดงได้ 3 วิธี ดังนี้

1.1.1) แสดง “สมุดทะเบียนเกษตรกร” ทั้งในรูปแบบเล่ม (เล่มเขียว) หรือรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ (แอปพลิเคชัน DOAE FARMBOOK)

1.1.2) แสลงหนังสือสำคัญจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน (ตัวจริงหรือสำเนาก็ได้)

1.1.3) แสดงหนังสือรับรองการจดทะเบียนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

1.2) อัตราค่าบริการสำหรับการสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว แบ่งได้ตามประเภทสิ่งของที่ฝากส่ง ดังนี้

1.2.1) การจัดส่งและกระจายผลผลิตทางการเกษตรประเภทผลไม้สด ด้วยบริการ EMS ในประเทศ แบบรายชิ้น ใช้อัตราค่าบริการ (ราคาหลักส่วนลด 10% แล้ว) ดังนี้

พิกัดน้ำหนัก	อัตราค่าบริการ (บาท)
ไม่เกิน 3 กิโลกรัม	54
ไม่เกิน 4 กิโลกรัม	63
ไม่เกิน 5 กิโลกรัม	72
ไม่เกิน 6 กิโลกรัม	81
ไม่เกิน 7 กิโลกรัม	90
ไม่เกิน 8 กิโลกรัม	99
ไม่เกิน 9 กิโลกรัม	108
ไม่เกิน 10 กิโลกรัม	117
ไม่เกิน 11 กิโลกรัม	126
ไม่เกิน 12 กิโลกรัม	135

พิกัดน้ำหนัก	อัตราค่าบริการ (บาท)
ไม่เกิน 13 กิโลกรัม	144
ไม่เกิน 14 กิโลกรัม	153
ไม่เกิน 15 กิโลกรัม	162
ไม่เกิน 16 กิโลกรัม	171
ไม่เกิน 17 กิโลกรัม	180
ไม่เกิน 18 กิโลกรัม	189
ไม่เกิน 19 กิโลกรัม	198
ไม่เกิน 20 กิโลกรัม	207

1.2.2 การขนส่งสินค้าเกษตรแปรรูปด้วยบริการ eCo-Post ในประเทศแบบรายชิ้นใช้
อัตราค่าบริการ ดังนี้

พิกัดน้ำหนัก	อัตราค่าบริการ (บาท)
ไม่เกิน 5 กิโลกรัม	30
ไม่เกิน 6 กิโลกรัม	48
ไม่เกิน 7 กิโลกรัม	56
ไม่เกิน 8 กิโลกรัม	64
ไม่เกิน 9 กิโลกรัม	72
ไม่เกิน 10 กิโลกรัม	80
ไม่เกิน 11 กิโลกรัม	88
ไม่เกิน 12 กิโลกรัม	96
ไม่เกิน 13 กิโลกรัม	104
ไม่เกิน 14 กิโลกรัม	112
ไม่เกิน 15 กิโลกรัม	120
ไม่เกิน 16 กิโลกรัม	128
ไม่เกิน 17 กิโลกรัม	136
ไม่เกิน 18 กิโลกรัม	144
ไม่เกิน 19 กิโลกรัม	152
ไม่เกิน 20 กิโลกรัม	160

1.3 สามารถใช้บริการได้ ณ ที่ทำการไปรษณีย์ทุกแห่ง (ยกเว้น ปณร. ปณอ. จุดให้บริการ EMS Point และ Point Service)

1.4 สามารถให้อัตราค่าบริการพิเศษนี้ได้ผ่านช่องทางการชำระเงินทั้งเงินสดและเงินเชื่อ (รายเดือน)

1.5 ส่วนลดตามกิจกรรมส่งเสริมการตลาดอื่น อัตราค่าบริการพิเศษเฉพาะรายหรืออัตราเหมาจ่ายตามขนาดกล่อง/ซอง ไม่สามารถใช้ร่วมกับอัตราค่าบริการพิเศษนี้ได้

1.6 ห้ามบรรจุสิ่งของอื่นใดที่ไม่ใช่ผลไม้สด/สินค้าเกษตรแปรรูปและวัสดุกันกระแทก ลงในกล่องบรรจุผลไม้สด/สินค้าแปรรูปโดยเด็ดขาด เนื่องจากเป็นบริการที่สนับสนุนกิจกรรมของกรมส่งเสริมการเกษตร และมีอัตราค่าบริการพิเศษเฉพาะ

1.7 ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม 2567 - 24 สิงหาคม 2567

- อัตราค่าบริการ (เกษตรกรและบุคคลทั่วไป)

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (ปณท) ได้สนับสนุนเกษตรกร ชาวสวน ด้วยตัวช่วยสำคัญด้านราคาขนส่งที่ประหยัดต้นทุน ระบบการจัดส่งที่รวดเร็วเพื่อรักษาคุณภาพความสดใหม่ของผลไม้ และพืชผักแก่เกษตรกร ชาวสวน ให้กระจายผลผลิตสู่ผู้บริโภคได้ไว และง่ายตามพฤติกรรมของผู้บริโภคที่หันมาซื้อขายผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น โดยจัดราคาพิเศษต้อนรับเทศกาลผลไม้ฤดูร้อนในราคาเหมาจ่าย ราคาเริ่มต้น 3 กก. แรกเพียง 50 บาท และส่งได้สูงสุดถึง 20 กก. ซึ่งราคาพิเศษดังกล่าว ช่วยแบ่งเบาต้นทุนค่าส่งของเกษตรกร ชาวสวนได้ถึง 20% จากราคาปกติ พร้อมทั้งฟีเจอร์สร้างใบจำหน่ายออนไลน์ และการเรียกรับพรีถึงที่ได้ทุกวันไม่มีขั้นต่ำ สะดวกได้ทุกเวลาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ @Thailandpost และรอรับใบเสร็จจิวอิเล็กทรอนิกส์ทาง SMS ช่วยให้ประหยัดเวลาเดินทาง มาจัดการออเดอร์ได้มากขึ้น นอกจากนี้ เพื่อช่วยสนับสนุนเกษตรกรไทยได้อย่างครบครัน ตั้งแต่ขั้นตอนการบรรจุกล่อง จนสามารถจัดส่งผลผลิตให้กับผู้บริโภคตลอดทั้งปีในทุกช่วงฤดูกาลอย่างสดใหม่เหมือนไปสวน ไปรษณีย์ไทยยังมีบริการจำหน่ายกล่องพัสดุสำหรับบรรจุผลไม้ที่มีรูระบายอากาศ ที่มีความหนาถึง 5 มม. และตะกร้าผลไม้ เพื่อคงความสดใหม่และความปลอดภัยของผลไม้ตลอดเส้นทาง ถึง 3 ขนาด เล็ก กลาง ใหญ่ เลือกได้ตามความเหมาะสมของจำนวนผลไม้ ในราคาประหยัด อีกด้วย แอปพลิเคชันไทยทั้งผู้ขายและผู้ซื้อ สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่ THP Contact Center 1545 หรือเว็บไซต์ www.thailandpost.co.th อัตราค่าบริการ ดังนี้

พิกัดน้ำหนัก	อัตราค่าบริการ (บาท)
ไม่เกิน 3 กิโลกรัม	60
ไม่เกิน 4 กิโลกรัม	70
ไม่เกิน 5 กิโลกรัม	80
ไม่เกิน 6 กิโลกรัม	90
ไม่เกิน 7 กิโลกรัม	100
ไม่เกิน 8 กิโลกรัม	110
ไม่เกิน 9 กิโลกรัม	120

พิกัดน้ำหนัก	อัตราค่าบริการ (บาท)
ไม่เกิน 10 กิโลกรัม	130
ไม่เกิน 15 กิโลกรัม	180
ไม่เกิน 20 กิโลกรัม	230

8. การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ผลไม้ (มังคุด) ของสถาบันเกษตรกร

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมเบื้องต้น โดยจัดประชุม การเตรียมความพร้อมเบื้องต้นเพื่อรองรับสถานการณ์ผลไม้ (มังคุด) ของสถาบันเกษตรกร ในจังหวัด นครศรีธรรมราช เพื่อกระจายออกนอกแหล่งผลิต ปี 2567 ดังนี้

1) การให้การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการกระจายผลไม้ (มังคุด) ออกนอกแหล่งผลิต จำนวน 3 แห่ง เป็นเงิน 8,500,000 บาท ได้แก่ สกก.พรหมคีรี จำกัด เป็นเงิน 5,000,000 บาท สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. เป็นเงิน 3,000,000 บาท และ สกย.บ้านวังลุง จำกัด เป็นเงิน 500,000 บาท

2) สนับสนุนอุปกรณ์การตลาด ปี 2567 ประกอบด้วย

2.1) ตะกร้า one-way จำนวน 39,000 ใบ และตะกร้าหูเหล็ก 1,500 ใบ โดยสหกรณ์สมทบ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ให้แก่

(1) สหกรณ์การกองทุนสวนยางบ้านวังลุง จำกัด ได้รับตะกร้าขนาดไม่เกิน 5 กิโลกรัม จำกัด 1,000 ใบ ขนาดไม่เกิน 10 กิโลกรัม จำนวน 1,000 ใบ ตะกร้าหูเหล็กขนาดไม่เกิน 25 กิโลกรัม จำนวน 1,000 ใบ

(2) สหกรณ์การเกษตรพรหมคีรี จำกัด ได้รับตะกร้าขนาดไม่เกิน 3 กิโลกรัม จำกัด 10,000 ใบ ขนาดไม่เกิน 5 กิโลกรัม จำนวน 14,000 บาท

(3) สหกรณ์การเกษตรลานสกา จำกัด ได้รับตะกร้าขนาดไม่เกิน 5 กิโลกรัม จำกัด 3,000 ใบ ตะกร้าหูเหล็กขนาดไม่เกิน 25 กิโลกรัม จำนวน 500 บาท

(4) สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส.นครศรีธรรมราช จำกัด ได้รับตะกร้า ขนาดไม่เกิน 10 กิโลกรัม จำกัด 10,000 ใบ

2.2) สหกรณ์การกองทุนสวนยางบ้านวังลุง จำกัด ได้รับเครื่องคัดมังคุด พร้อมสายพาน ลำเลียง ขนาดไม่น้อยกว่า 6 ช่อง 1 เครื่อง ราคา 296,100 บาท โดยสหกรณ์สมทบไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

2.3) สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. จำกัด ได้รับรถ

(1) โฟล์คลิฟท์ 1 คัน ราคา 525,000 บาท

(2) เครื่องรัดตะกร้าพร้อมอุปกรณ์สายรัด จำนวน 2 เครื่อง ราคา 31,000 บาท โดย สหกรณ์ต้องสมทบไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

3) สถาบันเกษตรกรมีแผนรวบรวมมังคุด ปี 2567 จำนวน 625 ตัน

3.1) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังลุง จำกัด

3.2) สหกรณ์การเกษตรพรหมคีรี จำกัด

- 3.3) สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. นครศรีธรรมราช จำกัด
- 3.4) สหกรณ์การเกษตรลานสกา จำกัด
- 3.5) สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตชะอวดพัฒนา จำกัด
- 3.6) กลุ่มเกษตรทำสวนหินตก

4) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีแผนการดำเนินการโดยเชื่อมโยงกับ บริษัท มาตินเน่ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด ดังนี้

4.1) บริษัทมีเครือข่ายที่เป็น TikTok จากประเทศจีนที่จะเข้ามาไลฟ์สดในไทย โดยมีผู้ติดตามกว่า 4 ล้านคน เพื่อส่งออกเกรดเบอร์ 2 ที่จะส่งไปขายประเทศจีน

4.2) บริษัทเป็นโรงงานแช่แข็งและแปรรูป เป็นเบอร์ดำ และตกเกรด ความต้องการผลผลิตขั้นต่ำ 5,000 ตัน ภาคใต้ ในเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม โดยบริษัทพร้อมทำ MOU และให้สหกรณ์เสนอราคาขาย เพื่อให้บริษัทฯ จะได้บริหารจัดการด้านปริมาณสินค้าและราคาได้ ส่วนการส่งสินค้ามี 2 ทางเลือก คือ (1) บริษัทนำตะกร้ามาให้ที่จุดรวบรวม (2) สหกรณ์นำผลผลิตไปเทลงเข่งหน้าโรงงาน ส่วนเงื่อนไขการชำระเงินก็มี 2 วิธี คือ (1) ชำระโดยเงินสด เมื่อสินค้าถึงโรงงาน (2) บริษัทขอเครดิตค้าสินค้า 3 - 7 วัน โดยจ่ายค่าบริหารจัดการของสหกรณ์ 0.50 - 1.00 บาท

5) สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. เป็นตัวแทนในการรวบรวมมังคุดตกเกรดและมังคุดดำ จากสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยสถาบันเกษตรกรรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกแล้วส่งไปยังจุดรวบรวมที่ สกต.ธกส.นครศรีธรรมราช จำกัด เพื่อส่งไปจำหน่ายกับบริษัทมาตินเน่ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด ต่อไป โดยมอบหมายให้สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส.นครศรีธรรมราช จำกัด ทำ MOU กับบริษัทมาตินเน่ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

5.1) สกต. ธกส. นครศรีธรรมราช จำกัด เสนอราคาซื้อ น้ำตาล 2 บาท จากสหกรณ์เครือข่าย ไม่รวมค่าบริหารจัดการ และส่วนต่าง โดยบริษัทฯ ต้องรับซื้อราคารวม เช่น ราคาตลาด 5 บาท สหกรณ์รับซื้อจากสหกรณ์เครือข่าย 7 บาท + ต้นทุนบริหารจัดการ 5 บาท + ส่วนต่าง 2 บาท บริษัทรับซื้อจากสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. นครศรีธรรมราช จำกัด ราคา กก.ละ 14 บาท

5.2) แจงราคาไม่เกินเวลา 10.00 น. ของทุกวัน กำหนดยื่นราคาเดียวทั้งวัน

5.3) ขอเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพ ของบริษัทฯ ณ จุดรับซื้อที่ สกต. ธกส. นครศรีธรรมราช จำกัด เพื่อตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น

5.4) ตะกร้าในการใส่มังคุดเป็นของบริษัทพร้อมรับผิดชอบค่าขนส่งเอง

5.5) บริษัทต้องจ่ายเงินค่าประกันสินค้าล่วงหน้าไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของราคาสินค้าที่จะส่ง

5.6) การชำระเงิน เงินสดหรือแบงก์รันที้ (หนังสือค้ำประกันโดยธนาคาร)

6) กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยสำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการเตรียมการรองรับสถานการณ์มังคุดออกสู่ตลาด ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการเชื่อมโยงผ่านระบบสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในเครือข่าย โดยการจัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ "สร้างพันธมิตรทางการค้า ยกระดับสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น (ผลไม้) สู่อุตสาหกรรม" ระหว่างวันที่จัดโครงการฯ ประมาณกลางเดือนวันที่ 10 - 12 กรกฎาคม 2567 ณ โรงแรมระเบียงทราย อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช เป้าหมายประกอบด้วย สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ต้นทาง ประกอบด้วย จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดสงขลา สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปลายทาง ประกอบด้วย จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดอุดรธานี จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 5

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของมังคุดทั้งระบบของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกจังหวัด ที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนามังคุดของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนามังคุดของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

1.1 จุดแข็ง (Strength)

- S1 สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศของจังหวัด เอื้อต่อการผลิตมังคุด ส่งผลให้มังคุดมีคุณภาพดี
- S2 มีมังคุดเขาคีรีวง ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)
- S3 มังคุดเป็นพืชอายุยืนปลูกครั้งเดียวให้ผลผลิตได้นาน
- S4 เกษตรกรในหลายๆ พื้นที่ให้ความสำคัญในการผลิตมังคุดคุณภาพ มังคุดมีผลโต ผิวมันเนื้อแน่น ไม่มีเนื้อแฉวยางไหล และมีรสชาติดี
- S5 เกษตรกรส่วนใหญ่มีการลดต้นทุนการผลิต โดยผลิตปุ๋ยใช้เอง เช่น ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก
- S6 เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและได้รับมาตรฐานการรับรองแปลงผลิต (GAP)
- S7 คุณภาพผลผลิต มีแนวโน้มดีขึ้นเนื่องจากการดูแลสวนดีขึ้นและเกษตรกรส่วนใหญ่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP
- S8 สมาชิกของกลุ่มมังคุด จะมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการสวนมังคุดให้แก่กัน
- S9 มีแปลงต้นแบบการผลิตมังคุดคุณภาพ ที่เกษตรกรสามารถเข้าไปแลกเปลี่ยน/ศึกษาหาความรู้ได้
- S10 การบริหารจัดการกลุ่มมังคุดในหลายๆ กลุ่ม มีความเข้มแข็ง
- S11 เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่
- S12 กลุ่มมังคุดหลายๆ กลุ่ม มีการส่งเสริมการแปรรูปมังคุด เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม สร้างรายได้ และลดความเสี่ยงด้านราคามังคุดตกต่ำได้
- S13 มังคุดเป็นผลไม้ที่สามารถนำไปแปรรูปได้หลายหลาย เช่น มังคุดกวน น้ำมังคุด เครื่องสำอาง ฯลฯ
- S14 มังคุดมีคุณค่าทางโภชนาการและเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย
- S15 เกษตรกรส่วนใหญ่จะนำผลผลิตมังคุดมารวบรวมและจัดตลาดประมูล

1.2 จุดอ่อน (Weakness)

- W1 พื้นที่ปลูก มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยเนื่องจากการปรับเปลี่ยนพืช
- W2 การจัดการสวนมังคุดมักพบขาดแคลนน้ำ และปัญหาศัตรูพืช และโรคและแมลงระบาดมากขึ้น เช่น โรคราสีชมพู เพลี้ยไฟ หนอนกินยอด ฯลฯ
- W3 เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดบางส่วนยังขาดการเอาใจใส่ดูแลจัดการสวนมังคุดที่ดี
- W4 ต้นทุนการผลิตสูง เช่น ค่าแรงใส่ปุ๋ย แรงงานตัดหญ้า แรงงานเก็บเกี่ยว ฯลฯ
- W5 บางพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน จึงขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร
- W6 แรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ และไม่มีทายาทรับช่วงต่อการทำการเกษตร
- W7 การรวมกลุ่มเกษตรกรขาดความเข้มแข็ง
- W8 เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการแปรรูปมังคุด จึงเน้นจำหน่ายผลสด ประกอบกับยังไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์แปรรูปมังคุดของกลุ่มต่าง ๆ
- W9 ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และคาดการณ์ผลผลิตมังคุดที่จะออกสู่ตลาด ส่งผลต่อการวางแผนด้านการตลาด
- W10 ผลผลิตมังคุดจะออกสู่ตลาดพร้อมกับจังหวัดจันทบุรี และอีกหลาย ๆ จังหวัดทางภาคใต้ ทำให้ผลผลิตมีปริมาณมาก ล้นตลาด ส่งผลให้ราคาตกต่ำ
- W11 ช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก พ่อค้าที่จะเข้าประมูลที่ทำการของกลุ่มมังคุดในบางพื้นที่มีน้อย จึงถูกเอาเปรียบด้านราคา
- W12 กลุ่มผลิตมังคุดในหลายพื้นที่ มักประสบปัญหาขาดตะกร้าหมุนเวียนช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต

1.3 โอกาส (Opportunity)

- O1 หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายส่งเสริมมังคุด ผ่านนโยบายตลาดนำการผลิต โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ การแปรรูป การรวมกลุ่ม และการตลาด
- O2 การกำหนดระบบมาตรฐานการผลิตพืช GAP และเกษตรอินทรีย์ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- O3 มีมหาวิทยาลัยในพื้นที่ในการส่งเสริม และสนับสนุนพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการผลิตและการแปรรูป
- O4 การตลาด มีลัทธิข้อย่อยในพื้นที่เพิ่มขึ้น จึงเกิดการแข่งขันด้านราคา
- O5 ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกมังคุดรายใหญ่ของโลก ส่วนใหญ่จะส่งออกในรูปแบบมังคุดสด ตลาดหลัก คือ จีน ญี่ปุ่น อเมริกา ฮองกง เวียดนาม ออสเตรเลีย
- O6 การทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้า (MOU) เป็นการหาตลาดผลไม้ล่วงหน้า ทำให้เกิดการแข่งขันด้านราคาที่สูงขึ้น และสร้างความเชื่อมั่นในผลไม้คุณภาพของไทยที่จะส่งออกไปตลาดโลก

1.4 อุปสรรค (Threat)

- T1 สภาพภูมิอากาศแปรปรวนยากต่อการควบคุมปริมาณและคุณภาพผลผลิตให้มีความสม่ำเสมอ
- T2 ช่วงฤดูแล้งของหลายพื้นที่ ปริมาณน้ำไม่เพียงพอในการผลิตมังคุด
- T3 การส่งออกมังคุดของไทยมีข้อจำกัด คือ มาตรฐานการจัดการสวนมังคุด ตั้งแต่แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้สารเคมี และการจัดการผลผลิต
- T4 การใช้ใบ GAP ขาดการควบคุมการใช้ และเกษตรกรที่มีใบ GAP ขายได้ในราคาไม่แตกต่างกับคนที่ไม่ได้
- T5 ตลาดไม่แน่นอน ราคาผันผวน
- T6 ตลาดมังคุดส่วนใหญ่ยังพึ่งพาดตลาดส่งออก ในขณะที่ตลาดบริโภคภายในประเทศลดลง และยังไม่สามารถกำหนดราคาขายเองได้ พึ่งพาบริษัทส่งออกในการเข้าประมูลจากกลุ่มเกษตรกร
- T7 ปัญหาด้าน Logistics ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การเพาะปลูก ช่วงเวลาของการเก็บเกี่ยว เรื่อยไปจนถึงกระบวนการระหว่างการขนส่งและระหว่างรอการขายซึ่งผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกไม่ทราบวิธีการที่ถูกต้องทำให้ผลไม้ไทยที่นำเข้าเพื่อกระจายไปยังภูมิภาคที่ห่างไกลจากจุดนำเข้า เสื่อมคุณภาพลง
- T8 ในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย ซึ่งล้งจีนจะกลายเป็นผู้กำหนดราคาในอนาคต

2. การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์

การจัดทำ TOWS Matrix

	ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
ปัจจัยภายนอก		1. 2. 3.	1. 2. 3.
โอกาส (O)	1. 2. 3.	SO กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส
อุปสรรค (T)	1. 2. 3.	ST กลยุทธ์เชิงป้องกัน ใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงอุปสรรค	WT กลยุทธ์เชิงรับ ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค

2.1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO)

- $S_{1,2,3}O_{1,2}$ เพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ โดยใช้ข้อมูลด้านการวิเคราะห์ความเหมาะสมของพื้นที่ปลูก มังคุด เช่น คุณสมบัติของดิน สภาพอากาศ และสภาพพื้นที่ที่เอื้อต่อการปลูกมังคุด ในการวางแผนการผลิตเพื่อการส่งออก
- $S_{4,5,6,7}O_{1,2}$ เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการสวนมังคุดอย่างเป็นระบบ โดยการจัดการด้านธาตุอาหารพืช และการอารักขาพืชทั้งที่ใช้สารเคมี และการจัดการแบบผสมผสาน เพื่อลดการใช้เคมีที่ปลอดภัย และ/หรือไม่ใช้สารเคมี ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์ เพื่อยกระดับสินค้าสู่ตลาดส่งออกมากขึ้น
- $S_{8,9}O_3$ พัฒนาสวนมังคุดในหลาย ๆ พื้นที่ ด้วยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีระบบการบริหารจัดการที่ดี และเหมาะสมสำหรับเครื่องจักรกลทางการเกษตร ผ่านการสนับสนุนตามนโยบายสำคัญต่าง ๆ ตลอดจนมาส่งเสริมและพัฒนาจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
- $S_{10,11}O_{1,4,5}$ ยกระดับการผลิตมังคุดให้มีคุณภาพแบบครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิตและกระจายสินค้าสู่ตลาด โดยการใช้ศักยภาพของกลุ่มที่เข้มแข็ง ขับเคลื่อนเครือข่ายมังคุดให้มีผลผลิตไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสามารถรองรับการส่งออกไปยังต่างประเทศและสร้างโอกาสให้กับจังหวัด
- $S_{12,13,14}O_{1,3}$ ส่งเสริมการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น มังคุดกวน น้ำมังคุด เครื่องสำอาง รวมถึงศึกษาการใช้ประโยชน์จากส่วนเหลือใช้ของมังคุด เช่น เปลือกมังคุด เพื่อพัฒนาผลผลิตมังคุดด้านเวชศาสตร์ พร้อมทั้งพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด
- $S_{15}O_{4,5,6}$ จัดทำแผนการตลาดเชิงรุก และการจัดตลาดประมูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลผลิตมังคุดออกสู่ตลาดต่างประเทศมากขึ้น

2.2 กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)

- $S_{1,2,3}T_{1,2}$ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวนมังคุด วางแผนการผลิตโดยเฉพาะพื้นที่ที่คัดเลือกให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) โดยจัดระบบชลประทานให้มีความเหมาะสม เพื่อรองรับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง
- $S_{4,5,6,7}T_{3,4}$ ส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพและให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP, เกษตรอินทรีย์) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- $S_{8,9,10,11}T_{5,6}$ สร้างความตระหนักรู้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตมังคุด เพื่อให้เกษตรกรมีความพร้อมและวางแผนรองรับในเรื่องการผลิตและการตลาด

S _{12,13,14} T ₇	ส่งเสริมนวัตกรรมสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้ามังคุด สู่การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ที่หลากหลาย ตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อเพิ่มช่องทางผลผลิตสู่ตลาดคู่ค้า ป้องกันการจำหน่ายผลสดเพียงอย่างเดียวที่มีปัญหาด้าน Logistics
S ₁₅ T _{6,7,8}	จัดประชุมหารือกำหนดแนวทางตลาดนำการผลิตร่วมกันระหว่างเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร เครือข่ายผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการรับซื้อมังคุด เพื่อร่วมกันหามาตรการในการกำหนดราคามังคุดที่เหมาะสม เพื่อลดการแทรกแซงราคาของล้งจีน ตลอดจนจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนา

2.3 กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)

W _{1,2} O _{1,3}	เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวนมังคุด พัฒนาแหล่งน้ำ โดยจัดระบบชลประทานในพื้นที่ขาดแคลนน้ำให้มีเพียงพอในช่วงที่จำเป็นต่อการเพาะปลูก และวางแผนการเพาะปลูกเพื่อให้ผลผลิตออกในช่วงที่เหมาะสมกับฤดูกาลเก็บเกี่ยว เพื่อรองรับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
W _{3,4,5} O _{1,2}	ลดการใช้สารเคมีและปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพที่มีคุณภาพ รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้การควบคุมการระบาดของศัตรูพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยการผลิต ตลอดจนผลักดันเข้าสู่ระบบมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP, เกษตรอินทรีย์)
W _{6,7} O ₁	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเก็บเกี่ยวมังคุดที่มีคุณภาพให้แรงงาน พร้อมทั้ง จัดทำทะเบียนข้อมูลแรงงานเก็บเกี่ยวมังคุดผู้ผ่านการอบรม เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนด้านแรงงานเก็บเกี่ยวมังคุดที่มีประสิทธิภาพ
W ₈ O _{1,3}	จัดทำโครงการพัฒนากระบวนการผลิตมังคุดแบบครบวงจรโดยการใช้เทคโนโลยีสะอาด ซึ่งเป็นการนำมังคุดมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์ครบทุกส่วนโดยไม่มีของเหลือใช้ในกระบวนการผลิต ซึ่งกรรมวิธีนี้เป็นวิธีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นไปตามความต้องการของอุตสาหกรรม SME นอกจากจะแก้ไขปัญหาล้างผลผลิตมังคุดล้นตลาดได้แล้ว ยังสามารถเพิ่มมูลค่าสินค้ามังคุดได้
W ₉ O _{1,3}	รณรงค์ประชาสัมพันธ์มังคุดของจังหวัดให้เป็นที่รู้จัก โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทาง เน้นการสร้างแบรนด์และเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น GI ผ่านการจัดงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกรในการใช้สื่อผ่านสมาร์ตโฟน
W _{10,11,12} O _{3,4,5,6}	ส่งเสริมนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ในการบริหารจัดการสวนมังคุด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ได้มังคุดคุณภาพเบอร์ 1 เป็นที่ต้องการของตลาด

2.4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT)

W _{1,2,3,4} T _{1,2}	จัดวางระบบภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพทั้งระบบ อาทิ การบริหารจัดการน้ำและบริหารจัดการสวนที่ดี การอบรมให้ความรู้ผู้ผลิตมังคุด ซึ่งจะช่วยให้รองรับการผลิตมังคุดที่มีคุณภาพสู่ตลาด
W _{5,7} T _{3,4}	จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตรที่ผลิตมังคุด โดยแยกประเภททั้งที่มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์ พร้อมวางมาตรการในการขอใช้พื้นที่ทำการเกษตร เพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อผลักดันและให้การรับรองมาตรฐาน GAP
W _{9,10,11,12} T _{5,6,8}	ขึ้นทะเบียนผู้รับซื้อ คู่ค้า หรือล้งต่าง ๆ จัดทำเป็นฐานข้อมูลก่อนการประมูลมังคุด เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลการขับเคลื่อนมาตรการด้านตลาด เช่น จัดประชุมหารือกลุ่มเกษตรกรร่วมกับผู้รับซื้อเพื่อวางแผนวางช่องทางทางการกระจายสินค้ามังคุด ไม่ให้ล้งตลาด
W ₈ T ₇	ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาสินค้ามังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าในการส่งออก ทดแทนความเสี่ยงด้าน Logistic ที่ทำให้มังคุดเน่าเสีย และเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค

สรุปในรูปของตาราง TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	<p>S1 สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศของจังหวัด เอื้อต่อการผลิตมังคุด ส่งผลให้มังคุดมีคุณภาพดี</p> <p>S2 มีมังคุดเขาคีรีวง ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)</p> <p>S3 มังคุดเป็นพืชอายุยืนปลูกครั้งเดียวให้ผลผลิตได้นาน</p> <p>S4 เกษตรกรในหลายๆ พื้นที่ให้ความสำคัญในการผลิตมังคุดคุณภาพ มังคุดมีผลโต ผิวมันเนื้อแน่น ไม่มีเนื้อแก้ว ยางไหล และมีรสชาติดี</p> <p>S5 เกษตรกรส่วนใหญ่มีการลดต้นทุนการผลิต โดยผลิตปุ๋ยใช้เอง เช่น ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก</p> <p>S6 เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและได้รับมาตรฐานการรับรองแปลงผลิต (GAP)</p> <p>S7 คุณภาพผลผลิต มีแนวโน้มดีขึ้น เนื่องจากมีการดูแลสวนดีขึ้นและเกษตรกรส่วนใหญ่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP</p> <p>S8 สมาชิกของกลุ่มมังคุด จะมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการสวนมังคุดให้แกกัน</p> <p>S9 มีแปลงต้นแบบการผลิตมังคุดคุณภาพที่เกษตรกรสามารถเข้าไปแลกเปลี่ยน/ศึกษาหาความรู้ได้</p>	<p>W1 พื้นที่ปลูก มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยเนื่องจากการปรับเปลี่ยนพืช</p> <p>W2 การจัดการสวนมังคุดมักพบขาดแคลนน้ำ และปัญหาศัตรูพืช และโรคและแมลงระบาดมากขึ้น เช่น โรคราสีชมพู เพลี้ยไฟ หนอนกินยอด ฯลฯ</p> <p>W3 เกษตรกรผู้ผลิตมังคุดบางส่วนยังขาดการเอาใจใส่ดูแลจัดการสวนมังคุดที่ดี</p> <p>W4 ต้นทุนการผลิตสูง เช่น ค่าแรงใส่ปุ๋ย แรงงานตัดหญ้า แรงงานเก็บเกี่ยว ฯลฯ</p> <p>W5 บางพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน จึงขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร</p> <p>W6 แรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ และไม่มีทายาทรับช่วงต่อการทำการเกษตร</p> <p>W7 การรวมกลุ่มเกษตรกรขาดความเข้มแข็ง</p>

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
ปัจจัยภายนอก	<p>S10 การบริหารจัดการกลุ่มมังคุด ในหลายๆ กลุ่ม มีความเข้มแข็ง</p> <p>S11 เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่</p> <p>S12 กลุ่มมังคุดหลายๆ กลุ่ม มีการส่งเสริมการแปรรูปมังคุด เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม สร้างรายได้ และลดความเสี่ยงด้านราคามังคุดตกต่ำได้</p> <p>S13 มังคุดเป็นผลไม้ที่สามารถนำไปแปรรูปได้หลายหลาย เช่น มังคุดกวน น้ามังคุด เครื่องสำอาง ฯลฯ</p> <p>S14 มังคุดมีประโยชน์ในการช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระ ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกายมีส่วนช่วย ในการชะลอวัยและการเกิดริ้วรอย ช่วยบำรุงผิวพรรณให้เปล่งปลั่งสดใส</p> <p>S15 เกษตรกรส่วนใหญ่จะนำผลผลิตมังคุดมารวบรวมและจัดตลาดประมูล</p>	<p>W8 เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการแปรรูปมังคุด จึงเน้นจำหน่ายผลสด ประกอบกับยังไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์แปรรูปมังคุดของกลุ่มต่าง ๆ</p> <p>W9 ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และคาดการณ์ผลผลิตมังคุดที่จะออกสู่ตลาด ส่งผลต่อการวางแผนด้านการตลาด</p> <p>W10 ผลผลิตมังคุดจะออกสู่ตลาดพร้อมกับจังหวัดจันทบุรี และอีกหลาย ๆ จังหวัดทางภาคใต้ ทำให้ผลผลิตมีปริมาณมากล้นตลาด ส่งผลให้ราคาตกต่ำ</p> <p>W11 ช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก พ่อค้าที่จะเข้าประมูลที่ทำการของกลุ่มมังคุดในบางพื้นที่มีน้อย จึงถูกเอาเปรียบด้านราคา</p> <p>W12 กลุ่มผลิตมังคุดในหลายพื้นที่ มักประสบปัญหาขาดตะกร้าหมุนเวียนช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต</p>

โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
<p>O1 หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายส่งเสริมมังคุด ผ่านนโยบายตลาดนำการผลิต โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ การแปรรูป การรวมกลุ่ม และการตลาด</p> <p>O2 การกำหนดระบบมาตรฐานการผลิตพืช GAP และเกษตรอินทรีย์ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน</p> <p>O3 มีมหาวิทยาลัยในพื้นที่ในการส่งเสริม และสนับสนุนพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการผลิตและการแปรรูป</p> <p>O4 การตลาด มีล้งรายย่อยในพื้นที่เพิ่มขึ้น จึงเกิดการแข่งขันด้านราคา</p> <p>O5 ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกมังคุดรายใหญ่ของโลก ส่วนใหญ่จะส่งออกในรูปแบบมังคุดสด ตลาดหลัก คือ จีน ญี่ปุ่น อเมริกา ฮองกง เวียดนาม ออสเตรเลีย</p> <p>O6 การทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้า (MOU) เป็นการหาตลาดผลไม้อื่นๆ ทำให้เกิดการแข่งขันด้านราคาที่สูงขึ้น และสร้างความเชื่อมั่นในผลไม้คุณภาพของไทยที่จะส่งออกในตลาดโลก</p>	<p>S_{1,2,3}O_{1,2} เพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ โดยใช้ข้อมูลด้านการวิเคราะห์ความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกมังคุด เช่น คุณสมบัติของดิน สภาพอากาศ และสภาพพื้นที่ที่เอื้อต่อการปลูกมังคุด ในการวางแผนการผลิตเพื่อการส่งออก</p> <p>S_{4,5,6,7} O_{1,2} เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการสวนมังคุดอย่างเป็นระบบ โดยการจัดการด้านธาตุอาหารพืช และการรักษาพืชทั้งที่ใช้สารเคมี และการจัดการแบบผสมผสาน เพื่อลดการใช้เคมีที่ปลอดภัย และ/หรือไม่ใช้สารเคมี ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์ เพื่อยกระดับสินค้าสู่ตลาดส่งออกมากขึ้น</p> <p>S_{8,9}O₃ พัฒนาสวนมังคุดในหลายพื้นที่ ด้วยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีระบบการบริหารจัดการที่ดี และเหมาะสมสำหรับเครื่องจักรกลทางการเกษตร ผ่านการสนับสนุนตาม นโยบายสำคัญต่าง ๆ ตลอดจนมาส่งเสริมและพัฒนาจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ</p>	<p>W_{1,2}O_{1,3} เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวนมังคุด พัฒนาแหล่งน้ำ โดยจัดระบบชลประทานในพื้นที่ขาดแคลนน้ำให้มีเพียงพอในช่วงที่จำเป็นต่อการเพาะปลูก และวางแผนการเพาะปลูกเพื่อให้ผลผลิตออกในช่วงที่เหมาะสมกับฤดูกาลเก็บเกี่ยวเพื่อรองรับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง</p> <p>W_{3,4,5}O_{1,2} ลดการใช้สารเคมีและปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพที่มีคุณภาพ รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้การควบคุมการระบาดของศัตรูพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยการผลิต ตลอดจนผลักดันเข้าสู่ระบบมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP, เกษตรอินทรีย์)</p> <p>W_{6,7}O₁ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเก็บเกี่ยวมังคุดที่มีคุณภาพให้แรงงาน พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนข้อมูลแรงงานเก็บเกี่ยว มังคุดผ่านการอบรมเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนด้านแรงงานเก็บเกี่ยวมังคุดที่มีประสิทธิภาพ</p>

	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
	<p>S_{10,11}O_{1,4,5} ยกระดับการผลิตมังคุดให้มีคุณภาพแบบครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิตและกระจายสินค้าสู่ตลาด โดยการใช้ศักยภาพของกลุ่มที่เข้มแข็ง ขับเคลื่อนเครือข่ายมังคุดให้มีผลผลิตไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสามารถรองรับการส่งออกไปยังต่างประเทศและสร้างโอกาสให้กับจังหวัด</p> <p>S_{12,13,14}O_{1,3} ส่งเสริมการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น มังคุดกวน น้ำมังคุด เครื่องสำอาง รวมถึงศึกษาการใช้ประโยชน์จากส่วนเหลือใช้ของมังคุด เช่น เปลือกมังคุด เพื่อพัฒนาผลผลิตมังคุดด้านเวชศาสตร์ พร้อมทั้งพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด</p> <p>S₁₅O_{4,5,6} จัดทำแผนการตลาดเชิงรุก และการจัดตลาดประมูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลผลิตมังคุดออกสู่ตลาดต่างประเทศมากขึ้น</p>	<p>W₈O_{1,3} จัดทำโครงการพัฒนากระบวนการผลิตมังคุดแบบครบวงจรโดยการใช้เทคโนโลยีสะอาด ซึ่งเป็นการนำมังคุดมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์ครบทุกส่วนโดยไม่มีของเหลือใช้ในกระบวนการผลิต ซึ่งกรรมวิธีนี้เป็นวิธีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นไปตามความต้องการของอุตสาหกรรม SME นอกจากนี้จะแก้ไขปัญหาลดผลผลิตมังคุดล้นตลาดได้แล้ว ยังสามารถเพิ่มมูลค่าสินค้ามังคุดได้</p> <p>W₉O_{1,3} รมณรงค์ประชาสัมพันธ์มังคุดของจังหวัดให้เป็นที่รู้จัก โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทาง เน้นการสร้างแบรนด์และเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น GI ผ่านการจัดงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกรในการใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟน</p> <p>W_{10,11,12}O_{3,4,5,6} ส่งเสริมนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ในการบริหารจัดการสวนมังคุด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ได้มังคุดคุณภาพเบอร์ 1 เป็นที่ต้องการของตลาด</p>

อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
<p>T1 สภาพภูมิอากาศแปรปรวนยากต่อการควบคุมปริมาณและคุณภาพผลผลิตให้มีความสม่ำเสมอ</p> <p>T2 ช่วงฤดูแล้งของหลายพื้นที่ ปริมาณน้ำไม่เพียงพอในการผลิตมังคุด</p> <p>T3 การส่งออกมังคุดของไทยมีข้อจำกัด คือ มาตรฐานการจัดการสวนมังคุด ตั้งแต่แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูกการใช้สารเคมี และการจัดการผลผลิต</p> <p>T4 การใช้ใบ GAP ขาดการควบคุมการใช้ และเกษตรกรที่มีใบ GAP ขายได้ในราคาไม่แตกต่างกับคนที่ไม่มี</p> <p>T5 ตลาดไม่แน่นอน ราคาผันผวน</p> <p>T6 ตลาดมังคุดส่วนใหญ่ยังพึ่งพาตลาดส่งออก ในขณะที่ตลาดบริโภคภายในประเทศลดลง และยังไม่สามารถกำหนดราคาขายเองได้ พึ่งพาบริษัทส่งออกในการเข้าประมูลจากกลุ่มเกษตรกร</p>	<p>S_{1,2,3}T_{1,2} เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวนมังคุด วางแผนการผลิตโดยเฉพาะพื้นที่ที่คัดเลือกให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) โดยจัดระบบชลประทานให้มีความเหมาะสมเพื่อรองรับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง</p> <p>S_{4,5,6,7}T_{3,4} ส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพและให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP, เกษตรอินทรีย์) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน</p> <p>S_{8,9,10,11}T_{5,6} สร้างความตระหนักรู้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตมังคุด เพื่อให้เกษตรกรมีความพร้อมและวางแผนรองรับในเรื่องการผลิตและการตลาด</p> <p>S_{12,13,14}T₇ ส่งเสริมนวัตกรรมสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้ามังคุดสู่การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ที่หลากหลาย ตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อเพิ่มช่องทางผลผลิตสู่ตลาดคู่ค้าป้องกันการจำหน่ายผลสดเพียงอย่างเดียวที่มีปัญหาด้าน Logistics</p>	<p>W_{1,2,3,4}T_{1,2} จัดวางระบบภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพทั้งระบบ อาทิ การบริหารจัดการน้ำและบริหารจัดการสวนที่ดี การอบรมให้ความรู้ผู้ผลิตมังคุด ซึ่งจะช่วยให้รองรับการผลิตมังคุดที่มีคุณภาพสู่ตลาด</p> <p>W_{5,7}T_{3,4} จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตรที่ผลิตมังคุด โดยแยกประเภททั้งที่มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์ พร้อมวางมาตรการในการขอใช้พื้นที่ทำการเกษตร เพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อผลักดันและให้การรับรองมาตรฐาน GAP</p> <p>W_{9,10,11,12}T_{5,6,8} ขึ้นทะเบียนผู้รับซื้อคู่ค้า หรือล้งต่าง ๆ จัดทำเป็นฐานข้อมูลก่อนการประมูลมังคุดเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลการขับเคลื่อนมาตรการด้านตลาด เช่น จัดประชุมหารือกลุ่มเกษตรกรร่วมกับผู้รับซื้อเพื่อวางแผนทางช่องทางการกระจายสินค้ามังคุด ไม่ให้ล้นตลาด</p>

อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
<p>T7 ปัญหาด้าน Logistics ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การเพาะปลูก ช่วงเวลาของการเก็บเกี่ยวเรื่อยไปจนถึงกระบวนการระหว่างการขนส่งและระหว่างรอการขายซึ่งผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกไม่ทราบวิธีการที่ถูกต้องทำให้ผลไม่ไทยที่นำเข้าไปเพื่อกระจายไปยังภูมิภาคที่ห่างไกลจากจุดนำเข้าเสื่อมคุณภาพลง</p> <p>T8 ในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย ซึ่งล้งจีนจะกลายเป็นผู้กำหนดราคาในอนาคต</p>	<p>S₁₅T_{6,7,8} จัดประชุมหรือกำหนดแนวทางตลาดนำการผลิตร่วมกันระหว่างเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร เครือข่ายผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการรับซื้อมังคุด เพื่อร่วมกันหามาตรการในการกำหนดราคามังคุดที่เหมาะสม เพื่อลดการแทรกแซงราคาของล้งจีน ตลอดจน จัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนา</p>	<p>W₈T₇ ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาสินค้ามังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าในการส่งออก ทดแทนความเสี่ยงด้าน Logistic ที่ทำให้มังคุดเน่าเสีย และเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค</p>

3. แนวทางการพัฒนา

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) และวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ สามารถจัดทำแนวทางการพัฒนาได้ดังนี้

3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิต

- 1) พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการผลิต เพื่อรองรับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
- 2) บริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการผลิตมังคุดให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน และให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ทุกแปลง
- 3) บริหารจัดการดิน ปุ๋ย และน้ำที่เหมาะสมสำหรับการปลูกมังคุด
- 4) การบริหารจัดการสวนที่ดีเพื่อเสริมประสิทธิภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ เช่น การตัดแต่งกิ่ง การดูแลจัดการศัตรูพืช
- 5) จัดทำแปลงต้นแบบการผลิตมังคุดคุณภาพ
- 6) อบรม/จัดเวที สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผลิตมังคุดคุณภาพ
- 7) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร และสร้างเครือข่ายให้มีความเข้มแข็ง

3.2 การจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว

- 1) ส่งเสริมสนับสนุนเทคโนโลยี เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในกระบวนการเก็บเกี่ยว และหลังเก็บเกี่ยวมังคุด
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาวิธีการเก็บรักษามังคุดก่อนการจำหน่าย หรือก่อนส่งออก
- 3) บันทึก จัดเก็บข้อมูลผลผลิต เพื่อการวางแผนด้านตลาด

3.3 การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์มังคุด

- 1) ส่งเสริมการนำงานวิจัยมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้ามังคุด
- 2) ส่งเสริมการสร้างมูลค่าโดยการเก็บรักษา/แปรรูป เช่น ห้องเย็น การแปรรูปโดยเฉพาะมังคุดดำ และมังคุดตากไส้
- 3) สนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตรงความต้องการของตลาด
- 3) เชื่อมโยงเครือข่ายกับสถาบันการศึกษา ศูนย์ AIC จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำงานวิจัยองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้
- 4) ทำโครงการ/งานวิจัยร่วมกัน รวมทั้งการสนับสนุนเครื่องมือ/อุปกรณ์จากทางสถาบันการศึกษา

3.4 การขนส่ง ประชาสัมพันธ์ และการตลาด

- 1) พัฒนาระบบ Logistic จากแหล่งผลิตถึงตลาดปลายทาง
- 2) ส่งเสริมให้มีตลาดกลางซื้อขายมังคุดเพื่อให้การรับซื้อมังคุดในพื้นที่มีประสิทธิภาพ
- 3) ขยายตลาดเดิมและเปิดตลาดใหม่ในการส่งออกมังคุด
- 4) ส่งเสริมการรวมกลุ่ม ให้กลุ่มเป็นผู้รวบรวมและส่งออก เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองด้านราคา
- 5) ส่งเสริมประชาสัมพันธ์และสร้างแบรนด์มังคุดของจังหวัดให้เป็นที่รู้จัก
- 6) เพิ่มจุดรวบรวม/รับซื้อ เริ่มตั้งแต่ต้นฤดูกาล
- 7) การกระจายสินค้า โดยเน้นประสานกับสหกรณ์จังหวัดในการกระจายสินค้าไปยังจังหวัดอื่น ๆ
- 8) ส่งเสริมการขายช่องทางออนไลน์
- 9) สนับสนุนกล่องและตะกร้า

อย่างทันสมัย

ส่วนที่ 6

แผนพัฒนามังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. วิสัยทัศน์ (Vision)

“นครศรีธรรมราช ศูนย์กลางการผลิตมังคุดคุณภาพเพื่อการส่งออก”

2. พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาศักยภาพการผลิตมังคุดคุณภาพตลอดห่วงโซ่การผลิต
2. เพิ่มศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้รวบรวมและจำหน่ายผลผลิตมังคุด
3. พัฒนาศักยภาพการแข่งขันด้านการตลาดทั้งในและต่างประเทศ

3. เป้าประสงค์ (Goal)

1. เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดมีองค์ความรู้ในการผลิตมังคุดคุณภาพ
2. สถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการรวบรวมและจำหน่ายมังคุดเพิ่มขึ้น
3. การผลิตมังคุดได้รับการพัฒนาทั้งระบบ ต้นทุนการผลิตลดลง ปริมาณผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
4. แปลงผลิตมังคุดได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP, เกษตรอินทรีย์)
5. ผลิตภัณท์มังคุดมีคุณภาพ มีความหลากหลาย และตรงกับความต้องการของตลาด
6. สินค้ามังคุดของจังหวัดได้รับการประชาสัมพันธ์และเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย
7. มีพันธมิตรทางการค้าและเชื่อมโยงช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศเพิ่มขึ้น

4. ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรผู้ผลิตมังคุด

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรผู้ผลิตมังคุด ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน

ตัวชี้วัด	1. ร้อยละของเกษตรกรเทียบกับเป้าหมายได้รับการพัฒนาในด้านการผลิตมังคุดคุณภาพ 2. จำนวนกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดที่มีการบริหารจัดการกลุ่มที่เข้มแข็ง 3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลมังคุดให้เป็นปัจจุบัน
กลยุทธ์	1. พัฒน่องค์ความรู้การผลิตมังคุดคุณภาพแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 2. ส่งเสริมการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่ม ให้มีความเข้มแข็ง 3. จัดทำฐานข้อมูลมังคุดของจังหวัดอย่างเป็นระบบ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตมังคุดคุณภาพทั้งระบบ

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตและบริหารจัดการมังคุดทั้งระบบ

ตัวชี้วัด

1. สัดส่วนผลผลิตมังคุดคุณภาพที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา
2. ร้อยละของเกษตรกรเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานด้านการเกษตร
3. ร้อยละของแปลงมังคุดที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร
4. จำนวนนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่ได้รับการส่งเสริมการบริหารจัดการมังคุดคุณภาพ

กลยุทธ์

1. พัฒนาระบบการผลิตและบริหารจัดการมังคุดคุณภาพทั้งระบบ
2. มีการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการผลิตมังคุดอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมการผลิตมังคุดให้ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP, เกษตรอินทรีย์)
4. ส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยี/การบริหารจัดการสวนมังคุดอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มมูลค่าสินค้ามังคุดและเชื่อมโยงสู่ตลาด

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ 1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์มังคุดให้มีคุณภาพและมีมูลค่าที่สูงขึ้น

2. เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่าย โดยเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาด

3. เพื่อประชาสัมพันธ์มังคุดของจังหวัดให้เป็นที่รู้จัก

ตัวชี้วัด

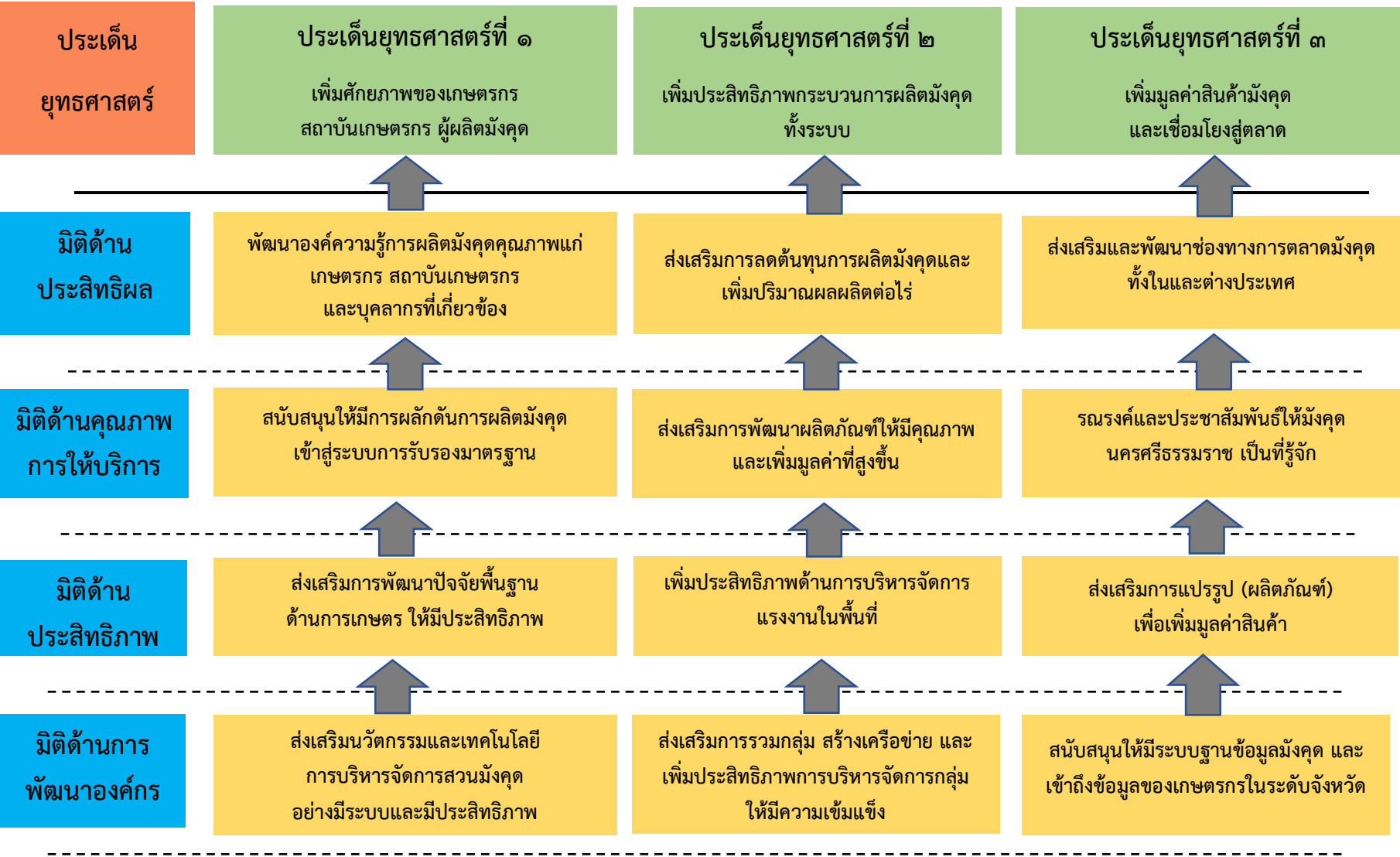
1. พัฒนาผลิตภัณฑ์มังคุด (แปรรูป) ให้มีคุณภาพและมีมูลค่าที่สูงขึ้น
2. จำนวนช่องทางการตลาดจำหน่ายมังคุดที่เพิ่มขึ้น
3. เพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์สินค้ามังคุดให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย
4. จำนวนเกษตรกรที่ขอใช้เครื่องหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) มังคุดเขาคีรีวง เพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

1. ส่งเสริมการแปรรูปและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลายและมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมและพัฒนาช่องทางการตลาดมังคุดทั้งในและต่างประเทศ
3. ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์สินค้ามังคุดทั้งผลสด และผลิตภัณฑ์แปรรูปของจังหวัดให้เป็นที่รู้จัก
4. ส่งเสริมมังคุดเขาคีรีวง (GI) ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

แผนที่ยุทธศาสตร์การพัฒนามังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิสัยทัศน์ : “นครศรีธรรมราช ศูนย์กลางการผลิตมังคุดคุณภาพเพื่อการส่งออก”

ส่วนที่ 7

โครงการภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้า (มังคุด) จังหวัดนครศรีธรรมราช

(พ.ศ. 2567 – 2570)

ที่	แผนงาน/โครงการ	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ
			พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2568	พ.ศ. 2569	พ.ศ. 2570	รวม 4 ปี	
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมังคุด								
กลยุทธ์ที่ 1.1 พัฒนาศักยภาพการผลิตมังคุดคุณภาพแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง								
1	โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่							สำนักงานเกษตรจังหวัด
	กิจกรรม ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	งบปกติ	1,688,600	1,688,600	1,688,600	1,688,600	6,754,400	
2	โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่							สถานีพัฒนาที่ดิน
	กิจกรรม พัฒนาเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร/ศูนย์เครือข่าย	งบปกติ	17,000	17,000	17,000	17,000	68,000	
	- ถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาที่ดิน							
3	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร							สถานีพัฒนาที่ดิน
	กิจกรรม พัฒนาเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร/ศูนย์เครือข่าย	งบปกติ	11,200	11,200	11,200	11,200	44,800	
	- สนับสนุนการให้บริการด้านพัฒนาที่ดินใน ศพก.							
4	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร							สำนักงานเกษตรจังหวัด
	กิจกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	96,000	96,000	96,000	96,000	384,000	
	กิจกรรม ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	1,027,200	1,027,200	1,027,200	1,027,200	4,108,800	
กลยุทธ์ที่ 1.2 ส่งเสริมการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง								
5	โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน							สำนักงานเกษตรจังหวัด
	กิจกรรม ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	งบปกติ	52,455	52,455	52,455	52,455	209,820	

ที่	แผนงาน/โครงการ	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ
			พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2568	พ.ศ. 2569	พ.ศ. 2570	รวม 4 ปี	
6	โครงการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	งบปกติ	128,700	128,700	128,700	128,700	514,800	สำนักงานเกษตรจังหวัด
7	โครงการส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร							สถานีพัฒนาที่ดิน
	กิจกรรม พัฒนาต่อยอดกลุ่มส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)	งบปกติ	16,250	16,250	16,250	16,250	65,000	
กลยุทธ์ที่ 1.3 จัดทำฐานข้อมูลมังคุดของจังหวัดอย่างเป็นระบบ								
8	โครงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร							สำนักงานเกษตรจังหวัด
	กิจกรรม ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	39,000	39,000	39,000	39,000	15,600	
	กิจกรรม ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร	งบปกติ	177,900	177,900	177,900	177,900	711,600	
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตมังคุดคุณภาพทั้งระบบ								
กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนากระบวนการผลิตและบริหารจัดการมังคุดคุณภาพทั้งระบบ								
9	โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานคุณภาพและปลอดภัย							สำนักงานเกษตรจังหวัด
	กิจกรรม ส่งเสริมการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรคุณภาพด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม	งบจังหวัด	4,280,300	-	-	-	4,280,300	
กลยุทธ์ที่ 2.2 บริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการผลิตมังคุดอย่างมีประสิทธิภาพ (ดิน น้ำ ฯลฯ)								
10	โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่							สถานีพัฒนาที่ดิน
	กิจกรรม พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	งบปกติ						
	- ผลิตน้ำหมักชีวภาพ		72,800	145,600	145,600	145,600	509,600	
	- ผลิตปุ๋ยหมัก พด.		71,400	142,800	142,800	142,800	499,800	
	- ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด		21,200	54,400	54,400	54,400	189,200	

ที่	แผนงาน/โครงการ	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ
			พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2568	พ.ศ. 2569	พ.ศ. 2570	รวม 4 ปี	
	- บริการวิเคราะห์ดิน		3,000	6,000	6,000	6,000	21,000	
11	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร							สถานีพัฒนาที่ดิน
	กิจกรรม พัฒนาเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร/ศูนย์เครือข่าย	งบปกติ	44,100	44,100	44,100	44,100	176,400	
	- พัฒนาศักยภาพ ศพก.							
12	โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติทดแทนสารเคมีทางการเกษตร							สำนักงานเกษตรจังหวัด
	กิจกรรม ส่งเสริมการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	13,200	13,200	13,200	13,200	13,200	
13	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยโดยการใช้สารชีวภัณฑ์และพัฒนาระดับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) สู่อการเป็นศูนย์บริการชีวภัณฑ์ชุมชน	งบจังหวัด	2,404,500	-	-	-	2,404,500	สำนักงานเกษตรจังหวัด
กลยุทธ์ที่ 2.3 ส่งเสริมการผลิตมังคุดให้ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP, เกษตรอินทรีย์)								
14	โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	งบปกติ	82,800	82,800	82,800	82,800	331,200	สำนักงานสหกรณ์จังหวัด
15	โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร							สำนักงานเกษตรจังหวัด
	กิจกรรม พัฒนาคูณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP	งบปกติ	938,300	938,300	938,300	938,300	3,753,200	
กลยุทธ์ที่ 2.4 ส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยี/การบริหารจัดการสวนมังคุดอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ								
16	โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมังคุดและกล้วยน้ำว้าที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช	งบปกติ	-	-	-	-	-	ศูนย์วิจัยและพัฒนากเกษตร
	กิจกรรม - การศึกษาห่วงโซ่อุปทานการผลิตมังคุดเขาศีรีวงพื้นที่อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช							

ที่	แผนงาน/โครงการ	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยงานรับผิดชอบ
			พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2568	พ.ศ. 2569	พ.ศ. 2570	รวม 4 ปี	
	- การทดสอบและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตมังคุดเขาคีรีวงในพื้นที่ จังหวัดนครศรีธรรมราช - การศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดเขาคีรีวง ของเกษตรกร							
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มมูลค่าสินค้ามังคุดและเชื่อมโยงสู่ตลาด								
กลยุทธ์ที่ 3.1 สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับมังคุดสดและผลิตภัณฑ์แปรรูป								
17	โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร							สำนักงานเกษตรจังหวัด
	กิจกรรม พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเกษตรแปรรูป	งบปกติ	80,400	80,400	80,400	80,400	321,600	
18	โครงการพัฒนาศักยภาพการแปรรูปสินค้าเกษตร							
	กิจกรรม การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มองค์กร เกษตรและวิสาหกิจชุมชน	งบจังหวัด	3,656,400	-	-	-	3,656,400	สำนักงานเกษตรจังหวัด
19	โครงการพัฒนาศักยภาพการแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุ ภัณฑ์ และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรมูลค่าสูง	งบจังหวัด			1,064,500	-	1,064,500	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์
กลยุทธ์ที่ 3.2 ส่งเสริมและพัฒนาการตลาดมังคุดทั้งในและต่างประเทศ								
20	โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกษตรกรและผู้ประกอบการ เป็นนักรการค้ามืออาชีพ	งบจังหวัด	-	226,500	-	-	226,500	สำนักงานพาณิชย์จังหวัด
21	โครงการสนับสนุนการกระจายผลไม้เพื่อยกระดับราคา ของสถาบันเกษตรกร	งบปกติ	1,815,310	-	-	-	1,815,310	สำนักงานสหกรณ์จังหวัด
กลยุทธ์ที่ 3.3 ส่งเสริมการบริโภคและประชาสัมพันธ์สินค้ามังคุด								
22	โครงการมหกรรมสินค้าเกษตรและของดีเมืองนคร	งบจังหวัด	3,000,000	-	-	-	3,000,000	สำนักงานเกษตรจังหวัด
23	โครงการส่งเสริมศักยภาพการบริหารจัดการและการตลาด วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช	งบจังหวัด	-	-	569,500	-	569,500	สำนักงานเกษตรจังหวัด

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร. (2561). การจัดการการผลิตมังคุด. กองวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร.
กรมวิชาการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2551). คู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (มังคุด). สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2567). เอกสารวิชาการ ชะอวดโมเดล. สำนักงานเกษตรอำเภอชะอวด.
กรมส่งเสริมการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- แผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ.2566 - 2570 (ส่วนที่ 1 ข้อมูลเพื่อการพัฒนา). สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน
2567. จาก https://www.nakhonsithammarat.go.th/web_52/datacenter/plan_4.php.
- วิริยะ ประจิมพันธุ์. เอกสารวิชาการ. มังคุดนอกฤดู จังหวัดนครศรีธรรมราช. กรมวิชาการเกษตร.
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2566). รายงานพืชเศรษฐกิจมังคุด. สายงานเศรษฐกิจและวิชาการ.
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. กระทรวงอุตสาหกรรม.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2566). แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
นครศรีธรรมราช (ปี 2566 - 2570) ฉบับทบทวน ปี 2569.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2567). แผนการดำเนินงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตพืช
เศรษฐกิจ รายพืช จังหวัด นครศรีธรรมราช. คณะทำงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตพืช
เศรษฐกิจ. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. กรมส่งเสริมการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2567). หนังสือบรรยายสรุปประจำปี พ.ศ 2566 ของจังหวัดนครศรีธรรมราช.
กลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด.

มาตรฐานสินค้าเกษตร

ขอบข่าย

- มังคุด (mangosteen)
- ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Garcinia mangostana* L. วงศ์ Guttiferae
- จำหน่ายในรูปผลสด

เรื่อง

มังคุด

มกษ. 2-2556

คุณภาพ

- เป็นมังคุดทั้งผล (มีหัวผล มีหรือไม่มีก้านเลี้ยง)
- สด สะอาด ไม่มีรอยช้ำ บวม แดง หรือเน่าเสีย
- ไม่มีรอยเสียหายจากศัตรูพืช
- ไม่มีความชื้นที่ผิดปกติจากภายนอก
- ไม่มีความเสียหายเนื่องจากอุณหภูมิต่ำหรือสูง
- ไม่มีกลิ่น และ/หรือรสชาติที่ผิดปกติ
- เก็บเกี่ยวในระยะสายเลือดขึ้นไป

การแบ่งชั้นคุณภาพ

• ชั้นพิเศษ—Extra class

- ✓ มีคุณภาพดีที่สุด มีก้านเลี้ยงและขั้วผลสมบูรณ์
- ✓ มีตำหนิที่ผิวไม่เกิน 10% ของพื้นที่ผิว
- ✓ มีเนื้อแก้ว และ/หรือเนื้อมียางหรือองุ่นในผลได้ไม่เกิน 5% ของจำนวนผลหรือน้ำหนัก
- ✓ เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนในแต่ละภาชนะบรรจุไม่เกิน 5%

• ชั้นหนึ่ง—Class I

- ✓ มีคุณภาพดี
- ✓ มีความผิดปกติด้านรูปร่างและสีได้เล็กน้อย
- ✓ มีตำหนิที่ผิวไม่เกิน 30% ของพื้นที่ผิว
- ✓ มีเนื้อแก้ว และ/หรือเนื้อมียางหรือองุ่นในผลได้ไม่เกิน 10% ของจำนวนผลหรือน้ำหนัก
- ✓ เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนในแต่ละภาชนะบรรจุไม่เกิน 10%

• ชั้นสอง—Class II

- ✓ มีคุณภาพไม่เข้าขั้นที่สูงกว่า
- ✓ มีความผิดปกติด้านรูปร่างและสี
- ✓ มีตำหนิที่ผิวไม่เกิน 50% ของพื้นที่ผิว
- ✓ มีเนื้อแก้ว และ/หรือเนื้อมียางหรือองุ่นในผลได้ไม่เกิน 20% ของจำนวนผลหรือน้ำหนัก
- ✓ เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนในแต่ละภาชนะบรรจุไม่เกิน 10%

การจัดขนาด

พิจารณาจากน้ำหนักต่อผล

รหัสขนาด	น้ำหนักต่อผล (กรัม)
1	>100
2	>85 - 100
3	>70 - 85
4	>55 - 70
5	30 - 55

เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนในแต่ละภาชนะบรรจุ ทุกรหัสขนาดยอมให้มีผลมังคุดที่ขนาดใหญ่หรือเล็กกว่าค้ำไปหนึ่งชั้นลงมาได้ไม่เกิน 10% โดยจำนวนหรือน้ำหนัก

การบรรจุหีบห่อ

• ภาชนะบรรจุ

- ✓ มีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะ ป้องกันความเสียหายที่มีผลกระทบต่อผลมังคุดได้
- ✓ วัสดุที่ใช้ภายในสะอาด มีคุณภาพ

• ความสม่ำเสมอ

- ✓ มีการจัดเรียงเสนอสมาเสมอทั้งในเรื่องคุณภาพ ขนาดและสี กรณีที่มองเห็นผลมังคุดจากภายนอก ภาชนะบรรจุ ส่วนที่มองเห็นต้องเป็นตัวแทนของผลผลิตทั้งหมด

ฉลากและเครื่องหมาย

- ชื่อผลิตภัณฑ์ "มังคุด"
- ป้าหนักสุทธิ
- ชั้นคุณภาพ
- รหัสขนาด
- ชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต หรือผู้แปรรูป หรือผู้จัดจำหน่าย หรือผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออก

- ข้อมูลแหล่งผลิต (ชื่อประเทศที่ปลูก ยกเว้นจำหน่ายในประเทศ)
- วันที่ผลิต และ/หรือบรรจุ
- ภาษา (จำหน่ายในประเทศ ต้องใช้ภาษาไทย ถ้าส่งออก ให้ใช้ภาษาต่างประเทศได้)

สนใจรายละเอียดเพิ่มเติม
สามารถ Scan QR Code

มกษ. 2-2556

หมายเหตุ: ตำหนิที่ผิวเกิดจากรอยขีดข่วน รอยแผลสีต่างๆ และร่องรอยการทำลายของศัตรูพืชซึ่งไม่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอก คุณภาพของเนื้อมังคุด คุณภาพระหว่างการผลิตจนถึงการจัดเรียงเสนอสมาในภาชนะบรรจุ

ภาคผนวก ข

ตารางดัชนีการเก็บเกี่ยวผลมังคุด

(ข้อ 2.1.2)

ผลมังคุด	ระยะการพัฒนา	ลักษณะของผลมังคุด
	ระยะที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - ผลมีสีเขียว - มียางในเปลือกมาก - เนื้อและเปลือกไม่สามารถแยกออกจากกันได้
	ระยะที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - ผลมีสีเขียวอ่อน และเริ่มมีจุดประสีม่วงแดง - เนื้อและเปลือกแยกออกจากกันได้ยากถึงปานกลาง
	ระยะที่ 3	<ul style="list-style-type: none"> - ผลมีสีชมพูกระจายทั่วผล - มียางในเปลือกน้อย - เนื้อและเปลือกแยกออกจากกันได้ปานกลาง
	ระยะที่ 4	<ul style="list-style-type: none"> - ผลมีสีแดงอมม่วง - มียางในเปลือกน้อย
	ระยะที่ 5	<ul style="list-style-type: none"> - ผลมีสีม่วงอมแดง - ไม่มียางในเปลือก - เนื้อและเปลือกแยกออกจากกันไม่ทนต่อแรงกด - เป็นระยะที่เริ่มรับประทานได้
	ระยะที่ 6	<ul style="list-style-type: none"> - ผลมีสีม่วงเข้มหรือสีม่วงดำ - ไม่มียางในเปลือก - เนื้อและเปลือกแยกออกจากกันไม่ทนต่อแรงกด